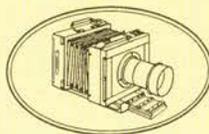


OBJEKTIV

Nr. 110

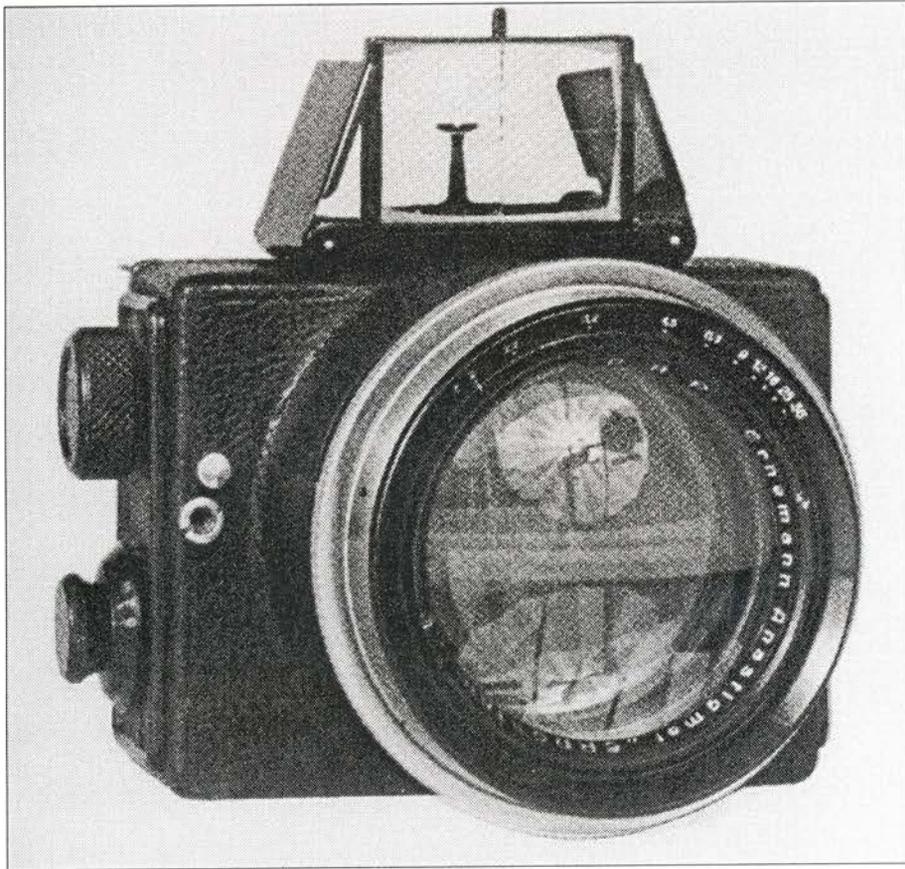


September 2005



Kig - kig H. C. Andersen!

Dansk Fotohistorisk Selskab



I perioden 1924-1927 producerede Ernemann Werke det berømte Ermanox. Det lysstærke objektiv 1:2 var ikke blot en samtidig sensation: Det gjorde det muligt at optage opsigtsvækkende fotografier af kendte politikere og diplomater uden brug af blits. Billedjournalisten Erich Salomon var blandt de første som var med til at gøre kameraet verdenskendt.

INNEN-AUFNAHMEN ohne Blitzlicht
BÜHNEN-AUFNAHMEN in Dunkel der Vorstellung
 mit vorzüglicher Schärfentiefe

mit dem
**ERNEMANN
 „ERMANOX“**
 mit
ERNOSTAR
1:2,0
 1/20 Sek. und Mehrfachvermehrung

Das vollkommenste Kameramodell der Welt

Druckbetriebe mit Patenten durch 140 Patente
 in 14 Staaten

ERNEMANN WERKE AG DRESDEN 109
 OPTISCHE ANSTALT

Forside: På Højbro Plads 21, hos grosserer Moritz Melchior stod denne stereoskopbetragter, som familien, og ikke mindst H.C. Andersen ofte har kigget i. (Fabrikat ukendt).

Indhold

4

Historien om en grundlægger

Heinrich Ernemann

4.del

Lars Schönberg-Hemme

20

Nikon F3 – 25 år

Klaus-Eckard Riess

28

Mine bælg-kameraer

Leon Nielsen

33

Kig-kig H.C. Andersen

Flemming Berendt

34

Daguerreotypien's præsentation i Sverige

Flemming Berendt & John Philipp

36

'DREJ & SE - FILM'

Filmfotografen Mads Anton Hansen

Marguerite Engberg

37

'BILLEDGRUPPEN'

38

Reklame-samlerbilleder

Dorte Pedersen & Svenn Hugo

42

'BOG- & UDSILLINGSOMTALE'

Flemming Berendt

46

'SAMLERDILLEN'

48

'DIT & DAT'

SPALTELUKKEREN

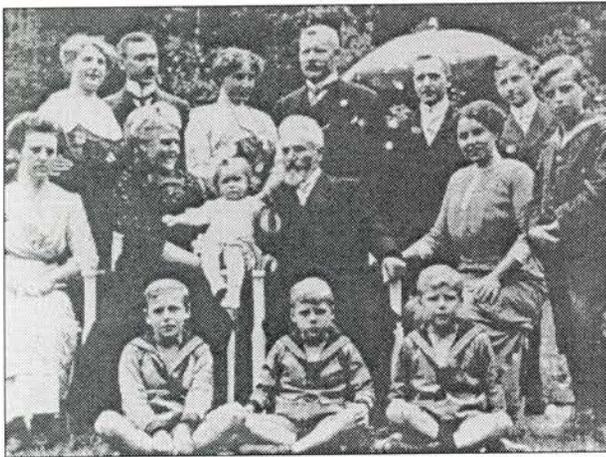
Layout & redaktion: Flemming Berendt

Historien om en grundlægger

Heinrich Ernemann

4. del

Lars Schönberg-Hemme



*Familiesammenkomst to år før
Den første Verdenskrig brød ud.*

1. Verdenskrig

1914 er jubilæumsår. Den 16. november har firmaet eksisteret i 25 år under vekslende navne. Forberedelserne til begivenheden er langt fremme, da meddelelsen om total mobiliseringen bliver bekendtgjort 1. august.

Heinrich Ernemann aflyser jubilæet. Man forstår ham, når man ser hvor stor indvirkning starten af 1. verdenskrig umiddelbart får på fabrikkens drift. I løbet af 4 måneder falder antallet af beskæftigede fra 1008 til 567.

Medarbejderne hos 'Heinrich Ernemann, AG für Camerafabrikation' er hovedsageligt af hankøn og en stor del af dem er så unge at de bliver genindkaldt. Det gælder også den nu 36-årige driftsleder Alexander Ernemann, så meget mere som han i forvejen er reserveofficer.

Set med Heinrich Ernemanns øjne kunne udbruddet af Den 1. Verdenskrig ikke være faldet på et mere uheldigt tidspunkt, også selv om krigen naturligvis vil være vundet af Tyskland og Østrig efter relativt få måneders forløb. Ud over jubilæet står virksomheden lige over for den længe tiltrængte udvidelse på byggegrunden på den anden side af Dornblüthstraße. (Den 4000m² store fabriksgrund på hjørnet af Schandauer- og Dornblüt Straße er

helt udbygget og uden udvidelsesmuligheder inden for blokken).

Ernemanns produktion er rettet mod det civile marked og en stor del af kunderne bor i andre lande. Heinrich Ernemanns svigersøn og prokurist, C.J.G.Heine, har opbygget en stor export. Det gælder alle produkter, men ikke mindst den succesrige biograffilmprojektor *Imperator*, som netop på dette tidspunkt er kommet i en ny og endnu bedre model. Størstedelen af exporten er gået til lande som Tyskland nu er i krig med.

Kvinder i produktionen

I produktionen må man være kreativ; for der opstår snart råvaremangel. Men tilsyneladende bliver det ikke det værste problem. Meget kan løses ved brug af andre materialer og nye legeringer.

Og problemet med den manglende arbejdskraft viser sig også at kunne løses. Heinrich Ernemann ansætter kvinder. Det har han hidtil kun gjort i meget ringe omfang. Nu viser det sig at kvinder kan være endog meget ydedygtige.

Heinrich Ernemanns personlige holdning til denne store forandring på arbejdspladsen kendes ikke. Han er jo på nogle områder en meget gammeldags og konservativ mand. På den anden side er han gift med en kvinde, Therese Ernemann, der i allerhøjeste grad har været selvstændig i de mange ungdomsår med hvidevareforretningen.

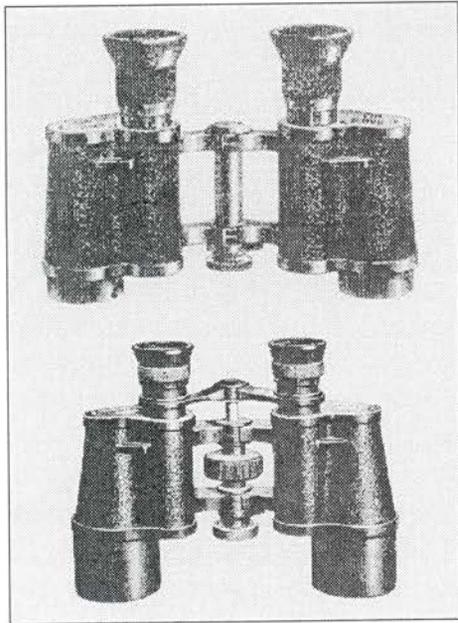
Og under alle omstændigheder står man p.gr.a. krigen i en nødsituation der bryder alle love. Han er heller ikke alene om at ansætte kvinder i en hidtil mandsdomineret branche. Det samme sker hos f.ex. Ica og Carl Zeiss.

I den tyske hærs tjeneste

I løbet af nogen tid vendes den umiddelbare nedgang til opgang.

Ernemann bliver nu tvunget til at være underleverandør til landets rustningsindustri, For artilleriværkstederne i Dresden fremstilles granatdetonatorer. Men det er kun en overgang. Også her formår Ernemann at være kreativ og at

styre sine krigsprodukter hen i en retning hvor virksomhedens ekspertise kan komme til fuld udfoldelse i et samarbejde med hærledelsen.



Kikkert 6x24, 1920-1925.

Kikkert 8x40, 1924-1925.

Siden 1913 har Ernemann bygget prismekikkerter. Det er et oplagt produkt til militær brug. Zeitlupekameraet bliver som omtalt i forrige artikel i høj grad udnyttet af militæret. Det bliver fremstillet i ballistiske varianter, men kommer også til at spille en rolle i opklaringen af gådefulde flystyrt. Flykameraer med stor lysstyrke er en væsentlig artikel. Det samme gælder kameraer med winder, som kan optage et forløb. Dertil kommer måleapparater af mange forskellige slags. I løbet af krigen udfyldes ordrebogen stadig mere af militæret og andre militærrelaterede statsinstitutioner.

I foråret 1917 er den oppe på produkter til 1,25 mio mark. Antallet af medarbejdere øges fra 567 i begyndelsen til 1369 i slutningen af krigen.

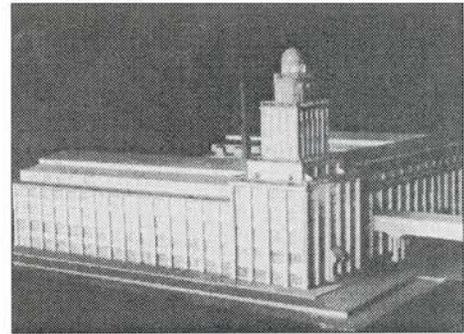
De knebne pladsforhold i det gamle stamhus fra 1897 bliver efterhånden helt umulige, og i 1916 lægges grundstenen til den længe planlagte udvidelse på den anden side af gaden. Byggeriet går i gang. Fundament og kælderetage og begyndelsen til broen over gaden når at blive færdige, inden et generelt byggeforbud 5.december 1916 standser det hele.

1. etape af den nye fabrik

Heinrich Ernemann gør naturligvis hvad han kan for at overbevise de kongelige embedsmænd i Sachsen om det nødvendige i en dispensation. Han gør det gentagne gange og han gør opmærksom på

at fabrikken må afvise krigsvigtig produktion. Men ligemeget. Han får ikke byggetilladelsen.

Til sidst får han den tanke at han bliver tilsidesat med vilje. Andre optiske fabrikker får nemlig byggetilladelse med begrundelse i krigsvigtig produktion. Det gælder bl.a. Zeiss og Goerz. Om hans mistanke er rigtig, er det komplet umuligt at sige noget om. Korruption kan altid være svær at efterspore. Han klager til det kongelige sachsiske krigsministerium og får byggetilladelsen. Byggeriet går i gang i efteråret 1917, og netop som krigen slutter i november 1918 står 1.etape færdig til indflytning.



Model af den nye fabrik.

Politiske omvæltninger

Situationen hos Ernemann var slem i begyndelsen af krigen. Men det er ingenting imod hvordan den bliver efter krigen. Landet, d.v.s. hele Tyskland, kastes ud i revolution, strejker, og store politiske omvæltninger. Versaillestraktaten er én lang nedgørelse.

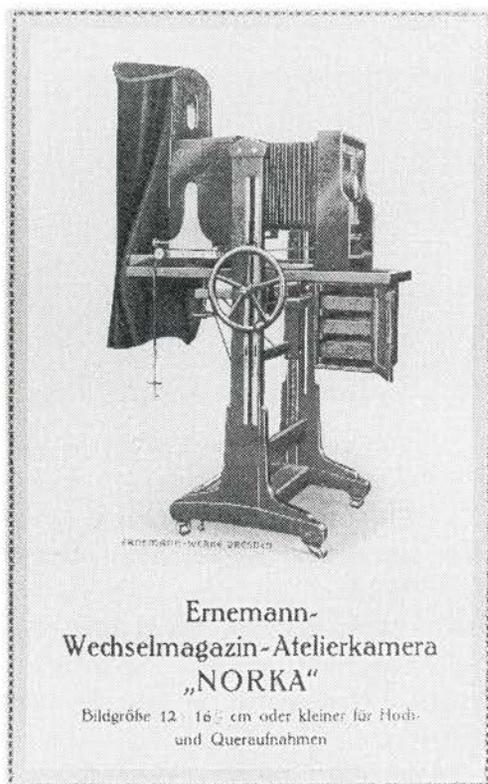
Store landområder mistes og en gigantisk krigsskadeserstatning opregnes. Mangel på mad og andre livsfornødenheder bliver situationen fra dag ét.

Befolkningen har svært ved at fatte den nye virkelighed. Ganske vist er mange unge tyskere blevet dræbt i krigen. Og det er naturligvis noget alle kan forstå. Men landet er ikke ødelagt. Alt virker. Huse, fabrikker, sporvogne, hvad som helst er lige som det plejer at være. Og alligevel kan man ikke få mad. Virksomheder lukkes i tusindvis og medarbejderne kastes ud i arbejdsløshed. Oveni begynder verdens værste inflation så småt at røre på sig og undergrave privatøkonomien.

Det siger sig selv at under sådanne forhold er det ikke nemt at sælge kameraer. Export af filmfremvisere er ligefrem blevet forbudt, ligesom fotografiske artikler bliver pålagt luksusaftgift. Nettofortjenesten hos Ernemann halveres i løbet af

to år. (Men man må hæfte sig ved at der stadig er tale om sorte tal på bundlinjen).

For at tilpasse sig de vanskelige tider nedlægges fabrikken i Görlitz (det tidligere Ernst Herbst & Firl), der især har fremstillet atelierkameraer og Globuskameraerne, og den tidligere ejer Ernst Herbst mister samtidig sin stilling som den ene af Ernemanns to prokurister (underdirektører). Produktionen flyttes til hovedfabrikken i Dresden. Men fremstillingen af Globusserien nedlægges efter to år. Atelierkameraerne fremstilles fortsat.



Ernemann-
Wechselmagazin-Atelierkamera
„NORKA“
Bildgröße 12 · 16 cm oder kleiner für Hoch-
und Queraufnahmen

*Norka-Hansen's atelierkamera
med vekselmagasin.*

Af den danske kamerakonstruktør Jens Peter Hansen købes licens til at bygge atelierkameraet 'Norka' med vekselmagasin (se Objektiv nr.109, temanummer ved Sigfred Løvstad/Flemming Berendt). Det bygges ud over hos Ernemann hos Nordisk Kamerafabrik i København og (på licens) hos det engelske Marion & Co.

Film og plader

Typisk for Heinrich Ernemann bruger han ikke pengene fra salget af fabrikken i Görlitz til konsolidering.

Han investerer i en ny produktionsgren som kan gøre hans tilbud til Ernemannkunderne endnu mere komplet. Det drejer sig om hans gamle drøm om også at fremstille plader og film til sine kameraer selv.

Han har forsøgt før, i år 1900, at fremstille plader på egen fotokemisk fabrik i Dresden, men har opgivet efter tre måneders forløb.

Hvilke vanskeligheder han er løbet ind i dengang vides ikke, men det har temmelig sikkert haft noget med luftforurening og måske også vandforsyning at gøre.

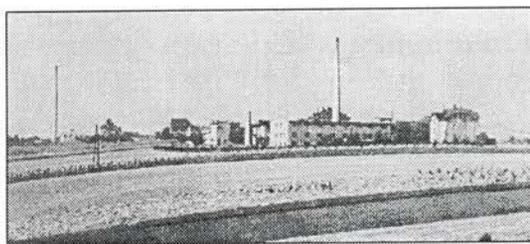
Nu køber han en grund ved foden af Erzgebirge, hvor luften er helt klar og fri for støv og hvor forsyningen med helt rent kildevand fra bjergene er ubegrænset. Dertil kommer at der ligger en kulmine i bekvem nærhed. Med vore dages erfaringer inden for forureningsbekæmpelse in mente kan man gøre sig sine tanker om hvordan det rene kildevand har set ud, efter at det har været en tur igennem den nye fabrik og igen er blevet ledt ud i vandløbene (i sidste ende Elben).

Der ligger et par tomme fabrikker på grunden som Ernemann først lejer (1919) og siden køber (1923). De kan i løbet af få måneder ombygges til en topmoderne emulsionsvarefabrik med klimaanlæg der styrer luftfugtighed og temperatur. Fra 1920 fremstilles glasplader i mange forskellige formater fra 4,5x6 til 50x60 og i hurtigheder fra 16° Scheiner (ca. 3 ISO) til 21° Scheiner (10 ISO). De langsomme såkaldte amatørfilm hedder noget med ERA (*Ernemann Amateur*), de hurtige noget med ERID (*Ernemann Rapid*).

Kvaliteten er god og en af forklaringerne på det er at tidsforløbet fra gydningen til pakningen af pladerne er 45-60 minutter mod ellers normalt på andre fabrikker 6 timer.

Det effektive klima- og tørringsanlæg (og den rene luft) begrænser bakterie- og svampeangreb til et minimum. Fra 1923 udvides produktionen med omvendefilm både til kinobrug og til lysbilleder. Filmene indsendes til fremkaldelse på fabrikken efter exponeringen.

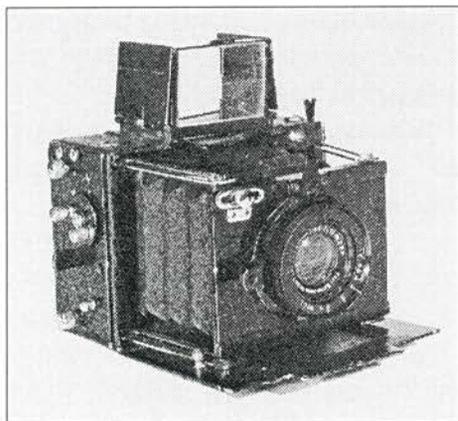
Fra 1925 fremstilles en diapositivfilm til brug i det moderne småbilledkamera (Leica).



Glaspladefabrikken i Bannewitz, 1926.

Selvfølgelig er Ernemann med dette tiltag ikke rigtig på hjemmebane.

Hjemmebanen hedder kamerafremstilling både til stillbilleder og levende billeder, og naturligvis også fremvisnings- og forstørrelsesapparater, kikkerter, og lignende.



Miniatur-Klap, 4,5x6 cm, 1916.

Men netop fordi Ernemann er velrenommeret på disse områder, kan også hans plader og film sælges i så stort omfang at det bliver rentabelt.

Ernemann udvider aldrig produktionen til også at omfatte andre emulsionsvarer, f.ex. fotopapir.

Konkurrencen på emulsionsområdet er meget stor og nogle af de tyske virksomheder er simpelthen ikke til at hamle op med. Tænk bare på Agfa og Perutz. Man må betragte etableringen af emulsionsvarefabrikken som endnu et udslag af Heinrich Ernemanns trang til at fremstille alle kameraets bestandele selv. Men faktisk lykkes det ham med dette initiativ i nogen grad at modvirke den tilbagegang som kamerafremstillingen har været ude for i de første efterkrigsår. Heinrich Ernemann er først og fremmest forretningsmand.

Galopperende inflation

Fra 1920 og frem oplever Tyskland den værste inflation til alle tider. Den kulminerer i 1923. Hele landet stander i våde, virksomheder over en bred bank kommer i vanskeligheder, og mange mennesker kastes ud i arbejdsløshed.

Sådan går det bare ikke for Ernemann-Werke. Netop i årene 1920 til 1923 oplever virksomheden stor fremgang på alle områder. Ophævelsen af exportforbuddet i 1920 må udnyttes. Det største antal medarbejdere Ernemann nogensinde kommer op på, når det i 1923: 3396.

Det sker på trods af de ydre omstændigheder, og det er højst sandsynligt at virksomheden ikke ville være blevet udbygget så kraftigt, hvis en anden end Heinrich Ernemann havde siddet i chefstolen. Han satser på at udbygge i krisetider, så han har

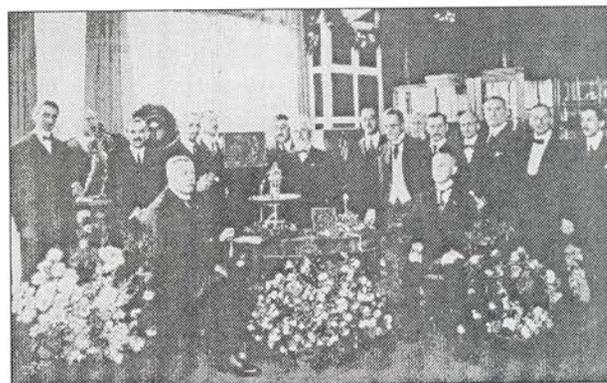
produktionskapaciteten i orden, når de gode tider vender tilbage.



Lærlinge på udflugt i det grønne.

Det giver sig tillige også udslag på det uddannelsesmæssige område. Lærlingeuddannelsen intensiveres. Specielt sættes der på tre uddannelser: snedker, modelsnedker, og optiker. Der oprettes 15 lærerstillinger og køres et tæt parløb med teknisk skole (Die technische Mittelschule in Dresden). Under det fireårige uddannelsesforløb afholdes løbende prøver og gives karakterer.

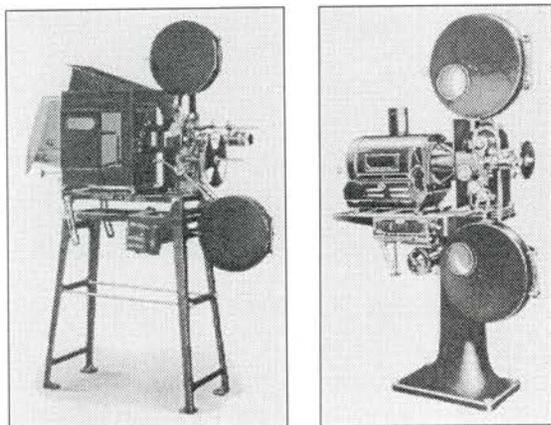
Særligt glimrende præstationer præmieres. Der er gode grunde til at involvere sig så meget som muligt i uddannelse af personalet. Krigen har gjort voldsomme indhug i den faglærte arbejdskraft, og det er meget vigtigt for virksomheden at have ikke blot en dygtig medarbejderstab, men også en loyal. Korpsånden skal dyrkes. På dette tidspunkt af firmaets mere end 30'årige historie arbejder rigtig mange andengenerations ansatte på fabrikken.



Den store jubilæumsfest

5. september 1921 opfinder man en lejlighed til at holde fest. 25 års jubilæet i 1914 blev jo aflyst. Men i september 1921 har C.J.G.Heine, der nu har titel af økonomidirektør, været ansat i 25 år, og den nye prokurist (efter Ernst Herbst) Max Richter har også været ansat i 25 år. Det må fejres. Netop på denne

Netop på denne tid har Emperor nr. 10.000 forladt produktionsbåndet.



Imperator, version 1913 og 1926.

Det er en grund mere.

Expansionen er så stor at ikke blot har man oprettet en emulsionsfabrik i bjergene syd for byen. Man har også lejet sig ind i ammunitionsfabrikken i de tidligere artilleriværksteder nord for byen (Dresden Neustadt). Hertil flyttes det optiske værksted og filmprojektorproduktionen

(Krupp-Ernemann). Desuden er man i fuld gang med at forberede færdigbygningen af den nye fabrik 'på den anden side af gaden' over for stamhuset.

Der er altså mange gode grunde til at holde en stor jubilæumsfest for hele personalet.

Alexander Ernemann, den tekniske direktør, holder tale på vegne af direktionen. Han lægger især vægt på det gode forhold mellem ledelse og ansatte og på den gnidningsfri indre organisation, som man ikke mindst kan takke de to jubilarer for. De har været medvirkende til at alle på fabrikken arbejder med lyst og kærlighed for sagen og sætter alt ind på at løse deres opgave. Det er jo smukke, men glatte ord, som nok er helt almindelige ved sådan en lejlighed. Heinrich Ernemann synes også han må sige noget. Han dvæler først lidt ved fortiden. Og meddeler derefter at der som en gave til medarbejderne er oprettet et bibliotek på fabrikken med 800 bind. Han slutter af med den forsikring at Tyskland vil rejse sig igen ikke mindst på grund af sin industri.

Blandt gæsterne er ordene mere svulstige: Kommerceråd Mittasch ser Ernemanns navn som en materialisering af et begreb der er kendt i alle dele af Europa og som har opnået succes med glans. Alle der arbejder på fabrikken har del i den succes. Han slutter af med det ønske at navnet Ernemann til

stadighed må stå som en pryde for industrien og blive beundret i århundreder.

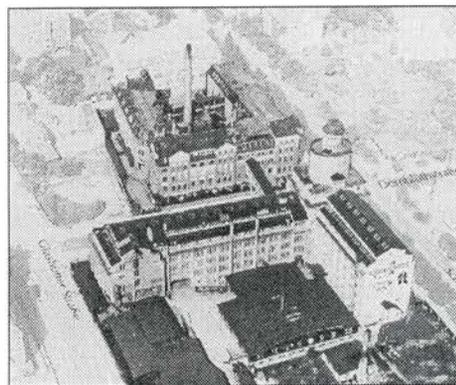
Året efter markeres det at Ernemann nu har fremstillet 1 million kameraer og der udsendes et festskrift i anledning af Ernemann-Werkes 33 års jubilæum. Men der bliver ikke holdt en stor fest for alle medarbejderne som året før.

Navnet Ernemann-Werke er i øvrigt siden 14.april 1917 det officielle navn (Ernemann-Werke Akt.Ges.in Dresden).

Til gengæld gør man noget andet. Inflationen er nu så stor at man ikke kan udarbejde indenlandske prislistes på Ernemanns produkter. Det er simpelthen meningsløst, når priserne stiger fra dag til dag. Salg til udlandet opkræves i fremmed valuta, hvor lignende problemer opstår ved lønudbetaling. Arbejderne kan ikke købe kartofler hos grønthandleren for den løn de har fået i går. Kiloprisen kommer op i millioner. I stedet uddeler fabrikken madvarer som en del af lønnen, ligesom lærlinge bespises på arbejdspladsen.



Heinrich Ernemann's første spadestik, 1922.



Den nye fabrik set fra luften.

Den store udvidelse af fabrikken

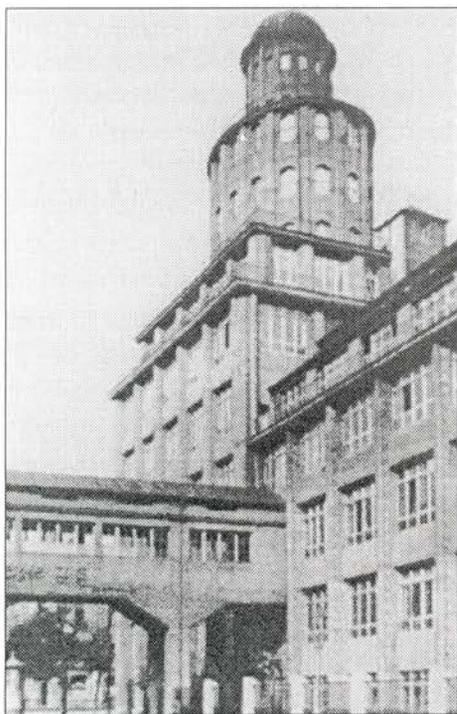
1923 er året hvor den nye fabrik på den anden side af Dornblüthstraße bliver færdigbygget, eller rettere

sagt: bliver udvidet til den størrelse man har planlagt i 1921.

Den høje bygning langs Schandauer Straße er oprindeligt (1916) projekteret til 15 fag i 5 etager, men bliver på 7 fag i 8 etager. Bygningen langs Dornblüthstraße følger det oprindelige projekt på 17 fag (hele gadens længde på 150m) og 5 etager.

På hjørnet af Dornblüthstraße og Schandauer Straße, hvor de to bygninger mødes, bygges en hjørnebygning på 4x5 fag i 7 etager. Den er bredere end de to andre bygninger, rager lidt længere ud på fortovet og tilsvarende på gårdsiden. Oven på den opføres et rundt tårn i 3 etager og oven på det igen et rundt tårn med mindre diameter på 2 etager. Allerøverst en observatoriekuppel. Observatoriet bliver dog af besparelsesgrunde ikke indrettet til sit formål. Hele det store kompleks opføres i tidens ånd i jernbeton med meget store fabriksvinduer i jern.

Fra bygningen i Dornblüthstraße, ikke langt fra tårnbygningen, er allerede i 1918 en overdækket bro i 2.sals højde blevet ført over til stamhuset på den anden side af gaden.



Det markante bygningsværk, 1924.

Den nye bygning er mildest talt iøjnefaldende, ikke mindst på grund af tårnet. Den øverste del har en vis lighed med Rundetårn og bliver belyst ved særlige lejligheder. Det bliver da også senere et vartegn for fotoindustrien i Dresden. Arkitekt er firmaet Hogg & Müller.

Også den gamle del af fabrikken har en tårnbygning. Den ligger vis a vis det nye tårn på hjørnet af Schandauerstraße og Dornblüthstraße. Den er ikke nær så høj, men alligevel imponant i tredobbelt lagkagestil. Det skråt afskårne hjørne af bygningen er prydet af en kæmpemæssig mosaik af Ernemanns varemærke, lysgudinden.

I den øverste etage af denne tårnbygning udbræder der eksplosiv brand 27.november 1923. Branden skyldes uforsigtig omgang med film, som dengang havde base af celluloid, et meget brandfarligt materiale. Tårnet bliver helt ødelagt, men ikke bygningen nedenunder. Den står der, ligesom hele det øvrige Ernemannkompleks, den dag i dag. Tårnet ovenpå er ikke blevet genopført.

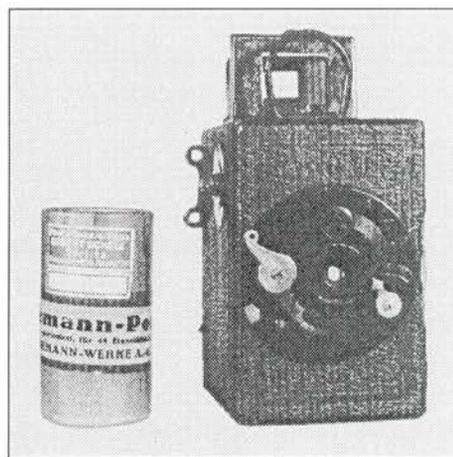
En særlig uheldig følge af denne brand er at en mængde arkivmateriale af historisk interesse går tabt.

Miniaturekameraets indtog

Ernemanns kameraer er alle i store formater eller i mellemformat ned til 4,5x6. Dengang har man ikke kaldt 4,5x6 for mellemformat. Det må betragtes som noget nær det mindste man kan forestille sig.

Andre fabrikker fremstiller såkaldte miniature- eller spionkameraer, men ikke Ernemann. Kvaliteten af så små kameraer er for dårlig. I regelen er objektivet af den billigste type, og filmenes kvalitet er ikke så god at de kan tåle flere ganges forstørrelse.

Det sidste er noget der efterhånden bliver rådet bod på, og vi kender alle historien om Oscar Barnack og hans Leica-kamera til formatet 24x36 mm på 35mm kinofilm med perforering i begge sider. Det sættes i produktion i foråret 1925.



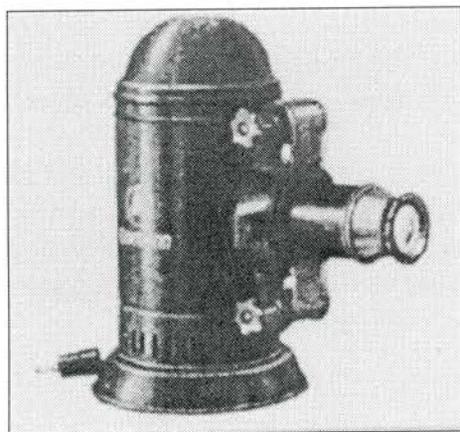
Det første miniaturekamera Unette.

Nogle få måneder senere - så kort tid efter Leica at det ikke er sikkert at det ene har affødt det andet,

udsender Ernemann sit første egentlige miniaturrekamera 'Unette' til 35mm film. Formatet er 22x33mm, og filmen er uperforeret med beskyttelsespapir (kun én optagelse). I formatet 18x24 kan man optage 24 billeder på rullefilm. Selve kameraet et enkelt som et boxkamera og med en yderst simpel linse på 4cm med lysstyrke 1:12,5. Prisen er 13,50 mark. (Året før er valutareformen gennemført). Der er med andre ord ikke tale om noget der ligner Leica, men om et folkekamera, som appellerer til den brede befolkning. 'Enhver sit Kamera' er mottoet det markedsføres med.

Ernemann har to år tidligere markedsført en forsatslukker til amatørfilmoptageren 'Kinette', der forvandler kameraet til et stillkamera.

Før at folk kan få rigtig glæde af deres miniaturrekamera, tilbydes forskelligt extraudstyr. Man kan få en lille kopieringsramme af metal til kontaktaftryk. Mere interessant er det at man for 32 mark kan få dagslysforstørrelsesapparatet 'Bob', som kan forvandle de små negativer til enten papirbilleder eller glasdiapositiver i det faste format 9x12. Dengang har Ernemann åbenbart ræsonneret at gængse lysbilledapparater er til 9x12 og ikke til miniaturreformater.



Unioptikon til småbilledformat.

Hvordan dagslysforstørrelsesapparatet har fungeret, ved jeg ikke, men i brochuren for 'Ernemann-Småbilledprogrammet' fra 1926 er det afbilledet som en temmelig høj, sort pyramidestub uden synlig mekanik. Med i programmet er også lysbilledapparatet 'Unoptikon' i småbilledformat til filmbånd (35mm) og kopieringsapparatet 'Unatrix' til fremstilling af lysbilledbånd på 35mm kinofilm. Alt sammen er det beregnet på amatøreren, som har skullet kunne finde ud af en hel del mere end vore dages amatører.

Unette forbedres ad flere omgange, bl.a. med en hulblænde med tre indstillinger 1:12,5, 1:18, og 1:25.

'Bobette I' tilbydes også fra 1925. Der er her tale om et lille bælgkamera til rullefilm i formatet 22x33 med udtrækkelig front og stivere (samme stil som Kodaks Vest Pocket Camera eller Picolette fra det senere Zeiss Ikon). Man kan vælge mellem 2 forskellige objektiver med lysstyrkerne 1:8 og 1:4,5. Der er irisblænde og centrallukker med tiderne 1/25 til 1/100 sekund.

I 1926 kommer kronen på værket i Ernemanns småbilledkameraprogram.

'Bobette II', et luksusklapkamera med løbebund til formatet 22x33 på 35mm kinofilm og de bedste objektiver Ernemann kan fremstille. Den dyreste version til 175 mark er udstyret med en Ernostar 1:2/42mm.

Den optiske Anstalt

Ernemann-Werke har tilbudt objektiver af eget navn siden 1902. Det har drejet sig om indkøbte linser, som er blevet samlet til objektiver på fabrikken. I 1907 er Den optiske Anstalt blevet indviet, og fra da af er der arbejdet målbevidst hen imod at fremstille alle objektiver selv. Det lykkes aldrig at nå målet - men dog næsten.

Det må siges at det er et vanskeligt mål at sætte sig. I Tyskland alene findes en hel stribe fremragende optiske firmaer, som har specialiseret sig i at fremstille fotografiske objektiver. Carl Zeiss i Jena er toneangivende og desuden den eneste fremstiller af optisk glas (Otto Schott). Ernemann må helt frem til 1926 købe Zeissobjektiver til nogle af sine fineste kameraer. Men ellers har han siden 1.verdenskrig især handlet med Goerz i Berlin, den næststørste og næstvigtigste inden for branchen. Heinrich Ernemann har tilsyneladende siden Icas oprettelse i 1909 direkte haft uvilje mod at handle for meget med Zeiss. Alligevel kommer der en samarbejdsaftale i stand i slutningen af 1925 mellem Ernemann og Zeiss.

Krise og vagtskifte

Baggrunden for denne aftale skal primært findes i den økonomiske situation. Fra november 1923 og frem bliver det tydeligt at Ernemann-Werke ikke kan gå på vandet og at det økonomiske tilbageslag der tidligere har ramt de andre dresdenerfabrikker nu også rammer Ernemann.

Det er ejendommeligt nok statens valutareform, der skal redde Tyskland fra kaos og opløsning, der

giver anledning til problemer. Netop som den funklende nye fabrik er taget i brug, begynder afskedigelserne. Medarbejderstaben reduceres i løbet af ét år fra 3396 til 1659. De nye fabriksanlæg i Neustadt Dresden for kinoapparater og Den optiske Anstalt må opgives og aktiviteterne flyttes tilbage til hovedfabrikken.

Købekraften i samfundet bliver med valutareformen kraftigt nedsat og samtidig bliver Ernemanns nominelle aktiekapital med reformen reduceret til en tyvendedel i den nye guldbaserede valuta (fra 70 til 3,5 mio mark).

Selv om det går rigtig skidt for Ernemann-Werke i 1924, ligger man ikke på den lade side, når det gælder planlægning og udvikling af nye produkter. Den egentlige øverste chef er efterhånden Alexander Ernemann, ikke formelt, men reelt. Heinrich Ernemann er dels svækket af sygdom, dels af savnet af sin kone. Therese Ernemann er ganske vist død allerede i 1917. Men han kan ikke komme over det. Desuden er han blevet 74 år. Strømmen af nye patent- og varemærkeansøgninger er uendelig. Alt skal gøres for at kunne være oppe på mærkerne, når krisen ebber ud.

Alexander Ernemann er født 3.juni 1878 og altså 46 år. Han har været driftschef siden 1905, men altid stået i skyggen af sin fader. Nu, hvor skyerne trækker sig sammen over Ernemann-Werke, vokser han i selvtillid og handlekraft. Det er ham det drejer sig om nu, når Ernemanns videre historie skal fortælles.

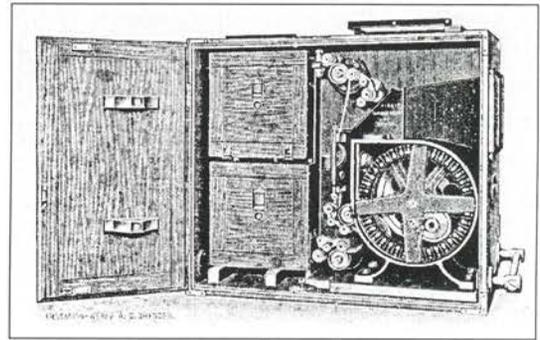
Den geniale unge mand

Den optiske Anstalt ledes af dr.August Klughardt. Han er formentlig en dygtig mand der er sin opgave voksen. Men man kan ikke sige at de produkter der er udgået fra Den optiske Anstalt har indskrevet sig i fotohistorien. Det gælder om Ernemanns objektiver som om deres kameraer: Der er tale om 1.klasses fotoudstyr. Det er kram, ihvertfald de dyrere apparater. Men der er ikke tale om noget ekstraordinært.

Undtagelsen indtil nu har været Zeitlupe, som nu fremstilles i en revideret udgave til 1500 billeder i sekundet. Men den er blevet berømt for sin teknik, ikke for sit objektiv.

August Klughardt viser i 1923 et talent for headhunting. Han ansætter som beregner den meget unge selv lærte optiker Ludwig Jakob Bertele fra München (født 25.december 1900). Klughardt

forestiller ham for Alexander Ernemann som et geni.



Zeitlupe, 1916-1926. 35mm, normalfilm, med 300 m kassette.

På et senere tidspunkt spørger Alexander Ernemann den geniale unge mand om han tror det vil være muligt at øge lysstyrken på de lysstærke objektiver fra det sædvanlige 1:4,5. Det svarer Bertele ikke direkte på. Men kort tid efter forelægger han for Alexander Ernemann de optiske beregninger for et objektiv med lysstyrke 1:2.

Historien stammer fra et interview til en avis i anledning af Ludwig Berteles 75 års fødselsdag.



Den 6. december 1924 blev Ermanox-objektivet født.

Ermanox

Klughardt og Alexander Ernemann er ikke sene til at handle. Kameraet 'Ermanox' med objektivet 'Ernostar' sendes på gaden i efteråret 1924. I begyndelsen kaldes kameraet 'Er-Nox', men det ændres hurtigt uden at der er tale om konstruktive ændringer. Objektivet bliver naturligvis patenteret, og det ejendommelige er at der i patentet forekommer fire forskellige udgaver til lysstyrker

fra 1:1,5 over 1:1,8 til 1:2. De 4 linser der er afbildet har alle 6 linser i 4 grupper. Men derudover er de langtfra ens.

Den såkaldte basis-Ernostar (lysstyrke 1:2,7) fremstillet fra 1926 med kun 4 linser er ikke medtaget i patentet. Fælles for alle varianterne er at de har en meget stor frontlinse og at det 3. element er spredende. Bagest, og med forholdsvis stor afstand til de andre elementer, sidder en enkelt samlelinse (dobbeltskonvex).

Konstruktivt regnes typen sine fire elementer til trods som en afart af tripletterne og Ludwig Bertele er ikke den første der har udtænkt den. Charles C.Minor fra Chicago beregner sin Ultrastigmat 1:1,9 i 1916 og får den fremstillet hos Gundlach til brug på professionelle filmoptagere. Men det er Bertele og Ernemann der har æren af at have udviklet verdens første reportagekamera med en brugelig lysstyrke på 1:2.

Ernemann markedsfører Ermanox som 'Verdens lysstærkeste Kamera', 'velegnet til indeoptagelser uden blitz og til sceneoptagelser under forestillingen.' Det vækker kolossal opsigt og bliver for Ernemann en salgssucces.



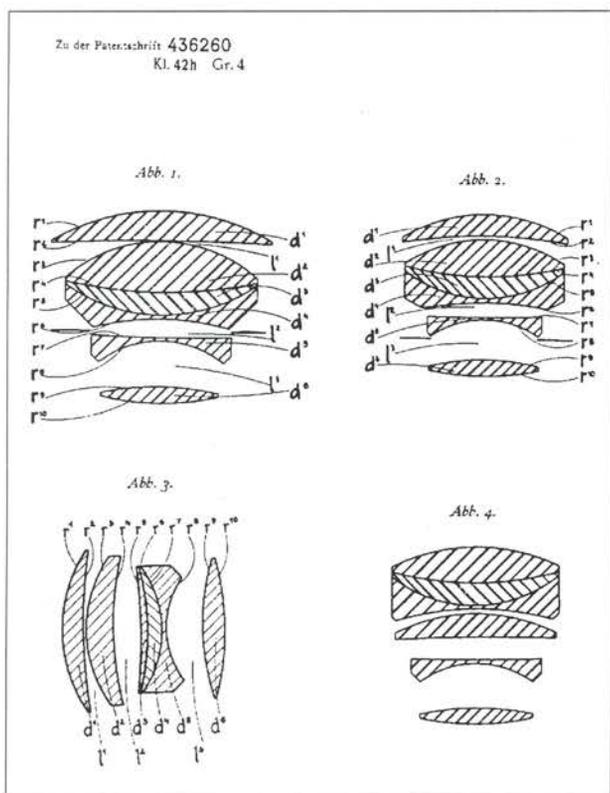
Ermanox-Refleks, 4,5x6 cm, 1926.

Det sidste må tages med et gran salt. Prisen på Ermanox er så høj at det aldrig kan blive et kamera for hvem som helst. Objektivet alene (1:2/100mm) koster 285 mark. I løbet af forbløffende kort tid, 2 år, kan det fås i brændvidder fra 42 til 240mm og med lysstyrke 1:1,8 (og 1:2,7). Det tilpasses eksisterende kameraer i formater fra 22x33 (mm) til 13x18 (cm). Kun modellen i formatet 4,5x6 fremstilles helt i metal (læderbeklædt) og med snække. Ved alle de større formater er der udtræk med bælg og stivere. Miniaturekameraet Bobette II er som allerede omtalt udformet som et fikst lille klappkamera med løbebund.

Kronen på værket bliver i 1926 'Ermanox-Reflex' i formatet 4,5x6 med en Ernostar 1:1,8/105mm. Pris 725 mark.

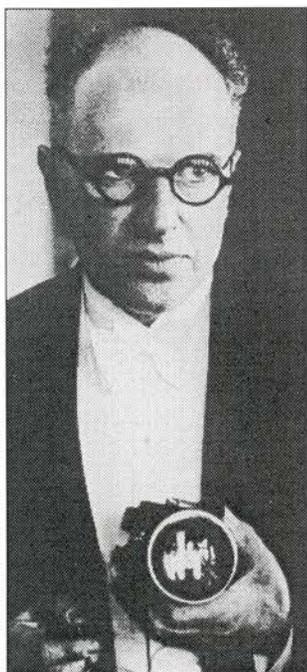
Det siger sig selv at med de priser må selv en stor salgssucces ses som noget relativt. I den samlede omsætning for den store Ernemannfabrik betyder den ikke meget.

Noget andet er afsmitningseffekten. Ernemann er i forvejen et meget velrenommeret kameramærke. Det er det på grund af den gennemgående høje kvalitet. Nu bliver Ernemann også kendt for en teknisk nyskabelse af virkelig stor betydning. Hvis man nu så mange år efter skulle pege på et enkelt blandt Ernemanns mange produkter, måtte det blive Ermanoxkameraet. Alle med interesse for fototeknik, fotohistorie, eller fotojournalistik har hørt om det kamera.



Patentskrift DRP 436260 for Ernostar.

Selve kameraet er knap nok større end den kæmpestore linse. Det er helt i metal og med snækkegang til objektivet. Negativmaterialet er 4,5x6 plader. Ernemanns egen emulsionsfabrik udsender 'Ermanox-Platte' på 10 ISO (21° Scheiner). Men naturligvis kan man bruge plader af alle mulige fabrikater.



Fotojournalist Dr. Erich Salomon.

Erich Salomon

Særlig berømt er den tyske jurist dr. Erich Salomon (født 28. april 1886). Han begynder først at fotografere med Ermanox i 1928 og først efter at det er lykkedes at fremstille langt hurtigere plader end dem Ernemann lancerer i 1925.

Erich Salomon regnes for den moderne fotojournalistiks fader. Han har virkelig - forlenet med både frækhed og dristighed - kunnet realisere de intensioner som Ernemann har haft med kameraet. Han har fotograferet mordanklagede i retssalen - strengt forbudt - ud gennem et hul i sin bowlerhat, politikere i arbejde under lysforhold hvor det tidligere har været helt umuligt at bruge et håndholdt kamera uden brug af arrangeret lys, og hvor de samme politikere og andre notabiliteter har været et relativt let bytte, netop fordi alle har vidst at man ikke kan fotografere på den måde.



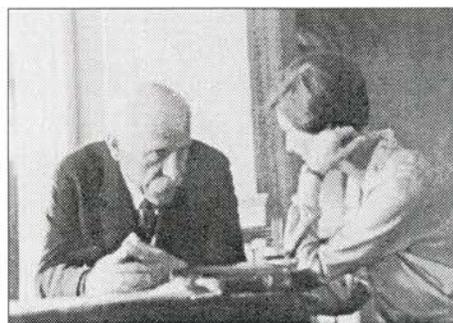
Aristide Briand taler i Folkeforbundet, 1928.

Han bliver meget berømt og er selv klar over at han baner nye veje inden for fotografi. Han grundlægger en stor samling om fotojournalistik

(som desværre er gået tabt) og udgiver en bog om sine egne billeder.



Aristide Briand G. Stresemann og Chamberlain i hotel Splendide, 1928.



Interview med Fridtjof Nansen i Geneve, 1928.

På grund af sin jødiske herkomst må han og hans familie flytte til Haag i 1933. I 1940 lykkes det ham at komme ud af Holland. Men den dristighed han har opøvet igennem mange år bliver hans skæbne. Han aflægger hemmeligt besøg i sin lejlighed i 1943 og bliver angivet af viceværten. Han og hans hustru og barn bliver dræbt i Auschwitz 7. juli 1944. Der findes også andre berømte Ermanoxfotografer. Men det er typisk for dem alle at de på grund af den tekniske udvikling inden for både kameraer og film hurtigt går over til andre fabrikater som ikke er så store og tunge og som har effektive og hurtige fokuseringsmuligheder.

Erich Salomon t.ex. begynder at fotografere med Leica fra 1930 og går helt over til det fabrikat i 1932 (hvor model II med koblet afstandsmåler kommer frem).

Formaliseret samarbejde

I slutningen af 1925 er den økonomiske situation for Ernemann-Werke blevet så alvorlig at Alexander Ernemann, der nu er administrerende direktør, vælger at tilslutte sig et formaliseret praktisk samarbejde der allerede er etableret et par måneder før mellem Ica (Dresden), Contessa-Nettel (Stuttgart), og Goerz (Berlin). Sammen med Ernemann tilslutter også Carl Zeiss (Jena) sig. Samarbejdet berører ikke de enkelte firmaers

retslige selvstændighed. Alle firmaerne er aktieselskaber, bortset fra Zeiss, som er fondsejet. Samarbejdet er berammet til 25 år og skal omfatte fælles materialeindkøb, fælles salgspolitik, og en vis arbejdsdeling. Bl.a. bliver det fra starten vedtaget at Carl Zeiss skal fremstille al optik, bortset fra meget simple konstruktioner. Denne sidste bestemmelse i aftalen må have været en bitter pille at sluge for Alexander Ernemann og ikke mindst for hans far. Men det er næsten uforståeligt at også Goerz har accepteret den. Her er der tale om Tysklands næststørste optiske anstalt og om en pioner inden for udvikling af moderne fotografiske objektiver. Goerz må have været langt ude i tovene.

Zeiss Ikon

Samarbejdsaftalen kommer kun til at virke i knapt et år. Så bliver den afløst af en egentlig sammenlægning i september 1926. Dog sådan at Carl Zeiss, som ikke er noget aktieselskab, ikke bliver en del af det nye selskab, men til gengæld kommer til at sidde på den styrende aktiepost (53,1%, senere endnu mere). Carl Zeiss ejer i forvejen den altdominerende aktiepost i Ica og 40% i Ernemann (fjendtlig overtagelse).

Af specielle skattetekniske årsager arrangeres sammenlægningen sådan at Ica, Ernemann, og Contessa-Nettel indlemmes i Goerz. Goerz skifter derefter navn til Zeiss Ikon AG og hjemsted til Dresden.

For at kunne gennemføre forehavendet optager Carl Zeiss Stiftung store internationale lån ligesom Deutsche Bank bliver kraftigt involveret.

De enkelte deltagers aktiekapital bliver overført til det nye firma, men ikke med samme nominelle værdi. For Contessa-Nettel overføres den i forholdet 5:3, for Goerz 8:3, for Ernemann 4:3, og for Ica 1:1. Af disse tal fremgår det tydeligt at Goerz har været den svage part og at Ernemann har stået rimeligt stærkt.

Sammenslutningen til Zeiss Ikon vedtages af de respektive firmaers generalforsamlinger. I den nye direktion på fem personer får Ernemann to pladser, Alexander Ernemann og C.J.G.Heine (Johannes Heine). I bestyrelsen (eller måske man skal kalde det repræsentantskabet) får Heinrich Ernemann sæde sammen med de andre medlemmer af Ernemann-Werkes nu nedlagte bestyrelse.

De følgende 2 år kan Zeiss Ikons produktion som tidligere beskrevet i temahæftet om Zeiss (Objektiv nr.95) beskrives som en videreførelse af de 4 gamle firmaers hidtidige program. Det skyldes simpelthen

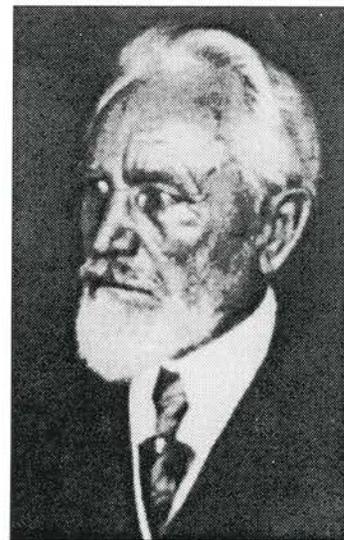
hensynet til de mange reservedele og komponenter der ligger på lager. Men løbende fra dag ét planlægges det senere forløb.

Ernemann-Werkes bygninger skal være rammen om Zeiss Ikons kinoproduktion, mens Ica længere henne ad Schandauer Straße skal være kamerafabrik (Contaxprogrammet). Contessa-Nettel skal være kamerafabrik for mellemformat, og Goerz for toøjede spejlreflekskameraer i mellemformat og kasseapparater. Desuden bliver Goerzes filmfabrik videreført, mens Ernemanns nedlægges. Produktionen af storformatkameraer planlægges på sigt helt nedlagt.

Dette sidste lille afsnit er en meget kort og ufuldstændig beskrivelse og sammentrængning af et hændelsesforløb som der er skrevet tykke bøger om. Af Ernemanns kameramodeller videreføres på lidt længere sigt Zeittlupe-kameraet og nogle af Ermanoxvarianterne, specielt i formatet 4,5x6 (til 1931).

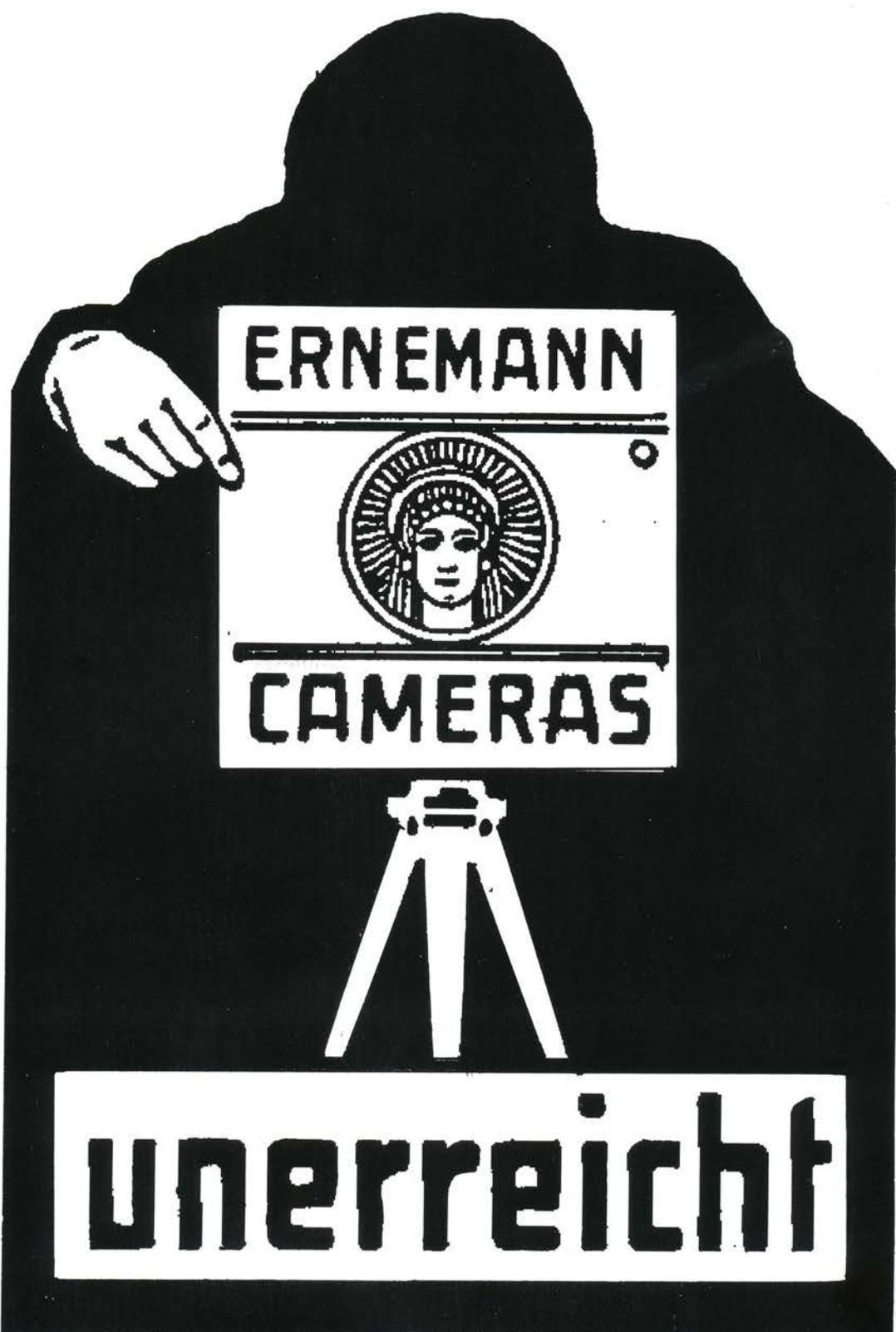
Hvordan går det de tre store navne?

Som en slags appendix til Ernemann-Werkes 37-årige historie kan fortælles hvordan det går de 3 kendteste navne:



Heinrich Ernemann i 1925.

Heinrich Ernemann dør 16.maj 1928 i en alder af 78 år. Der er ingen tvivl om at Ernemann Werke er hans værk og i svære tider er blevet båret oppe af hans vilje. For os danskere kan han opfattes som sindbilledet på alt hvad der er tysk - både på godt og ondt. Men som det skulle vise sig i løbet af hans lange erhvervskarriere, har han ikke sin patriarkalske attitude til trods været forstokket eller ude af stand til at skifte mening. Hans evne til at leve sig ind i andre menneskers situation er en af



ERNEMANN



CAMERAS



unerreich

WZ-Nr.	Warenzeichen	Tag der Beantragung	Tag der Erteilung
326517	Bernina	21.05.1924	7.01.1925
215038	Bivilar	23.11.1916	11.01.1917
45649	Bob	11.05.1900	24.09.1900
342790	Bob (Druckschrift)	9.02.1925	3.11.1925
355175	Bobbykorb	1.03.1926	31.07.1926
270132	Bobette	7.05.1921	19.08.1921
340966	Bol	12.01.1925	14.10.1925
294115	Carmen	23.03.1922	14.10.1922
344875	Cäsar	3.01.1925	10.12.1925
350133	Cäsar	24.08.1925	1.04.1926
243087	Chronos	5.02.1919	23.02.1920
346736	Cinebox	15.09.1925	20.01.1926
302636	Consul	21.02.1923	4.06.1923
216449	Cronos	23.11.1916	26.03.1917
249744	Diaskop	18.02.1920	22.07.1920
261258	Diastar	18.02.1920	4.03.1921
280662	Dieral	18.06.1921	17.02.1922
274239	Dierid	30.06.1921	27.10.1921
325610	Dolomit	21.05.1924	16.12.1924
282778	Dozent	30.09.1921	20.03.1922
250490	Era	28.11.1918	18.08.1920
260199	Eral	21.12.1918	11.02.1921
249820	Erda	28.10.1918	26.07.1920
244726	Erid	21.12.1918	26.03.1920
357239	Eridar	8.04.1926	21.09.1926
335802	Ermaflex	16.03.1925	2.07.1925
325612	Ermanox	1.10.1924	16.12.1924
337525	Ermax	27.01.1925	10.08.1925
249395	Erna	25.11.1918	29.06.1920
290063	Ernadix	23.02.1922	20.07.1922
306445	Ernadural	16.02.1923	29.09.1923
248610	Ernag	25.11.1918	12.06.1920
304971	Ernamo	13.06.1923	28.08.1923
193355	Ernastigmat	21.03.1914	8.05.1914
39167	Ernemann (alter Schriftzug)	29.07.1899	1899
300701	Ernemann (intern. 239430)	16.02.1923	16.04.1923
304972	Ernette	13.06.1923	28.08.1923
231952	Ernodar	16.11.1918	13.05.1919
306192	Ernodurax	16.02.1923	24.09.1923
297365	Ernofixol	23.02.1922	27.01.1923
287427	Ernokinar	23.02.1922	8.06.1922
292168	Ernokrupp	23.02.1922	11.10.1922
303141	Ernon	5.02.1923	18.06.1923
277779	Ernonette	7.05.1921	5.01.1922
335592	Ernophot	14.03.1925	25.06.1925
323164	Ernoplan	2.09.1924	28.10.1924
323489	Ernopläst	2.09.1924	3.11.1924
287424	Ernoptikon	23.02.1922	8.06.1922
287428	Ernoptix	23.02.1922	8.06.1922
303515	Ernopynar	16.02.1923	27.06.1923

WZ-Nr.	Warenzeichen	Tag der Beantragung	Tag der Erteilung
303142	Ernopytar	16.02.1923	18.06.1923
231953	Ernosax	25.11.1918	13.05.1919
177718	Ernoscop	26.04.1913	1.07.1913
299327	Ernostar	8.01.1923	12.03.1923
334781	Ernostigmat	21.01.1925	4.06.1925
292634	Ernostos	23.02.1922	23.10.1922
287425	Ernotropar	23.02.1922	8.06.1922
197838	Ernox	8.04.1914	31.07.1914
260858	Eseral (enger gefaßt als 1921)	24.12.1920	24.02.1921
266364	Eseral	4.03.1921	1.06.1921
260860	Eserid (enger gefaßt als 1921)	24.12.1920	24.02.1921
273116	Eserid	4.03.1921	8.10.1921
260859	Esposal (enger gefaßt als 1921)	24.12.1920	24.02.1921
266365	Esposal	4.03.1921	1.06.1921
260861	Esposid (enger gefaßt als 1921)	24.12.1920	24.02.1921
266366	Esposid	4.03.1921	1.06.1921
321367	Everest	15.05.1924	22.09.1924
273357	EW (geschw. Schrift)	31.05.1921	13.10.1921
221172	EWAG	3.05.1917	27.10.1917
245518	Eweda	25.11.1918	14.04.1920
193781	Filmoskop	21.03.1914	14.05.1914
193143	Filmox	21.03.1914	6.05.1914
320187	Fulgor	6.03.1924	3.09.1924
325604	Gaurisankar	21.05.1924	16.12.1924
287422	Global	15.11.1921	8.06.1922
77217	Globus	6.08.1904	8.03.1905
74413	HEAG	12.10.1904	29.11.1904
133496	Imperator	12.02.1910	25.08.1910
235206	Isoerid	21.12.1918	12.09.1919
247537	Isoposal	21.12.1918	26.05.1920
247535	Isoposid	21.12.1918	26.05.1920
324568	Jungfrau	20.05.1924	25.11.1924
194434	Kinax	18.02.1914	27.05.1914
314000	Kinax	1.04.1924	30.04.1924
289488	Kinematoskop (Kl. 5)	21.01.1921	12.07.1922
280661	Kinette	1.09.1920	17.02.1922
346737	Kinobox	15.09.1925	20.01.1926
222255	Kinola	16.04.1917	5.02.1918
183664	Kinoptikon	24.09.1913	10.11.1913
183665	Kinorama	24.09.1913	10.11.1913
303140	Kinostar	8.01.1923	18.06.1923
95319	Kinostigmat	16.01.1907	4.03.1907
282172	Kinotakt	23.05.1921	13.03.1922
301505	Kinotar	8.01.1923	4.05.1923
271263	Kinotom	31.03.1921	5.09.1921
325611	Kinox	15.09.1924	16.12.1924
62337	Lichtgöttin	2.03.1903	27.08.1903
177719	Liliput	21.04.1913	1.07.1913
295537	Luki	27.05.1922	11.12.1922
271217	Magister	5.03.1921	1.09.1921
264896	Malteserkreuz mit Kruppringe	27.11.1920	10.05.1921
272353	Malteserkreuz mit Ring	7.05.1921	26.09.1921
300652	Malteserkreuz (Variante)	22.01.1923	14.04.1923
300653	Malteserkreuz (Variante)	22.01.1923	14.04.1923
300654	Malteserkreuz (Variante)	22.01.1923	14.04.1923
300655	Malteserkreuz (Variante)	22.01.1923	14.04.1923
303050	Malteserkreuz (Variante)	22.01.1923	15.06.1923
303398	Malteserkreuz (Variante)	22.01.1923	23.06.1923

WZ-Nr.	Warenzeichen	Tag der Beantragung	Tag der Erteilung
303399	Malteserkreuz (Variante)	22.01.1923	23.06.1923
303400	Malteserkreuz (Variante)	22.01.1923	23.06.1923
312830	Malteserkreuz (Variante)	25.01.1924	1.04.1924
313687	Malteserkreuz (Variante)	23.02.1924	24.04.1924
256661	Malteserkreuz (Variante mit EW und ohne Ring)	30.07.1920	3.12.1920
256538	Malteserkreuz (Variante ohne Ring)	30.07.1920	30.11.1920
271620	Malteserkreuz (Variante, 4-fach)	30.07.1920	9.09.1921
271622	Malteserkreuz (Variante, 4-fach)	30.07.1920	9.09.1921
278322	Malteserkreuz mit Kruppringe (Variante)	27.11.1920	19.01.1922
278323	Malteserkreuz mit Kruppringe (Variante)	27.11.1920	19.01.1922
272352	Malteserkreuz ohne Ring (Variante)	7.05.1921	26.09.1921
169581	Mammut	19.06.1912	15.01.1913
320189	Matterhorn	22.05.1924	3.09.1924
85194	Meteor	9.08.1905	13.02.1906
84014	Metropol	9.08.1905	23.12.1905
322690	Montblanc	15.05.1924	17.10.1924
199283	Optal	8.04.1914	6.10.1914
239821	Paneral	21.12.1918	12.12.1919
259821	Pax	25.11.1918	4.02.1921
217528	Photox	26.03.1917	18.05.1917
244419	Posal	21.12.1918	18.03.1920
242270	Posid	21.12.1918	10.02.1920
244035	Präsident	5.02.1919	11.03.1920
141386	Prinz	28.01.1911	23.03.1911
282777	Professor	30.09.1921	20.03.1922
249743	Prostigmat	18.02.1920	22.07.1920
290977	Pyrex	15.03.1922	23.08.1922
289579	Reli	26.01.1922	12.07.1922
291513	Relux	27.08.1921	14.09.1922
148525	Rex	10.12.1910	16.09.1911
216314	Rollax	23.11.1916	17.03.1917
273356	Rollf	7.05.1921	13.10.1921
285625	Rollfi	7.05.1921	6.05.1922
307393	Senator	21.02.1923	30.10.1923
358509	Softar	19.07.1926	23.10.1926
244420	Syneral	21.12.1918	18.03.1920
237859	Synerid	21.12.1918	1.11.1919
292413	Tenotar	26.11.1921	16.10.1922
305930	Tripodal	4.06.1923	14.09.1923
350080	Unator	14.10.1925	31.03.1926
350567	Unatrix	12.10.1925	12.04.1926
334784	Unette	5.03.1925	4.06.1925
80166	UNION	1.03.1905	27.06.1905
334782	Unoptikon	3.03.1925	4.06.1925
351840	Unoskop	10.09.1925	6.05.1926
215169	Zeitlupe	23.11.1916	18.1.1917

hemmelighederne ved hans succes som virksomhedsleder. Dertil kommer et veludviklet forretningstalant. Det må have virket stærkt ind på ham at hans firma må opgive sin selvstændighed og underlægge sig arvefjenden, Carl Zeiss.

Alexander Ernemann får en lang glørværdig karriere som en af Zeiss Ikons direktører og som chef for kinoapparatfremstillingen. Efter Dresdens bombardement i februar 1945 står det tidligere Ernemann-Werke næsten uskadt, mens Ica-fabrikken på det nærmeste er ødelagt. Men Alexander vil ikke risikere en arrestation og flygter med sin datter og hustru til Stuttgart. Hans søn er faldet i krigen. I Stuttgart er han med til at etablere det nye vesttyske Zeiss Ikon i den tidligere Contessafabrik. Senere arbejder han som leder af Zeiss Ikons fabrik for tonefilmapparater i Kiel. Han bliver tildelt talrige hædersbevisninger inden sin død 14. oktober 1956. Lige som sin far bliver han 78 år.

Ludwig Jakob Bertele er den vanskeligste at beskrive. Det er ikke let at finde biografisk stof om ham. Selv de firmaer han har arbejdet for, nævner i deres brochurer og jubilæumsskrifter stort set kun hans navn. Ludwig Bertele er næsten usynlig.

Han er født 25. december 1900 og har indskrevet sig i fothistorien i endnu højere grad end Ernemann.

Han ansættes på Ernemanns optiske Anstalt i 1923 og udvikler der Ernostar-objektivet.

Efter dannelsen af Zeiss Ikon bliver han ansat hos Carl Zeiss og sat til som leder af et team at beregne objektiverne til Heinz Küppenbenders Contax. Nogle af disse objektiver kan betragtes som videreudviklinger af Ernostar: Sonnar 1:2/5cm, Sonnar 1:1,5/5cm, Sonnar 1:2/8,5cm, Sonnar 1:4/13,5cm, Sonnar 1:2,8/18cm, og Biogon 1:2,8/3,5cm. De regnes for de bedste lysstærke objektiver overhovedet i trediverne og fyrreerne. Biogonen må siges at beholde sin førerstilling i sin oprindelige form i endnu længere tid.

I 1943 midt under krigen ansættes Ludwig Bertele hos Steinheil i München. Hvad der er forklaringen på det, ved jeg ikke, og heller ikke om han har sat sig spor i de tre år han har været der.

I 1946 bliver han tilknyttet Wild i Schweiz, det firma som mange år senere, i 1986, køber Ernst Leitz i Wetzlar. Her udvikler han i 1948 en prototype til Wild 'Aviogon' (kaldet Aviotar). I 1952 kommer den endelige udgave og i 1956 'Super Aviogon'. Alle objektiverne bruges til den såkaldte fotogrammetri, d.v.s. geodætisk tredimensionel

opmåling af landskabet til fremstilling af helt nøjagtige kort. Aviogonobjektiverne bruges ved fotografering fra fly.

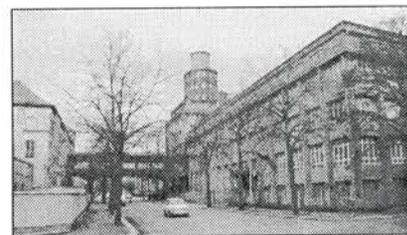
Sideløbende er Ludwig Bertele også tilknyttet det nye Zeiss Opton i Oberkochen, som hurtigt omdøbes til Carl Zeiss Oberkochen (1952). Her omregner han i 1951 den ellers så fuldendte Biogon 1:2,8/3,5cm, så den kan være i den nye Contax fra Stuttgart. Vigtigere er det at han også for det nye Zeiss beregner Biogon 1:4,5/21mm (1953). Denne supervidvinkel på 90° regnes for den absolut bedste i en meget lang årrække frem. Den er hurtigt blevet fremstillet i længere brændvidder til både mellemformat og storformat.

I modificeret form fremstilles i øvrigt mange af Berteles Sonnar- og Biogonobjektiver den dag i dag til mange forskellige kameraer.

Ludwig Bertele dør i 1985.

Om selve det fysiske Ernemann-Werke kan det fortælles at det efter 2. verdenskrig bliver hovedsæde for Zeiss Ikon, formodentlig fordi det står op, mens de øvrige Zeissbygninger i Dresden ligger ned. I begyndelsen af 50-erne må man konstatere en de facto spaltning af både Carl Zeiss og Zeiss Ikon. Det østtyske Zeiss Ikon bliver nationaliseret og slået sammen med en række mindre kamerafabrikker. I slutningen af 50-erne opgiver DDR at bevare navnet Zeiss Ikon og omdøber koncernen til Pentacon. Som varemærke vælges det markante tårn fra den gamle Ernemannfabrik. Millioner af kameraer har båret dette logo. På den måde har Ernemann levet videre helt frem til 1990, hvor Pentacon opløses af Treuhand.

Bygningerne (eller hovedparten af dem) står der endnu og rummer i dag et museum for fotoindustrien i Dresden gennem tiderne.



Fabrikken 1992.

Litteraturliste:

Peter Göllner: Ernemann Cameras. Wittig Verlag 1995.

Rolf Walter: Zeiss 1905-45. Böhlau Verlag 2000.

Frank Markowski: Der letzte Schliff. Aufbau Verlag 1997.

Hans-Jürgen Kuc: Auf den Spuren der Contax. Wittig 1988.

Richard Hummel: Spiegelreflexkameras aus Dresden 1994.

www.zeisshistorica.org

m.fl. Desuden henvises til Objektiv nr.95. De første 3

artikler om Ernemann findes i Objektiv nr.105, 106 og 107. ●

Nikon F3 - 25 år

En jubilæums-rundtur igennem kameraets indvendige teknik

Klaus-Eckard Riess



I marts 1980 introducerede Nippon Kogaku K.K. spejlreflekskameraet Nikon F3 som afløser for det populære Nikon F2, der havde tjent alverdens pressefotografer som pålideligt værktøj igennem næsten et helt årti.

Nikon F3 blev ikke modtaget med udelt begejstring af de professionelle fotografer: Hvad skulle de dog bruge en belsningsautomatik til?

I forhold til Nikon F2'ens helt igennem mekaniske kamerahus betød Nikon F3 et teknisk kvantespring af dimensioner. Dog forekommer Nikon F3'ens specifikationer os i dag ret beskedne i sammenligning med de raffinementer som vore dages kameraer kan byde på, som for eks. flerfelts-autofokus, samt tillige alle former for belsningsautomatik, 3D-matrixmåling, intelligent blitzstyring etc.

Det helt nye ved Nikon F3 dengang var, at lukkertiderne ikke blev indstillet mekanisk, men derimod elektronisk med en kvarts-oscillator som reference. Kvartskrystallet sørgede også for frekvensen til LCD-søgerdisplayet, som ligeledes var en ny feature på Nikon F3.

Af andre væsentlige forbedringer kan nævnes den blændeprioriterede belsningsautomatik, desuden at Belsningsmåleren var blevet afhængig af de ud-

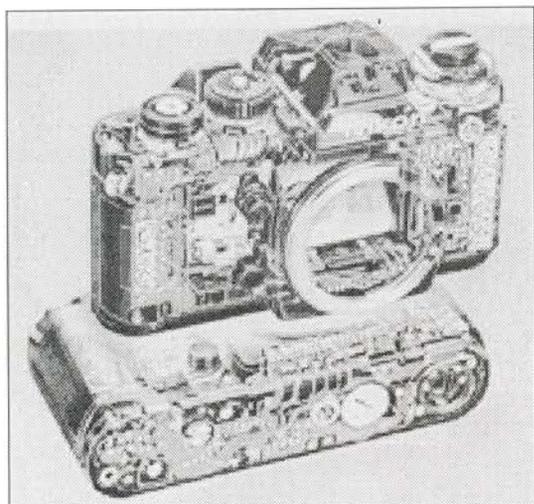
skiftelige søgere og matskiver, fordi fotodioden var blevet anbragt i bunden af spejlhuset, endvidere at udløseren fungerede elektromagnetisk, hvilket gjorde tilkoblingen af en motor lettere, og at der var kommet en TTL-blitzstyring til, der målte blitzlyset på filmens emulsion i eksponeringsøjeblikket.

Fra Nikon F og Nikon F2 overtog Nikon F3 bl.a. den robuste F-mount bajonet samt søgerens billeddækning på 100%. For ikke at stå med hårene i postkassen hvis batterierne skulle finde på at svigte, var der også blevet sørget for en mekanisk udløser, dog kun med en fast lukkertid på 1/60 sekund.

Kameraets smukke ydre udformning var resultatet af et samarbejde med den italienske designer Girogetto Giogiaro.

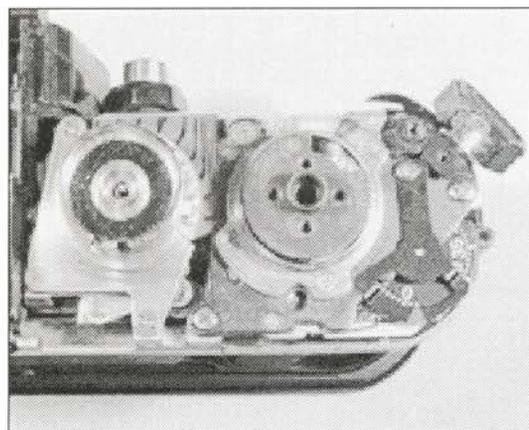
På Nikon's egen hjemmeside beskriver Tateno Yokoyuki overvejelserne hos ledelsen og hos konstruktørerne, samt historien og tilblivelsen af Nikon F3.

Lad os nu tage röntgenbrillerne på og skruetrækkeren i hånden og gå ombord i Nikon's flagskib anno 1980. Dog må det frarådes at gøre kunsten efter, for det kan ende meget galt; og dyrt!

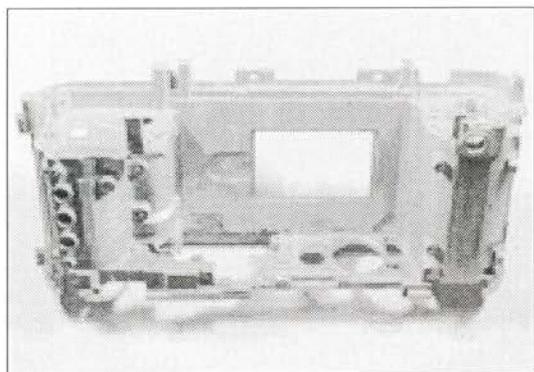


Røntgenbillede af Nikon F3

Både tidsindstillingen og optrækket kan skrues løs og med forsigtighed vippes forover, hvorved lukkerens øverste mekanik, de forgyldte udløserkontakter og lukkermagneten bliver synlige.



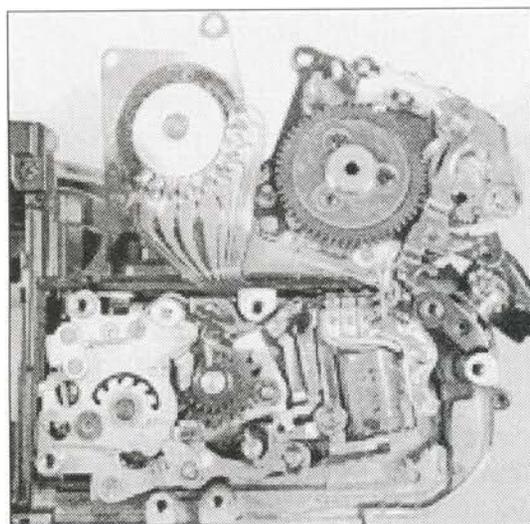
Et første blik under topdækslet



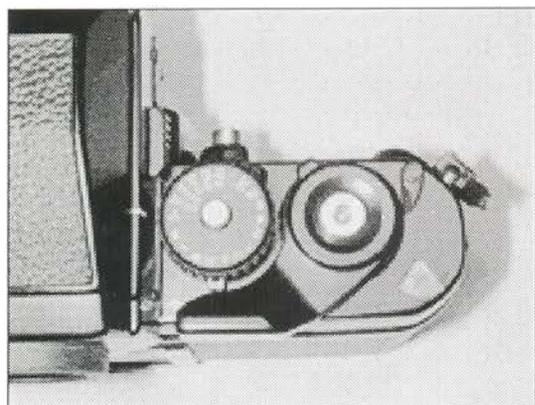
Det nøgne kamerahus

Under returspolingen, synkroskoen og ISO-indstillingen på den anden side af F3'eren's top gemmer der sig et variabelt modstandselement, der kaldes Funktional Resistance Element (FRE). Dette er en rund hårdglasplade med pådampet modstandsbane og kontaktlameller af guld. Via dette runde modstandselement bliver kameraets computer informeret om den valgte blænde, om objektivet's lysstyrke, om filmfølsomheden, samt om eventuel +/- korrektion.

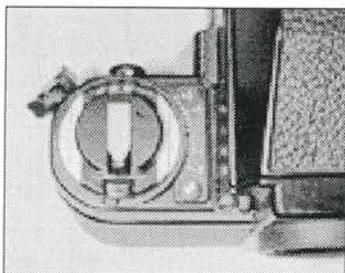
Ligesom bilmeknikeren løfter bilens frontklap op for at tage bestik af bilens tilstand, sådan tager vi topdækslet af på vores Nikon F3 og kaster et første blik på kameraets indre. Helt til højre ser vi optræk og tællerværk og mere mod midten tidsindstillingens runde knap.



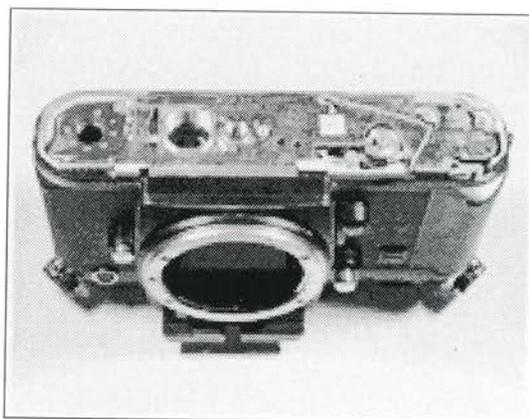
Nu er vi nået én etage længere ned



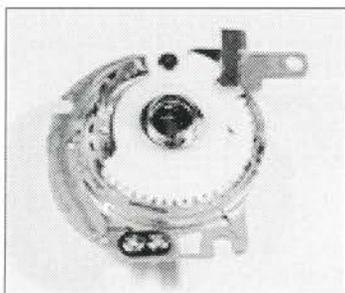
Optræk og indstilling



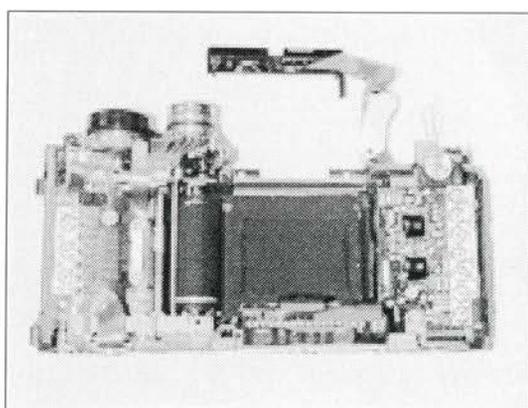
Synkrosko og returspoling



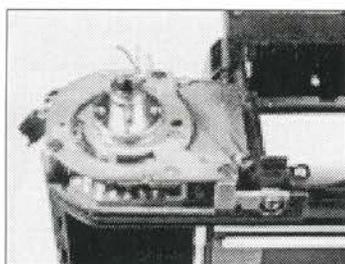
Nikon F3 set nedefra



FRE set forfra



Kamerahus med hovedprint

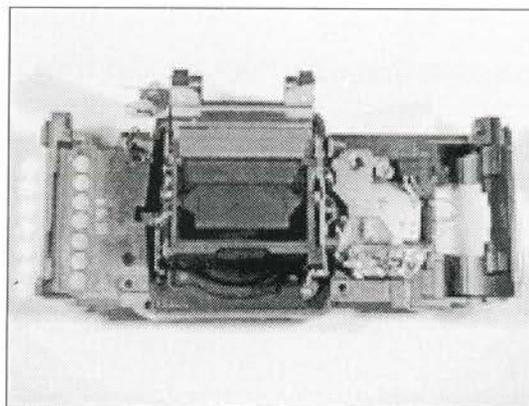


FRE set nedefra

Når bunddækslet skrues af, bliver der adgang til den nederste del af hovedprintet med diverse testterminaler, desuden til justeringen af lukkergardinernes hastighed, til justeringen af lukkerbremsen, til synkrokontakten samt til filmtromlens opsamlerfriktion.

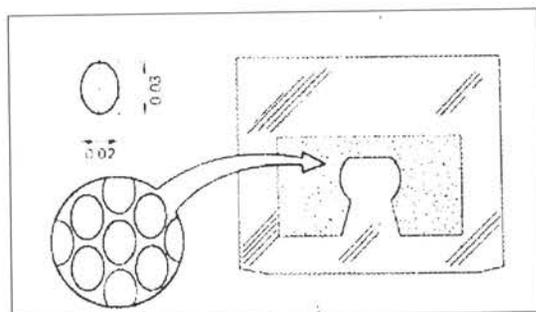
Kamerahusets beklædning skal fjernes for at man kan komme til de skruer som holder kamerahusets to dele sammen og for at kunne dreje på de ialt 10 potentiometre, der bruges til at justere kamerats funktioner.

Nikon F3 bliver nærmest skåret over på langs når spejlhus og front tages af. Så står man med selve kamerahuset, der indeholder opræk, filmtransport, lukker og hovedprint, og ved siden af har man spejlhus og front med bajonet, blænderkobling, spejlmekanisme og udløsermagnet.

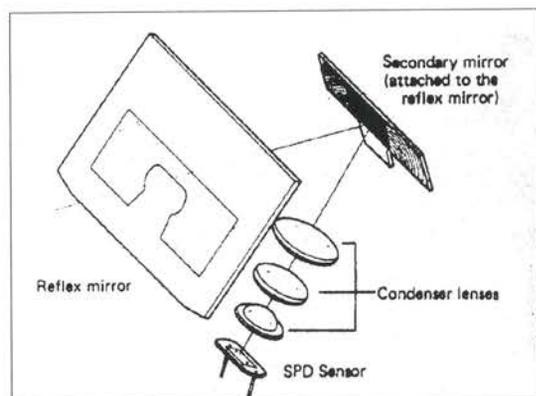


Spejlhus og front

Anbringelsen af fotodioden (SPD) til belysningsmåleren i bunden af kamerahuset har krævet nytænkning og nykonstruktion. Da Nikon-folkene ikke ønskede noget lystab i søgeren, som man ville have fået med et halvtgennemsigtigt spejl, udviklede man et spejl med et mønster af 50.000 mikroskopiske huller i spejlbelægningen, der lader 8 % af lyset passere igennem.

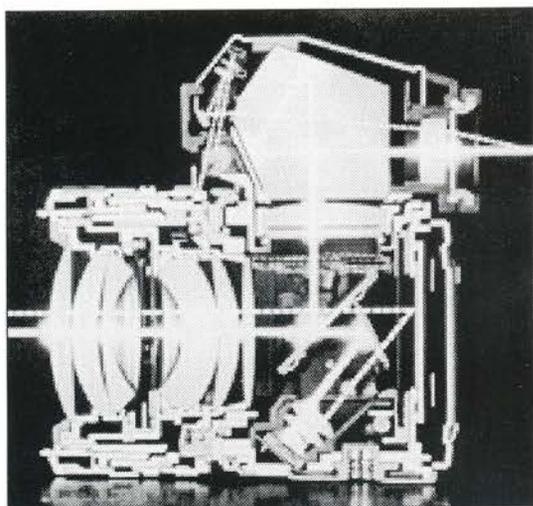


Nikon F3-spejlet med 'pinhols'



Lysmålingen i kameraets bund

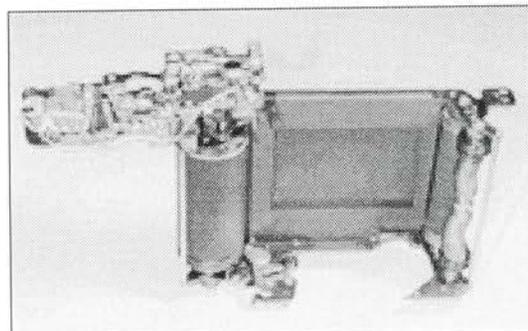
Hjælpe spejlet under hovedspejlet sender lyset ned til fotodioden (SPD) og koncentrerer sammen med nogle kondensatorlinser lyset således, at man opnår en centervægtsmåling som registrerer 80 % af målingen indenfor en diameter af 12mm.



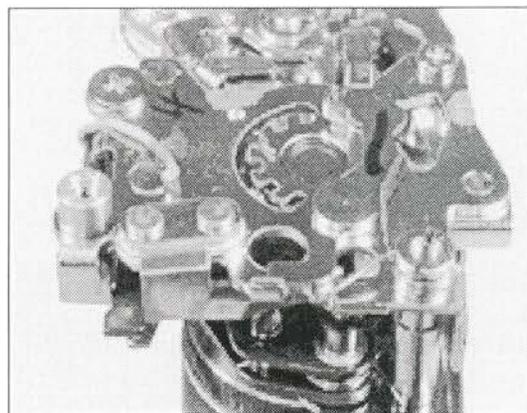
Strålegangen i Nikon F3

Ligesom i Nikon F og F2 består spaltelukkeren i Nikon F3 af 0,02 mm tykke titanium-folier. Lukkergardinerne er monteret på hhv. tromle og

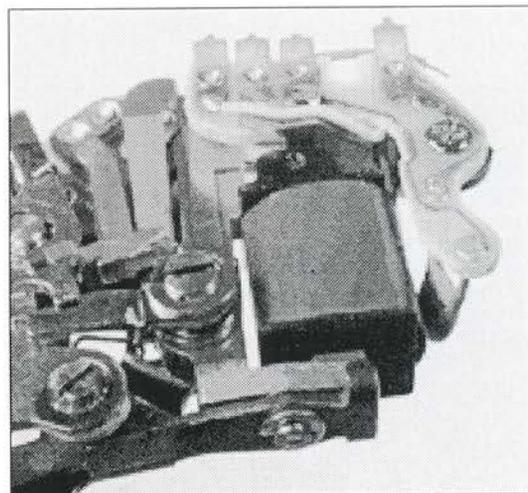
ruller på samme hovedaksel. En såkaldt trigger-switch starter timingen og derefter varetager kameraets kvartsstyrede elektronik og lukkerens elektromagnet samme tidsbestemmende funktion, som i Nikon F og F2 blev udført af kurver, paler og hemværk.



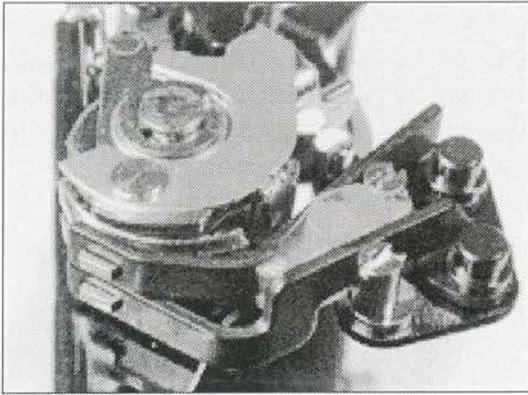
Lukkeren i Nikon F3



Trigger-switchen starter timingen



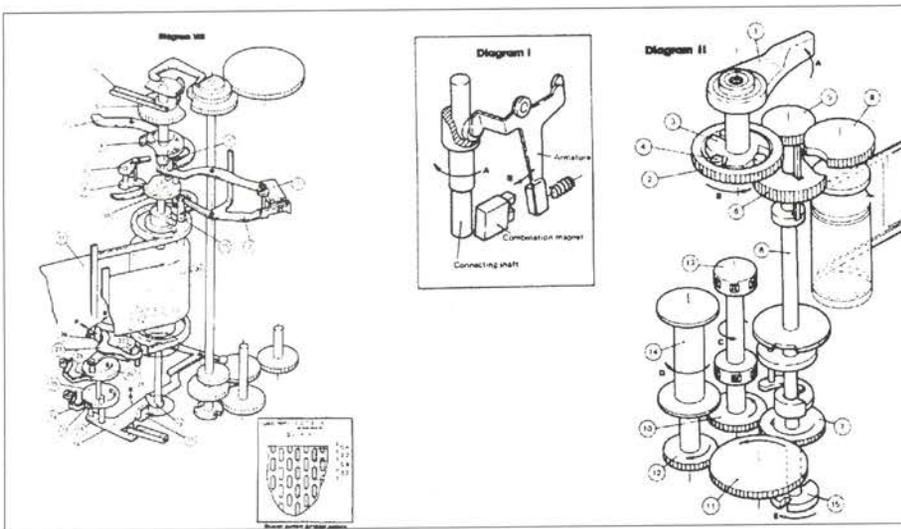
Lukkermagneten slipper 2.gardin løs



Lukkerbremserne sørger for at lukkergardinerne ikke rekylere og laver striber i billedkanten

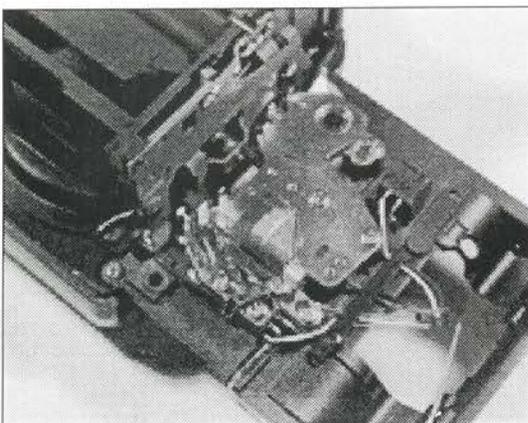
Før lukkeren kan udløses, skal den selvfølgelig være trukket op. Dette opnås ved en 140 graders bevægelse af kameraets hurtigoptræksarm. Samtidig transporteres filmen et billede frem, spejlhusets mekanisme spændes hvorved udløsermagneten bringes i position.

Et lille tryk på kameraets udløser slutter de to øverste af de viste kontakter og sætter strøm til belysningsmåleren, som holdes tændt i 16 sekunder af den elektroniske timer.

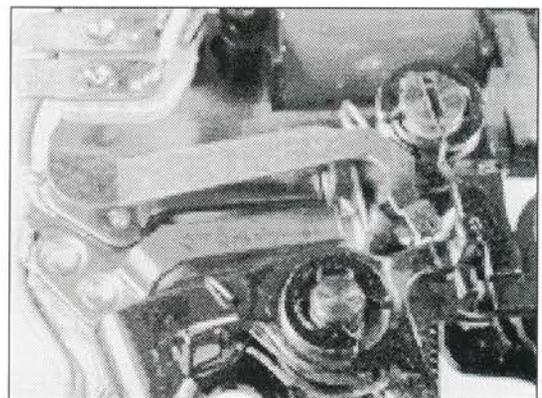


Lukkerens mekanik & optræk samt filmtransport

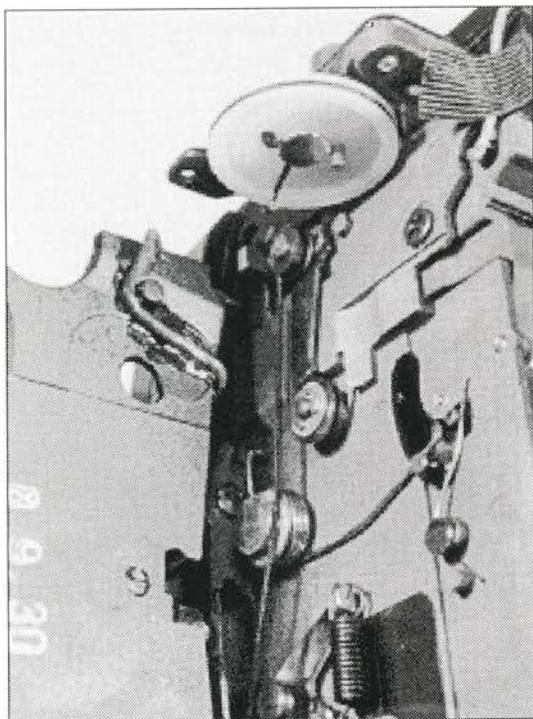
Fotodioden i bunden af kamerahuset måler lyset og sender informationen til kameraets computer, der ligeledes modtager information fra den variable modstand FRE om den valgte blænde, om objektivets lysstyrke samt om den indstillede filmfølsomhed. Objektivets indstillinger overføres af et snoretræk fra blændekoblingsringen til den variable modstand FRE.



Udløsermagneten



Udløserkontakterne



Snorettrækket

Lukkertidsknappen er udstyret med et kontaktsæt, som over en såkaldt 'gray code' formidler den valgte indstilling til computeren. På hovedprintets testpunkter i bunden af kameraet kan man i givet fald med voltmeter eller oscilloskop måle, om kontakterne slutter i den korrekte kombination.

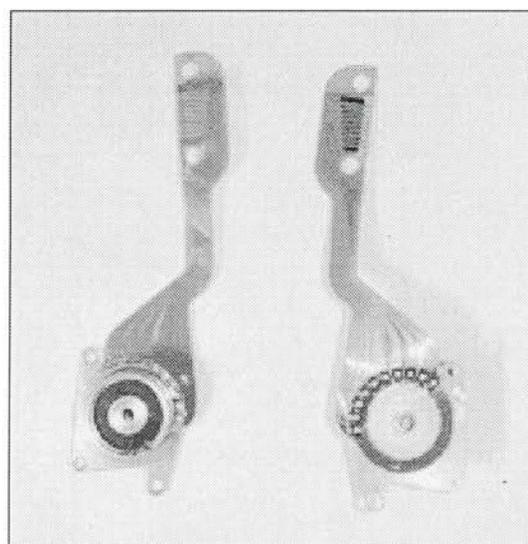
Lukkertiden vises på det lille LCD-display i kameraets søger. Er tiden valgt manuelt, så markerer et '+' overbelysning, et '-' markerer underbelysning, og begge tegn på én gang markerer korrekt belysning.

LCD-displayet var noget helt nyt i 1980, men i dag forekommer F3'ens lille display nærmest sølle ved sammenligning med moderne kameraers store, informationsmættede LCD-vinduer.

Indtil nu har vi kun målt lyset og indstillet kameraet, men endnu ikke trykket udløseren i bund og taget et billede. For at et tryk på udløseren, der slutter de nederste guldkontakter, overhoved kan sende et signal til udløsermagneten, skal 3 forudsætninger være opfyldte:

1. 'Shutter switch' skal stå åben
2. 'Winding completion switch' skal stå åben
3. 'Closing curtain switch' skal stå åben

De tre nævnte kontakter sikrer at kameraet er trukket helt op før udløsermagneten kan aktiveres.



Lukkertidsindstillingen

fig.18 Manual shutter speed control circuit

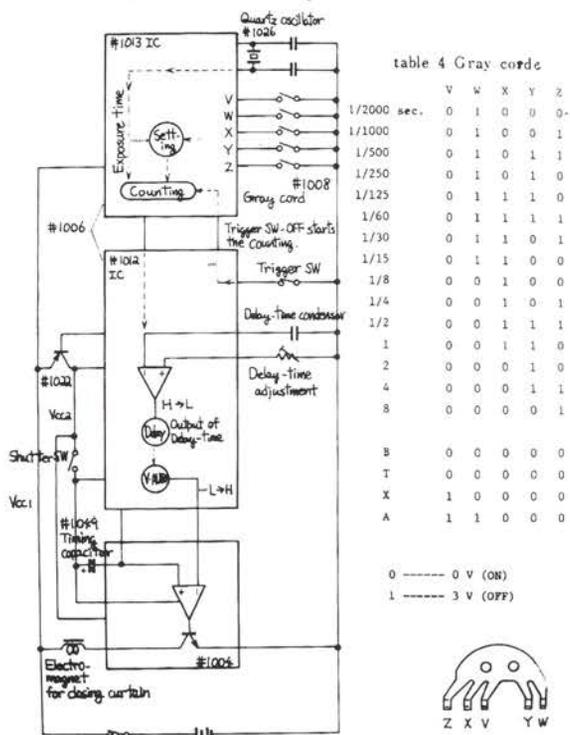


table 4 Gray code

	V	W	X	Y	Z
1/2000 sec.	0	1	0	0	0
1/1000	0	1	0	0	1
1/500	0	1	0	1	1
1/250	0	1	0	1	0
1/125	0	1	1	1	0
1/60	0	1	1	1	1
1/30	0	1	1	0	1
1/15	0	1	1	0	0
1/8	0	0	1	0	0
1/4	0	0	1	0	1
1/2	0	0	1	1	1
1	0	0	1	1	0
2	0	0	0	1	0
4	0	0	0	1	1
8	0	0	0	0	1
B	0	0	0	0	0
T	0	0	0	0	0
X	1	0	0	0	0
A	1	1	0	0	0

0 ----- 0 V (ON)
1 ----- 3 V (OFF)



fig.19 Gray code contact #224

Skematisk tegning af lukkertidernes 'gray code'

Udløsermagneten giver spejlmekanismen fri, spejlet klapper op, 'shutter switch' i kontakt-sættet lige under udløsermagneten sætter strøm til lukkerkredsløbet, og et fjederdrevet 'controlling gear' bliver givet fri (nr.4 og 5). Dette 'controlling gear' udløser første lukkergardin og åbner 'trigger switch', der starter selve timingen. På et givet tidspunkt modtager lukkermagneten sin impuls, så den falder fra og frigiver det andet lukkergardin.

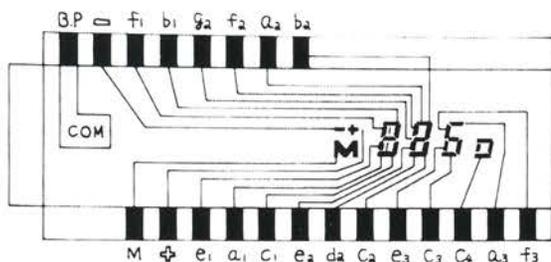


fig. 25 Checking lands in FPC3 #1003

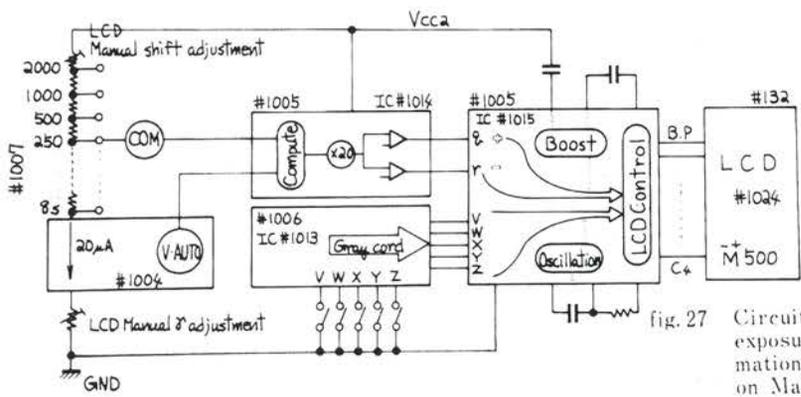


fig. 26 LCD #1024

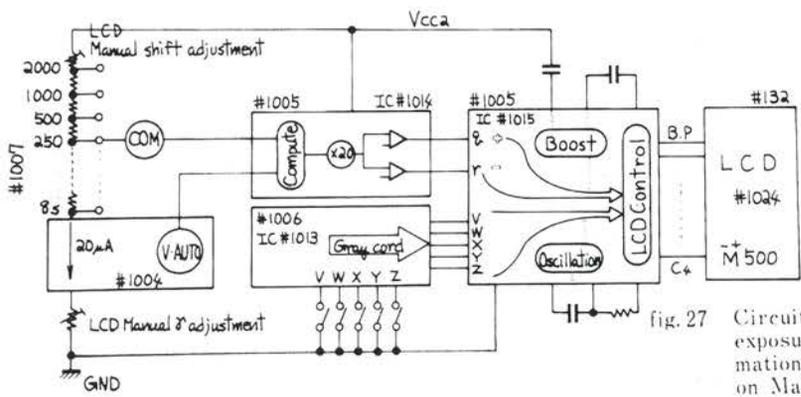


fig. 27 Circuit of exposure information display on Manual

Skematisk tegning af LCD-displayet

Ved de manuelle lukkertider er timingen fastlagt af den indstillede 'gray code' på lukkertids-knappen, og ved indstillingen 'Auto' bliver lukkertiden fastlagt af den målte værdi på fotodioden samt af den valgte blænde og filmfølsomhed.

Man starter i bunden af kameraet med en justering af lukkergardinernes hastighed, idet man strammer eller slækker spændingen på gardinakslerne. Derefter følger en mekanisk justering af 1/2000 sek. i toppen af lukkermekanismen.

Triggersignalet justeres på nederste potentiometer for at få de andre korte lukkertider korrekte. De længere lukkertider skal ikke justeres. De holder sig 100 % stabile, fordi de bliver styret af kvartoscillatorens frekvens og ikke kan påvirkes af triggersignalet, der måles i mikrosekunder.

Derefter foretages en serie justeringer i nævnte rækkefølge:
Belysningsmåleren

Kompensation af ISO og blænde (FRE-kompensation)

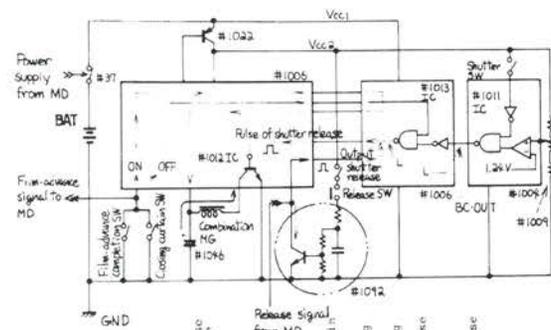
LCD-visningen af lukkertiden på Auto
LCD-visningen af '+' og '-' på Manuelt
TTL-synkro

De fleste af justeringerne foretages både linear (shift) og i målekurvens hældning (gamma).

Målingerne foregår på en Kyoritsu-lukkertester, der måler lukkertiden på 3 forskellige steder i filmplanet. Testeren er også istand til at vise lukkergardinernes hastighed.

Belysningsautomatikken testes ved 4 forskellige lysstyrker og ved forskellige filmfølsomheder og resultatet vises på testerens display som en afvigelse i eksponeringsværdien.

fig. 13 Shutter release circuit

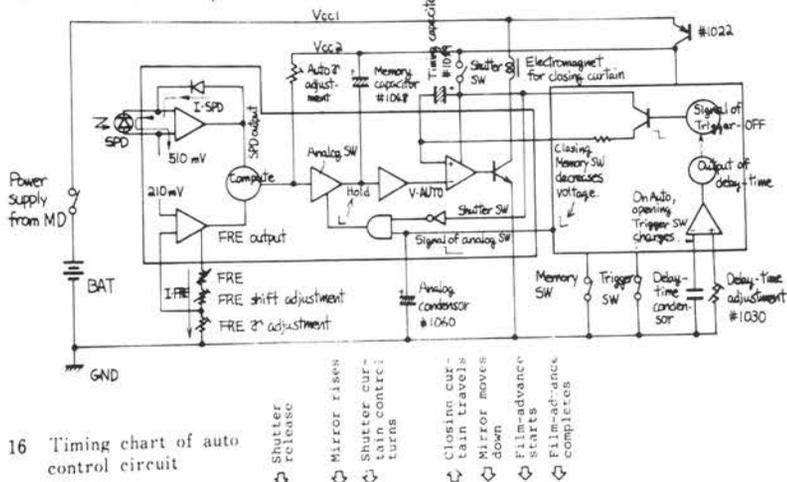


14 Timing chart of shutter release circuit

Skematisk tegning af udløserkredsløbet

Ved et større indgreb i kameraet, som for eks. en udskiftning af hovedelektronikken, skal alle elektroniske funktioner justeres op fra bunden af. Dette sker ved hjælp af 10 drejepotentiometre på hovedprintet, som kan nås igennem åbninger i frontpladen under beklædningen.

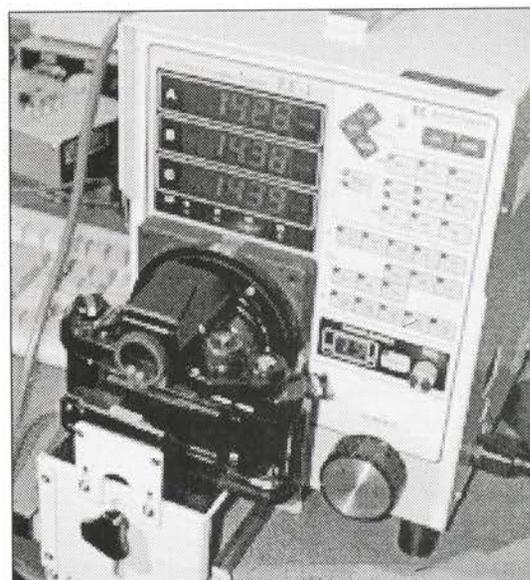
fig. 15 Auto shutter speed control circuit



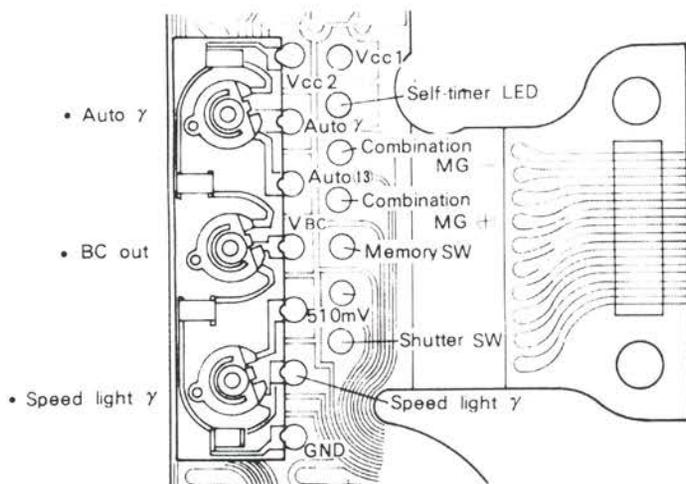
16 Timing chart of auto control circuit



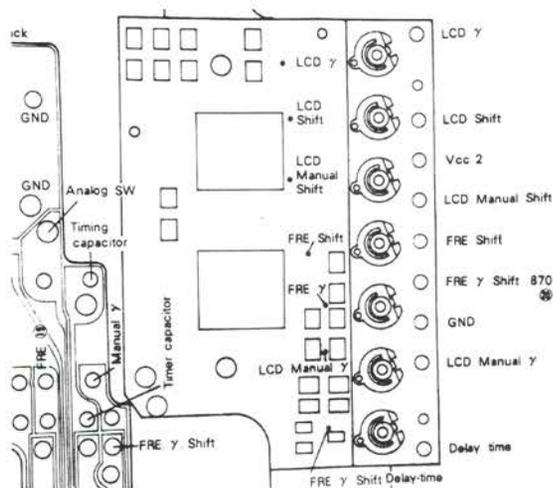
Skematisk tegning af kredsløbet på 'Auto'



Lukkertiden måles



Nikon F3 på samlebånd i Tokyo



I alt 10 potentiometre til justering af kameraets elektronik

Lyder det beskrevet for indviklet og for avanceret? Det sidste kan det efterhånden ikke kaldes mere. Teknologien er jo 25 år gammel og nærmest historisk. Moderne kameraer er bygget anderledes op og justeres i dag på en helt anden måde. Men Nikon F3 blev produceret i hele 20 år, fordi det var så populært og så pålideligt. Efterspørgslen varede ved, selv om kameraet for længst var blevet overhalet i teknisk henseende af både Nikon F4 og Nikon F5, og naturligvis også af andre fabrikater. At have et Nikon F3 i hånden er en fornøjelse. Med sine 25 år på bagen er kameraet blevet til en klassiker, der bevarer sit noble image selv i vor digitale tidsalder. ●

Mine bælg-kameraer!

Verdens første konstruktør af et bælg-kamera (rejsekamera) var Armand Pierre de Séguir (1830-1876).

I november 1839 fremviste den franske amatør og baron Pierre de Séguir i det franske Société d'Encouragement et bokskamera med bælgforlængelse. Forrest med objektivpanel og bagerst med pladeholderpanel.

Apparatet var anbragt på et trebenet stativ, draperet med et lystæt sort klæde som dannede et mørkekammertelt. Kameraet var konstrueret til daguerreotypioptagelser af landskaber.

Først i 1851 optræder et bælgkamera til almindelig brug fremstillet af W.H. Lewis i New York. Glidebokskameraet havde en firkantet bælg mellem objektivpanelet og den første boks. Således kunne bælgens forlængelse ud over glideboksstrukturen. Pladeformaterne gik fra ¼ til dobbelt helplade. Herefter så den ene konstruktion efter den anden dagens lys i de europæiske lande op igennem 1850'erne.

Det bælgkamera som fik størst indflydelse og blev forbillede for utallige stil- og håndkameraer til brug for den hurtigt voksende skare af portrætfotografer blev konstrueret af den skotske fotograf C.G.H. Kinnear som havde atelier i Edingburgh i midten af 1850'erne.

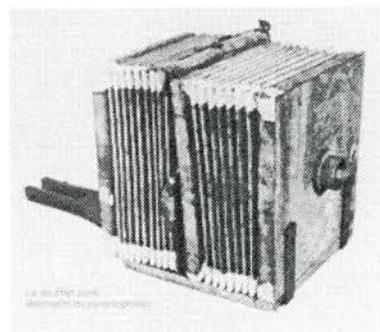
Rejsekameraet blev produceret af firmaet Bell, Potterrow i Edingburgh. Apparatet havde en pyramideformet bælg som var udformet således, at hver mindre fold passede ind i den foregående. Formatet var 318x267mm.

De fleste bælgkameraer blev fremstillet i mahogni eller andre ædle træsorter. I mange tilfælde var disse kostbare apparater til dels håndfremstillede og har ofte været i brug helt op til 100 år. Foruden de smukke træsorter var messing, nikkel og aluminium det standardmateriale der anvendtes til beslag, skruer og skinner.

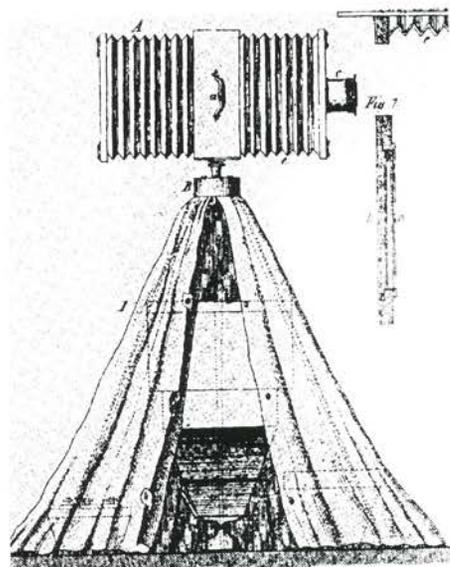
Det er ikke ved hvert formidlingssalg der udbydes et af disse smukke rejsekameraer, men når det endelig sker: er Leon Nielsen fra Farum ikke den som holder sig tilbage. Ret ofte er han draget hjem med et kamera af den beskrevne type. Det har ofte været nødvendigt at bruge skruetrækker, pudsecreme, knofedt og mange timers arbejde på at få dem flotte og brugbare.

Desværre er det begrænset hvad Leon har af oplysninger på disse hæderkronede klenodier fra en svunden tid. Skulle man have mere eksakt viden om de viste apparater vil han helt givet være glad for informationer.

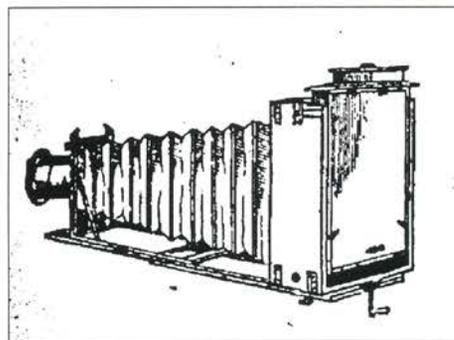
Indtil da, synes jeg, at vi skal nyde de smukke frembringelser og glæde os over at der bliver passet så godt på apparaternes 'pensionisttilværelse' i Farum!



Det udstillede 'bælgudstyr' på Niépce Museum i Sydfrankrig er ikke et kamera, men konstrueret af Niépce's forsøge med at fremstille hans dampmaskine Pyrèolophore.



Pierre de Sèguir's sindrige konstruktion af et bælgkamera og transportabelt fremkaldertelt.



Kinnears bælgkamera fra 1850'erne.



*Mahogni rejsekamera ca. 1890.
Optik (DRP) 3,5 - 10,5 cm.*



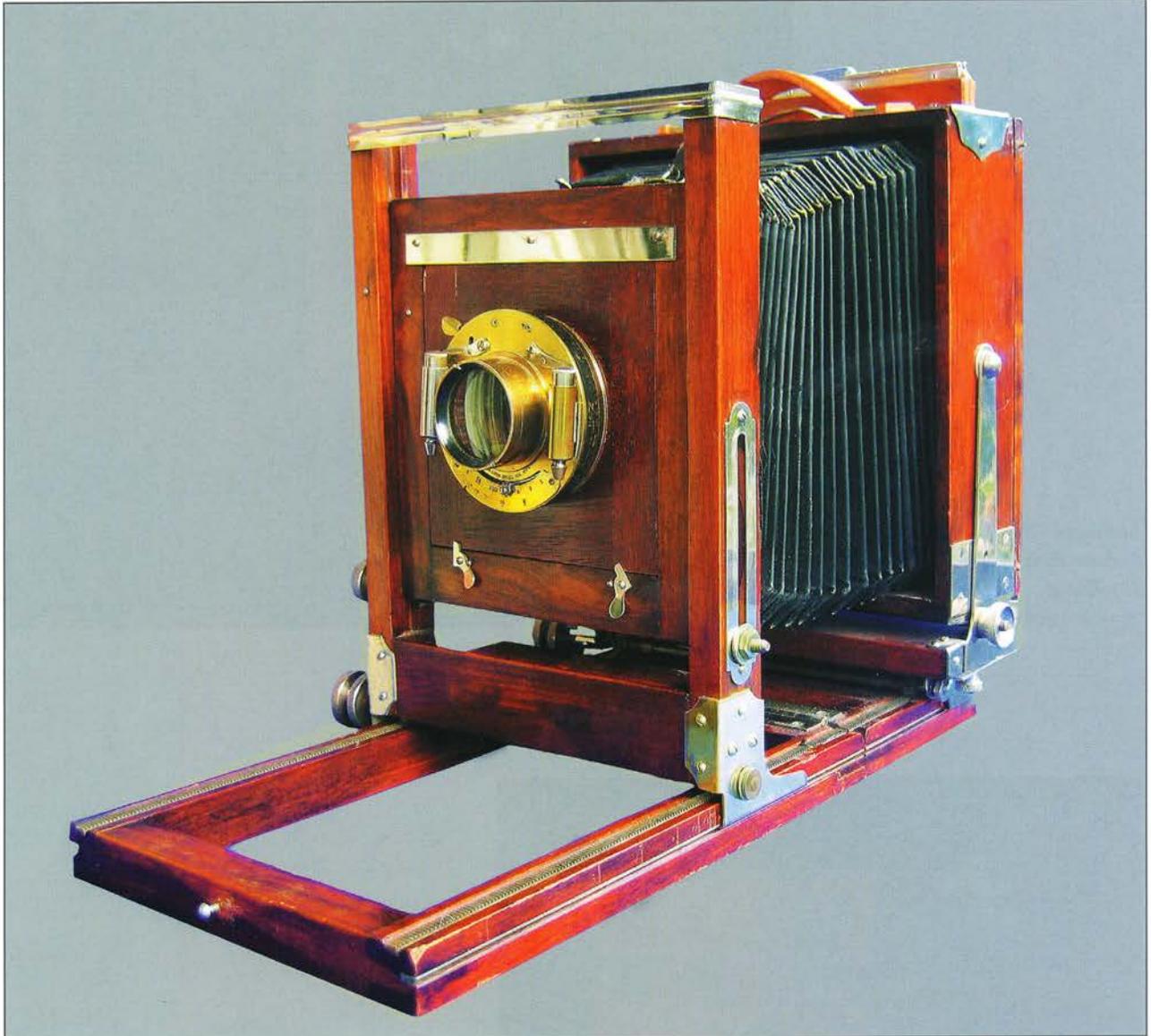
*Mahogni rejsekamera Mera.
13x18 cm, ca. 1882.
Ihagee-Anastigmat No: 97094
4,5 - 18 cm.*



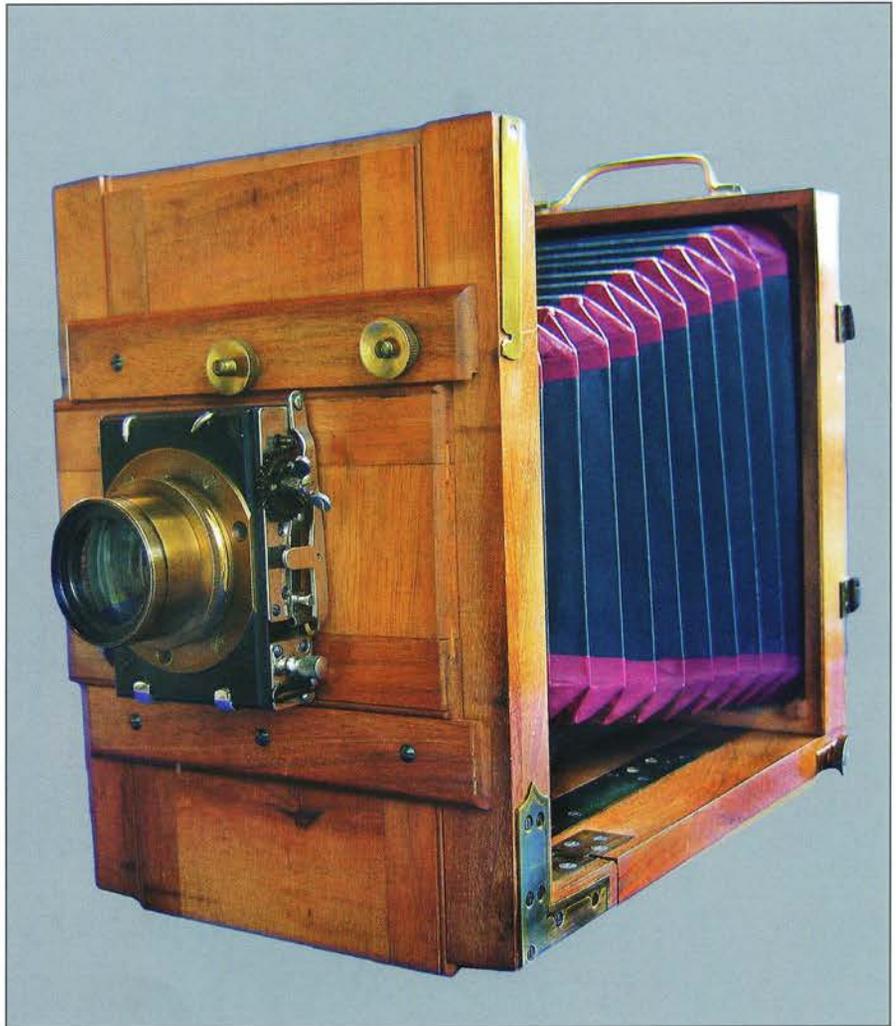
*Engelsk E Suter Basle 1894?
No: 2314. Aplanat AQ - No: 1,
7x5, T-P lukker.*



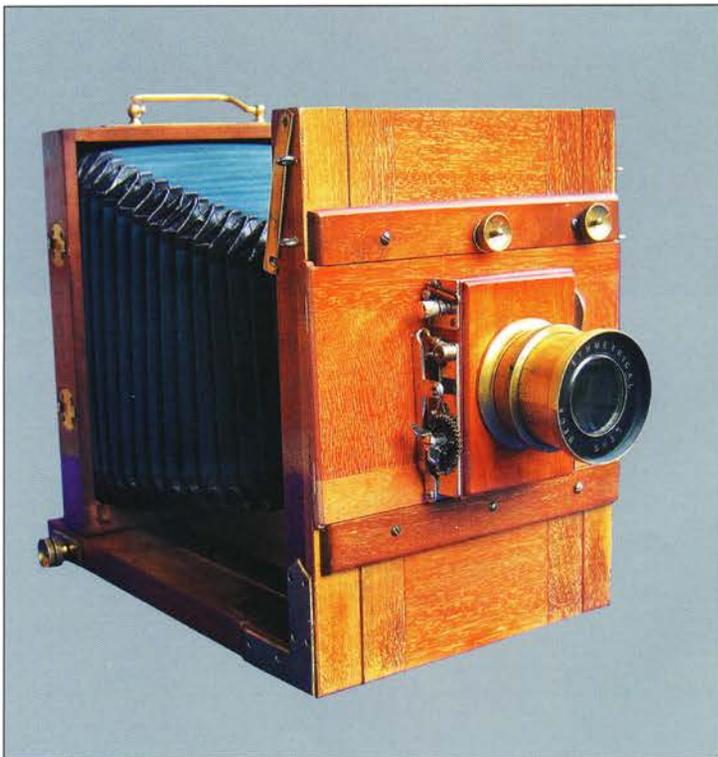
*Mahogni rejsekamera 1895
(ukendt fabrikat)
Optik bl. 8 - 64.*



*Mahogni studiekamera ca. 1895
Gun-Corp.
Luftlukker Bruck og Lomp T - B.*



*Mahogni 1898 13x18 cm,
Gustav Heyde, Dresden No: 1385
H - Rapid
Apochromat S - 1, No: 4 F: 7.7.*



*Mahogni rejsekamera 1898,
Beck Lens
Symetrial F: 8-64.*

Kig-kig H.C. Andersen!

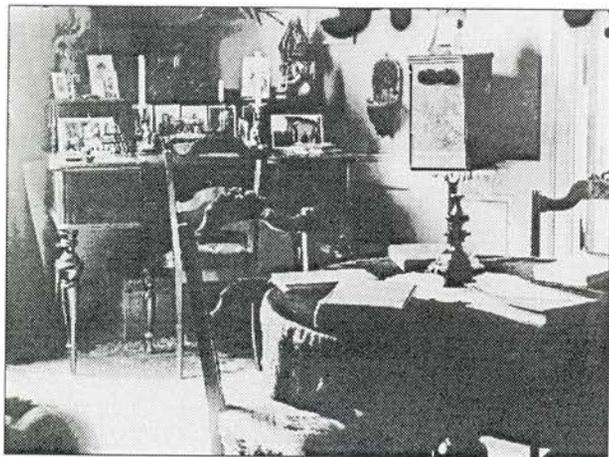
Flemming Berendt

H.C. Andersens trang til at rejse ud i den store verden var umættelig, det var en livsbetingelse at komme hinsides over Danmarks snævre grænser og den hjemlige 'andegård'.

Impulserne fra fremmedartede landskaber og pitoreske byer dannede grundlaget for fantasiens udfoldelse i såvel skuespil som hans historier.

Eventyrdigteren som tillige var ferm til at tegne små illustrationer på sine rejser, blev allerede i 1839 grebet af den fotografiske kunst's muligheder, og i særdeleshed den stereoskopiske fotograferings naturtro gengivelser.

Inspirationen til de rumlige billeder blev vakt i sommerhalvåret, hvor HCA tilbragte lange perioder hos Moritz Melchior på dennes landsted Rolighed i Rosenvænget på Østerbro udenfor København. Israel Berendt Melchior, som var Moritz Melchiors bror, og senere svigersøn, var en særdeles ivrig amatør fotograf med speciale i stereoskopiske optagelser bl.a. af familiens mange selskabelige sammenkomster på landstedet. Her var det ofte HCA, der var det fotogene midtpunkt.

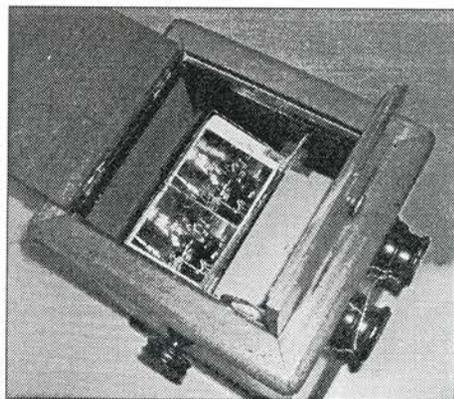


På den lille væghylde ses stereoskopbetragteren.

Engang i midten af 1860'erne erhverver familien en stereoskopbetragter som bordmodel, i familien kaldt kuk-kassen, anbragt på en hylde med dug.

Der var plads til ca. 50 stereoskopbilleder (90x180mm) hvoraf en del er optaget af Israel Berendt Melchior i Danmark og på hans mange udenlandsrejser til Tyskland og England. Stereoskopbetragteren, som vi her kan præsentere

stod i københavnerboligen på Højbro Plads, den har overlevet og befinder sig i dag i privat eje.



Den i toppen åbnede stereoskopbetragter
Med 50 billeder monteret i et rullebånd.

H.C. Andersen har sikkert ofte siddet og beundret de naturtro stereoskopiske optagelser, ikke mindst af ham selv, men også for at genopleve motiver fra sine mange rejser. I digterens dagbog for den 28. maj 1861, hvor han befinder sig i Rom, læser man:

Var oppe paa Monte Pincio og saae sidste Gang ud over Rom og Borgesehernes Have. Kjøbte Stereografi-Billeder.

Den 27. juni samme år skriver han følgende til salmedigteren B.S. Ingemann:

Jeg gjensaa igjen de herlige Gallerier, anskaffede mig der ligesom allerede i Rom, en Deel Stereoskop-Photograhier, som jeg glæder mig til at mine Venner skulle see, jeg vil i disse ret gjenkalde mig hvad jeg har seet.

Senere på året ved hjemkomsten til København den 5. september 1861 hedder det bedrøvet:

Min Stereoskop-Kasse som har holdt paa hele den store Reise er gaaet itu paa den lille Tour fra Sorø til Kjøbenhavn.

Men de hjembragte billeder er helt sikkert blevet beundret i stereoskopbetragteren på Højbro Plads. •

Daguerreotypien's præsentation i Sverige

Flemming Berendt



Daguerreotypistens triumf

Den første præsentation i Sverige af Louis Mandé Daguerres fotografiske proces sker i det stockholmske blad Aftonbladet, to uger efter 'fødselsdagen' den 19. august 1839. Meddelsen er meget kort og summarisk, men i det store hele korrekt gengivet. Den næste artikel bringes den 25. september på grundlag af Daguerres demonstration af processen i det franske indenrigsministerium. Den officielle svenske brugbare beskrivelse af daguerreotypiprocessen udgives af Bonniers forlag i slutningen af december måned 1839 med titlen: *Daguerreotypen. Beskrivning å den märkvärdiga uppfinningen att fixera framställda bilder etc.* Illustreret med 6 plancher.

Året efter i februar måned 1840 udkommer den svenske redaktør *Boyes Magasin för Konst, Nyheter och Moder* med en interessant artikel som beskæftiger sig med de økonomiske muligheder der ligger i opfindelsen. Når vi her kan præsentere historien skyldes det at vort selskabs æresmedlem John Philipp, som er ihærdig antik- og bogsamler har gjort et fund – et eksemplar af ovennævnte magasin.

DAGUERREOTYPEN.

Beskrifning

å den
märkvärdiga uppfinningen
att fixera framställda bilder &c.

af
L. J. M. DAGUERRE.

Öfversättning:

lillika med de af Professor Arago uti Kongl. Franska Vetenskaps-Academien letnade uppläsningar, jemte en kortt beskrifning om det, jemväl af Daguerre uppfunna, Dioramat.

Med 6 Plancher.

STOCKHOLM, 1839,
A. BONNIERS förlag.

Daguerreotypiprocessen på svensk

Vi taler her om endnu et svensk skrift, hvor ikke blot daguerreotypiprocessen bliver præsenteret, men nok så spændende – en artikel med titlen *Daguerreotypisten*. Historien handler om det vil være muligt at etablerer sig som lykkejæger.

N:o II.
MAGASIN

för
Konst, Nyheter och Moder.

Februari Månad 1840.

Pl. 5.

Daguerre.

Vän läsare! Läs icke denna smottiga postreppet af den manne, som genom en färdansändt upptäckt sitt en utomordentligt rygt-karakt, Herr Daguerre, som tvang solen att vara honom tjänstlydig, som återger naturen i de trognaste bilder, dem han uppdrager ständigt att utlösa; med ett ord: uppfinnaren af Daguerreotypen, denna till det utesäbara genomså upptäckt, som till hela den civiliserade världen i förväning och den Frankrike delat med en lifstids-rätt af 10000 lönn.

För öfliga läsare som Herr Daguerre föra lifstids-rätt endast, at han år 1840 i Conseilles, både theater-decorations-nämning under den skicklige Theater-Inspektions-Mästare Engjoe Dreyfus handledning; och utlåt mycket för Parisier-Theatrens, Han är flera upfinnare af Diorama, hvilket han först uppförde 1815, som gjorde stort upstånd och hvarjäre han 1840 utnämndes till Ridare af Hederslegionen. Han har låst det misslyckat förtiden blott, at hans kostbara Diorama genom öfvermått lelt och förlorat uppträna.

Boyes Magasin

Et særdeles sjældent kobberstik af Louis Daguerre, pryder titelbladet, hvor Boye beskriver den første lykkejæger Daguerre: *Som mannen, der tvang solen att vara honom tjänstlydig, som återger naturen i de trognaste bilder, som han uppdrager*

solstrålarna att utföra. Som af Boye bliver beskrevet : *som mannen, der tvang solen att vara honom tjänstlydig, som återger naturen i de trognaste bilder, dem han uppdrager solstrålarna att utföra* pryder forsiden. Skildringen er skrevet af en parisisk reporter Utur Le Voleur. Historien giver et kort og præcist billede af, hvilken økonomisk og politisk mulighed der ligger gemt i opfindelsen.



Umiddelbart efter at Louis Daguerre i Videnskabernes Selskab havde offentliggjort sin opfindelse – det såkaldte Daguerreotypi – begyndte adskillige lykkejægere at skaffe sig rejsepas som kunstnere af enhver art, for derefter at rejse ud med diligencer og dampskibe. Hr. Daguerre havde åbnet vejen for dem, og de begav sig på rejse mod de fire verdenshjørner. Takket være disse lykkejægere har kunstnerne fastholdt naturens billeder på den præparerede lysfølsomme plade, som herved er blevet kosmopolitisk.

Kunstneren, til tider en professor, som fremviser daguerreotypier, er altid iklædt en sort frakke; i øvrigt er hans klædedragt ligegyldig, og hele hans udrustning består af en trækasse, indeholdende det behørigte værktøj, syre, plader, jod, et camera obscura, kviksølv, skåle og fade samt arbejdstegninger udført af de herrer Giroux, Susse, Chevalier eller Lerebours.

Vel ankommet til en stad, begiver han sig ind på et komfortabelt værtshus, helst i en by som hedder Paris, det lyder bedst. Han henvender sig straks til en avis og annonceredaktør, hvorefter han gratis udfører et eksperiment; og i kunstens navn, såvel som i fremskridts navn, beder om at få en artikel i avisen, som de så udmærket redigerer. Han gør redaktøren opmærksom på, at daguerreotypien ikke indgår i nogen politisk opinion, som avisen måtte tilhøre. Gennem denne artikel vil bladet ikke blive kompromiteret, og således dele politikens skæbne, at være ligegyldig for kunstneren og skuespilleren

på sine gæsteroller. Han aflægger derefter et besøg hos borgmesteren, som med fornøjelse modtager en indbydelse til at hædre ham ved sin tilstedeværelse.

Annoncen bliver publiceret, indgangsbilletten koster 5 franc eller mere, men aldrig mindre; i nødstilfælde trykkes en plakat i bladet som yderligere gør opmærksom på eksperimentet. Enhver har i stilhed ønsket og bedt om smukt solskinsvejr og klart vejr; daguerreotypisten har samme trosretning som de gamle hedenske guder, han tilbeder også solen; og som perserne i Ostindien, elsker han kun solen og lever af dens stråler.

Alle remedierne er stillet frem, flaskerne åbnes alle hjerter dirrer af opmærksomhed, pladen gulner, camera obscuraens optiske glas drejes, lampen tændes, kviksølvet stiger til 60 grader; eksperimentet er færdigt, alt er lykkedes. Det er nu tegningen, den fortryllende – operationen grænser til det vidunderlige. Har de fattet og begriber de herrer stadig Daguerre? Aldeles ikke, hører man nogen svare; det er byens spasmager, det hele er imidlertid allerede forbi.

Daguerreotypisten gentager sit eksperiment igen i morgen og fortsætter i flere dage, til den værste nysgerrighed er udtømt, hvilket ikke synes at indtræffe umiddelbart, thi der er virkelig trængsel, en slags raseri for at opleve daguerreotypiet. Man vil opleve eksperimenter på de mest ydmyge pladser. Man er så lykkelig for endnu engang at opleve det frugtbare træ af den franske kunstindustri. Men foreviseren af daguerreotypien nøjes ikke kun med at brandskatte Frankrig; ingenting hindrer ham i sin fremfærd. For nylig udførtes flere eksperimenter i London; en af Daguerres disciple er rejst til Amerika, og en avis, Correo Nacional i Madrid, beretter at en fransk kunstner, medbringende et daguerreotypiapparat er ankommet til hovedstaden for at udføre offentlig undervisning i fremstillingsprocessen.

Sagen er, at Frankrig har tilkendt hr. Daguerre en livstidspension gældende for alle nationer, som hermed gratis bliver i besiddelse af hans mærkværdige opfindelse. Imidlertid er denne industrispekulation fortræffelig og brugbar for enhver.

Må de som ikke har andet arbejde købe sig et daguerreotypiapparat og drage til Konstantinopel eller til Kina. Lykke på rejsen og god fortjeneste.

Oversættelsen fra svensk er foretaget med skyldig hensyn til gammel sprogb brug og en nutidig forståelse. ●

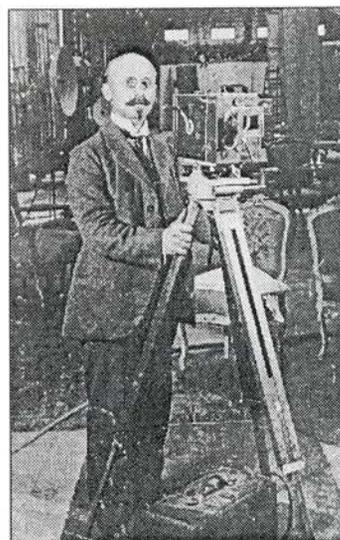
'DREJ & SE – FILM'

DANSKE FILMFOTOGRAFER: Mads Anton Madsen

Marguerite Engberg

Den danske filmfotograf Mads A. Hansen blev født den 16. november 1880 i Haurum nær Horsens. Han begyndte sin karriere i Frederik Braa fotografiske atelier i Horsens. Kort tid efter rejste han til København, hvor han i 1906 blev operatør i Danmarks første biograf Kosmorama, der lå på Østergade. I 1909 blev han engageret af biografeieren og filmproducenten Søren Nielsen til at arbejde som filmfotograf i dennes atelier, der lå i tagetagen af et hus i Yorcks Passage i København. I 1909 nåede han at fotografere 4 film, af hvilke den ene var en historisk film om Stormen på København, med Carl Alstrup som instruktør. Af filmene fra 1910 må først og fremmest nævnes 'København ved Nat' med Frederik Jensen i hovedrollen. Det var igen Carl Alstrup, der instruerede. Filmen skildrede nattelivet i København, som det udfoldede sig på gader og forlystelsessteder. Søren Nielsen og hans fotograf kastede sig over alle mulige genrer, også en litterær film blev det til i 1910, nemlig en filmatisering af J.L. Heibergs Elverhøj. I 1911 flyttede filmselskabet ud til Emdrupvej, hvor der blev mere plads; der blev bygget et atelier, der lå nogenlunde der, hvor Danmarks Lærerhøjskole kom til at ligge sidenhen. Og selskabet skiftede nu navn til Filmfabrikken Skandinavien. M.A. Madsen, som han altid kaldtes, var fotograf for flere andre selskaber udover Søren Niensens selskab bl.a. selskabet Regia Kunstfilms Co, der kun eksisterede i året 1910. For dette selskab optog M.A. Madsen den første film, som Valdemar Psilander medvirkede i: Dorian Grays Portræt. Også hos Dania Biofilm Kompagni arbejdede han, og for dem optog han i maj-juni 1913 en af de første større H.C. Andersen filmatiseringer: 'Lille Claus og Store Claus' med Ellith Reumert som instruktør.

Som fotograf arbejdede han ligesom de fleste andre filmfotografer på den tid med stationært kamera. Han forsøgte ikke at være eksperimenterende. Efter denne film tog M.A. Madsen til Tyskland, hvor han arbejdede som filmfotograf indtil 1922. Han optog især film for selskaberne Union og Ufa. Der er bevaret et fotografi fra 1913, hvor han sidder sammen med Asta Nielsen i Unions atelier. Men han kom nu aldrig til at optage en af hendes film, for i 1913, samme år, som M.A. Madsen kom til Berlin var Axel Graatkjær blevet ansat hos Union for at være hendes fotograf.



M.A. Madsen i det tyske atelier, ca. 1916. Samling: Det Danske Filmmuseum.

Af film, som M.A. Madsen fotograferede for Union må først og fremmest nævnes Rubezahl's Hochzeit fra 1916. Denne film var instrueret af Paul Wegener med ham selv og Lyda Salmonova i hovedrollerne. Det følgende år var han kameramand på en af Wegeners berømteste film *Der Golem und die Tänzerin*. Med disse to film toppede M.A. Madsens karriere. De nye idéer med filmkunsten, den ekspressionistiske film, der nu dukkede op, var ikke lige Madsens stil.

Fra hans seneste karriere kendes filmene *Menchen* fra 1919 og *'Der Dieb und das Weib'* fra 1920, begge vistnok instrueret af Martin Berger for et mindre tysk selskab: Grete Ly Film Gesellschaft. I 1922 vendte han tilbage til Danmark og slog sig ned i København. Han tog sit fotografiapparat, stillede sig op på Rådhuspladsen i Hovedstaden og begyndte at tage snapshots af folk. På det tidspunkt var det blevet teknisk muligt at optage et fotografi og et øjeblik efter udlevere et positivt aftryk af billedet. En fotograf, der arbejdede på den måde, fik snart navnet kanonfotograf. M.A. Madsen fik mange kunder, først og fremmest turister, der ønskede at blive fotograferet med Københavns Rådhus som baggrund, og af brudepar der lige var kommet ud fra borgmesterkontoret på rådhuset, hvor de var blevet viet. Det blev en givtig forretning for M.A. Madsen at være kanonfotograf og han fortsatte med dette arbejde til kort før sin død den 24. april 1968. ●

BILLEDGRUPPEN

Mødedatoer i 2005:

Torsdag 25. august.

Bogen 'Fotografi i Diamanten' præsenteres.

Der byttes og handles fotografier.

Torsdag 29. september.

Aftenens emne: **Skuespillere.**

Kollodiumprocessen.

Der byttes og handles fotografier.

Mødedatoer i 2006:

Torsdag 30. marts.

Aftenens emne: **Skibsfart.**

Billedauktion

Der byttes og handles fotografier.

Torsdag 18. maj.

Aftenens emne: royale billeder.

Der byttes og handles fotografier.

Vi mødes i Østerbrohuset. Århusgade 103, kl. 19:30.

'NO SILVER'

på Danmarks Fotomuseum

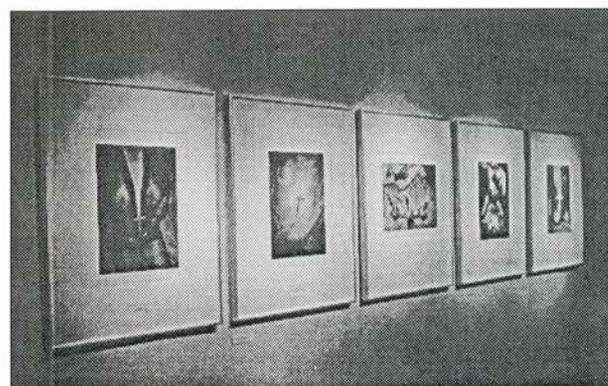
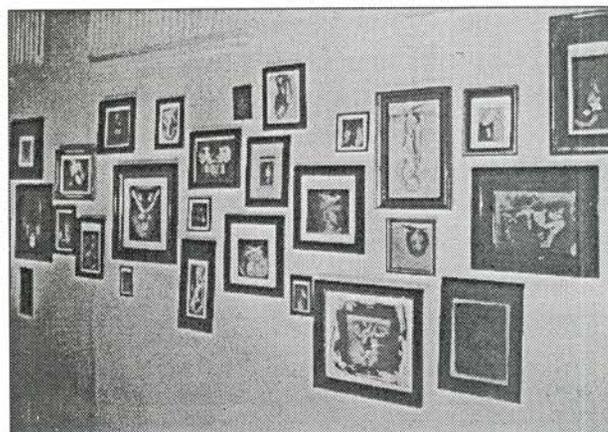
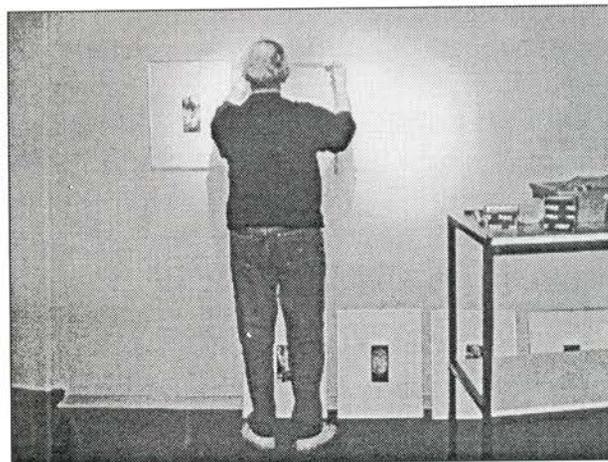
Når man som Nina Lemming og Kurt Nissen er blevet hædret i Paris for deres billeder, og har præsenteret deres smukke motiver og egenartede cyanotypier, polymergravure og gummitryk i Dansk Fotohistorisk Selskab, bør man vel også kunne præsentere sine værker på Danmarks Fotomuseum. Det var præcis hvad ægteparret i selskab med Bo Sørensen, Tommy Wølk, Flemming Platz og Emil Schildt gjorde ved en fernisering den 22. januar i Herning.

Titlen No Silver dækker over at alt, hvad der ikke hedder fiber- plast og basepapir samt digitalkameraet. De gamle dyder og processer var dagsordenen på den usædvanlige udstilling. Det største fremmøde i museets historie var kommet for at opleve forne tiders fotografiske teknikker, hvor et fotografi var noget andet end pixels. Ninna Lemming viste et bredt udvalg af cyanotypibilleder i blå/gul håndkoloreret kontrastfarve samt en serie billeder af forvitrede træer – Kurt Nissen viste en serie modebilleder i fotogravure – her var kristuskorset det gennemgående motiv. Naturbilleder er også et yndet motiv for Kurt, vinkler og udsnit som de fleste ville forbigå.

Emil Schildt, som bl.a. underviser i de gamle teknikker, fremviste billeder, der ledte tankerne hen på Rodin, Julia Margaret Cameron og andre klassikere. Bo Sørensen havde koncentreret sig om rytme og bevægelse i sine naturoptagelser, fint og nøje afstemt. Tommy Wølk havde ligeledes naturen på programmet. Udstillingen bar præg af helhed, overblik, men ikke mindst glæden ved at vise de glemte teknikker behandlet af nutidige entusiaster, som giver 'fanden' i de moderne tider. En flot udstilling som tjener museet stor ære! ●

Gratis fotoarv

International Center of Photography og Georg Eastman House i USA er begyndt at lægge deres enorme fotoarkiv ud på nettet. Foreløbig ligger der **1.600 billeder** – næste år vil der ligge **ca. 200.000 gratis billeder** til download. Nu er der ingen medlemmer af Billedgruppen som kan klage over mangel på den daglige billedoplevelse. www.photomuse.org.



Reklame-samlebilleder

Dorte Pedersen, samling: Svenn Hugo

Årsagen til at vi bringer denne artikel fra Objektiv nr.107, s.24-27 endnu engang skyldes bogtrykkerens oversværtning af illustrationerne, som blev grumsede og mørke.

Tillige gjorde Jacob Nielsen fra Farum, forfatteren opmærksom på nogle billed- og tekstmæssige unøjagtigheder. Hermed er de historiske kendsgerninger forhåbentlig kommet på plads.

Sulima-billeder

Mange husker sikkert barndommens Richs billeder til indklæbning i album. I adskillige år brugte man Richs kaffeerstatning som tilsætning til den dyre kaffe, og Richs-koncernen's anskuelighedsbilleder strakte sig i emner vidt omkring, derfor var betegnelsen 'fattigmands/leksikon' gik ikke bare på Richs-serier, idet mange andre typer varer brugte samme salg fremmende reklame: Man nikker genkendende til varer som: cigarer, cigaretter, havregryn, vaskepulver, kødekstrakt, knækbrød og mange andre varegrupper.

Samlerierne går helt tilbage til 1860'erne. De første trykt som glansbilleder med firmanavn på bagsiden – den lumske bagtanke var selvfølgelig, at man skulle søge samme mærke ved næste køb, for at få flere billeder. Efterhånden trykte man billeder på karton, derved kunne f.eks. cigaretterne afstives, så de dyre håndrullede cigaretter ikke blev ødelagt under transport. Senere fandt man på at lave album til samlebillederne med oplysende tekster og numre på billederne. Billederne var ganske små og kunne også være opklæbet på karton i størrelsen 40x70 mm.

Et tysk tobaksfirma Sulima Zigarettenfabrik prøvede at komme ind på det danske marked og fremstillede en serie billeder med det danske kongehus's medlemmer omkring 1895. På den tid var Christian d. IX konge – han og hans børn var kendt og elsket af det danske folk. Almindelige visitkortbilleder blev derfor solgt i store oplag, både portrætter og familie billeder cirkulerede hele Danmark rundt. Chr. d. IX og dronning Louise levede et fint familieliv om sommeren på Fredensborg Slot, hvor masser af gæster kom på visit. Der eksisterer et utal af fotografier fra disse glade dage, f.eks. fotograferede fotografen Jens Danielsen (1842-1919) kongefamilien gennem 27 år på Fredensborg- og Berndorff Slot, ikke at forglemme hoffotograf Peter Elfelt.

Fotografen Mary Steen (1856-1939) har taget en række billeder i regentparrets gemakker, med de smukke døtre og morsomt er det at se, hvor mange fotografier der indrammet står i hjemmets saloner. Billedserien fra Sulima indeholder desuden selvfølgelig portrætter af Chr. d. IX og dronning Louise, og af deres 6 børn med ægtefæller, alle fotograferet af anerkendte fotografer. De nyeste er dateret til 1894, så før den tid kan serien ikke være fremstillet.

Nationalmuseets liste over kendte billeder fra Sulima-serien

Kongen af Danmark.

Foto: Georg E. Hansen, ca. 1875.

Dronningen af Danmark.

Foto: Georg E. Hansen.

Kronprinsen af Danmark, ca. 1890.

Kronprinsessen af Danmark.

Foto: Hohlenberg, 1886.

Prins Christian af Danmark.

Foto: Hohlenberg, ca. 1890.

Kejseren af Rusland, ca. 1880.

Kejserinden af Rusland, ca. 1870.

Kongen af Grækenland.

Foto: Hohlenberg, ca. 1880

Dronningen af Grækenland.

Foto: Hohlenberg, 1884.

Kronprinsen af Grækenland, ca. 1880.

Kronprinsessen af Grækenland.

Prinsen af Wales, senere kong Edward d.VII.

Foto: Felix Nadar, ca. 1878.

Prinsesse Alexandra af Wales.

Foto: Bergamasco, ca. 1894.

Prins Albert Victor af Wales.

Hertugen af Cumberland.

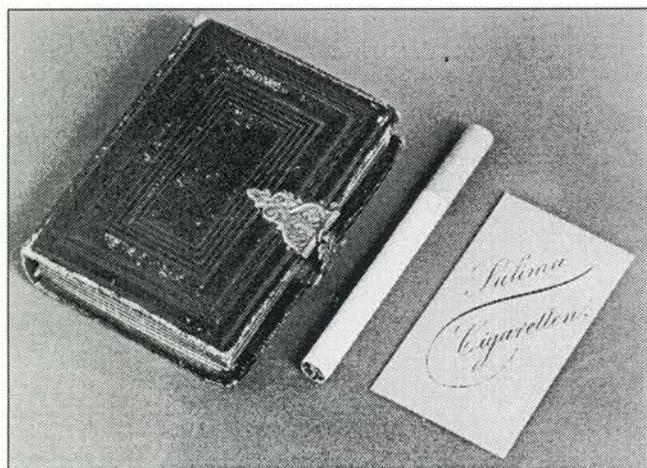
Hertuginde af Cumberland.

Foto: K. Jagerspracher, efter 1878.

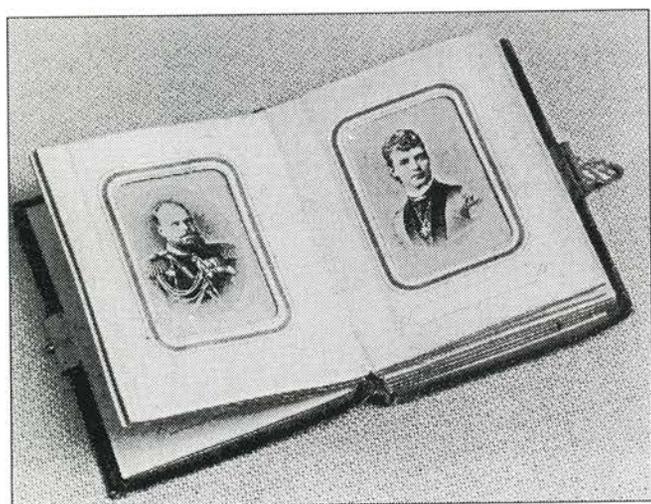
Prins Valdemar.

Foto: Hohlenberg, 1886.

Prinsesse Marie, hatten er fra 1888.



Det lille fotoalbum med Plads til 20 billeder der Måler 65x85x20mm. En nutidig cigaret måler 85mm. Mærkat fra en galanterihandel.



Kejser Alexander III og kejserinde Dagmar.

Et nyt fund

På Dansk Fotohistorisk Selskabs landsmøde i april 2004 købte Svend Hugo 12 af disse billeder. Da billederne blev fundet sad de i et lille fint album med plads til 20 billeder, men da listen kun nævner 18 navne, prøver jeg at lave et mønster. For de fleste af de nævnte kan man finde mand og kone, men tilbage står prins Albert Victor af Wales. Han var kongsemne som søn af prins Edvard og Alexandra, men han var mentalt syg og døde ganske ung. Han nåede dog at blive forlovet med Mary af Teck, som senere blev gift med Albert Victors yngre broder. Måske er det hende der er det 19. billede i serien, og så vil det være rimeligt at

rykke dateringen til 1891. Det 20. billede vil jeg ikke gætte mere på.

Måske er Sulima-serien da først fremkommet sidst i århundredet. Richs-koncernen udgav på den tid en serie glansbilleder med kongefamilien i stærke farver, en grim konkurrent, det er igen gæsteri, men der må være en forklaring på at Sulimabillederne er så sjældne, selv hos de bedste samlere.

Bog om billedsamleriet

Forfatteren og samleren Helge J. Kudahl har lavet en meget spændende bog om samlerbilleder, hvor Sulima er nævnt. Kudahl fandt frem til, at Nationalmuseet har en lille samling på 16 billeder og fik Det Kongelige Bibliotek til at datere de enkelte billeder samt anføre fotografens navn, hvor det kunne lade sig gøre. På kejseren af Ruslands billede var der ikke anført fotograf, men jeg har i en bog om Felix Nadar fundet et billede af kejseren, blot i en anden uniform, men det kan også være en dansk fotograf, kejserparret var jo ofte i Danmark.

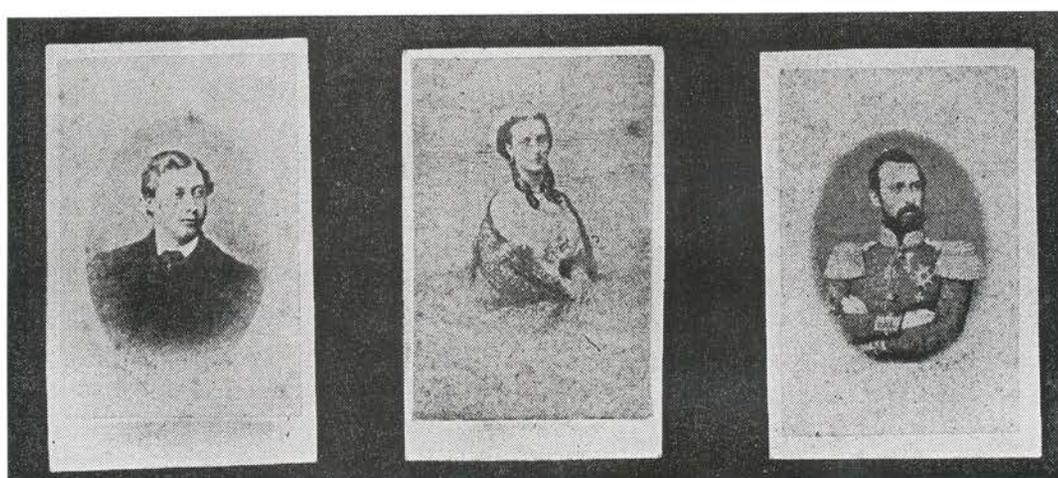
Danske forlag

To Danske forlag forsynede firmaerne med billedserier tilbage til slutningen af 1800'tallet. Det ene hedder Adler og Co, det andet Cornelius Steffensen. Der kendes kun tre danske serier fra den tidlige fase: Artist-serien fra Adler og Co, Populair-serien, med billeder af kendte personer og Sulima-serien. Populair fra Cornelius Steffensen fejrede Christian IX og dronning Louise's guldbrud i 1892 med at udsende en speciel cigaretpakke med portrætter af kongeparret. Men allerede inden annonceres der i Politiken den 7. juli 1889, om i serien med populære personer, her nævnes Tivoli's mænd bl.a. Georg Lumbye (søn af H.C. Lumbye). Endvidere de herrer Herman Bang, Holger Drachmann, Fridjof Nansen, bygmester Eiffel, Gladstone, Stanley samt kejseren af Rusland. Godt nok en ulige opstilling af personer, men kejseren af Rusland var jo en del af den danske kongefamilie, idet han var gift med en af kongeparret's smukke døtre, og når han er nævnt, kunne man godt tænke sig, at de øvrige familiemedlemmer også var med i serien.

En samler har sendt mig en fotokopi af Populair-serien's kongebilleder. Mange af billederne går igen i Sulima-serien, men Populair kom altså først. Populair udsendte som de første en fint album med udstansede huller til billederne, som man kender fra det gamle visitkortalbum.



De 12 fotografier på karten af kongelige personer, uden angivelse af fotograf. På bagsiden trykt: Sulima-Zigaretten.



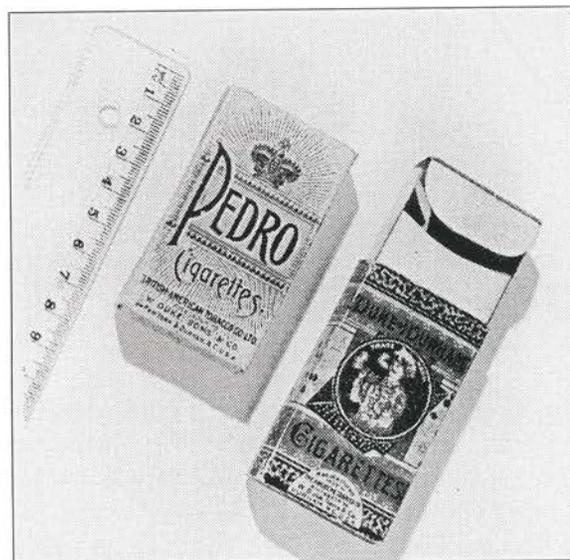
Fra venstre den engelske prins Edward. Prinsesse Alexandra og kong Karl XV af Sverige.



4 fotografier fra andre cigaretmærker. Først dronning Louise fra Populair-serien. Det omtalte billede af Elvira Madigan, det sidste fra cigaretmærket Contrabande.
Samling: Jørgen Antonsen.

En artikel i Illustreret-Tidende i 1894 angiver, at Artist-serien kom med 1.500 forskellige billeder fra 1886-1894. Cornelius Steffensen udgav en serie i forbindelse med Mayerling-dramaet, et billede af baronesse Vetsera i marts 1889, og i maj kom så et billede af Elvira Madigan, kun fire dage efter det blev kendt, at hun og løjtnant Sixten Sparre havde begået selvmord. Her lades Ekstrabladet lidt i skyggen.

Cornelius Steffensen slutter sin virksomhed i 1894 for at blive cykelhandler, og Adler og Co. lukker også efter fælles aftale. Det må have givet den tyske fabrik Sulima håb om at komme ind på det danske marked, men jeg gætter på, at det er gået dem ilde, da der ikke findes flere billeder hos samlere.



2 udenlandske cigaretmærker.
Samling: Jørgen Antonsen.
Affotografier: Poul Pedersen, Århus.

Måske er Richs-koncernen konkurrenten, for den før omtalte glansbilled serie i stærke farver, med kongefamilien som motiv, der udkom netop i år 1900. For en del år siden fandt en fotograf et album med chokoldebilleder i Paris. Det var berømte mænd og kvinder fra mange europæiske lande, og de var samlet efter deres virke, kongelige for sig, kunstmalere for sig, militærpersoner på stribe, i alt 500 billeder med tilhørende album. Teksten i albummet fortæller at det er berømte fotografer der har taget mange af billederne: Felix Nadar, Pierre Petit og visitkortbilledets 'fader' Disdèri – flere af disse billeder går igen i Sulima-serien. Hele albummet blev side for side indrammet og udstillet på Århus Kunstmuseum.

Litteraturhenvisninger:

- Helge J. Kudahl:
Richs-billeder og andre danske reklame-samlebilleder. Rhodos forlag 2000. ISBN 87-7245-8208.
Niels Gustav Bardenfleth:
Artikel om Tobaksreklamer.
Illustreret Tidende: Nr. 38 17/6-1894. Artikel om Adler & Co's cigaretfabrik.
Katalog fra Galleri Image: 500 Chokoldebilleder. (franske) 1987.
Nigel Gosling: Nadar. Forlag: Alfred A. Knopf, New York Inc 1976.

Tak til Helge J. Kudahl for tilladelse til citater fra hans bog, og for materiale i form af artikler og henvisning til samlere.

NB: Dorte Pedersen og Svann Hugo hører gerne fra medlemmer som måtte ligge inde med viden eller fotografier indlagt i cigaret-pakninger fra slutningen af 1880'erne frem til et godt stykke ind i 1900'tallet. ●

BOG- & UDSTILLINGSOMTALE

Flemming Berendt

'Fotografi i Diamanten'

Ingrid Fischer Jonge: *Fotografi i Diamanten*. Format: 29x24,5 cm indbundet, 231 sider s/h illustreret. Kr. 325,- ISBN 87-7023-446-9. Det kgl. Bibliotek.

Flemming Berendt

Da det er umuligt at skaffe sig blot en overfladisk bedømmelse af omfanget, arten og indholdet af billedsamlingen på det Kongelige Bibliotek, skulle man tro at billedværket *Fotografi i Diamanten* kunne være til hjælp for en billedsøgende sjæl, men nej, en sådan bog vil man først opleve, når alt er registreret og kan fremdrages på hjemmecomputeren.

Lederen af billedarkivet, museumsleder Ingrid Fischer Jonge har derfor valgt at præsentere et snævert udvalg af de kendte klassiske fotografier, som en af Europas fineste billedsamlinger er i besiddelse af. Lad det straks være sagt: den flotte bogs bærende element ligger ikke i billedvalget, men i forfatterens gennemarbejdede tekst, som ud over at præsentere fotografernes motivvalg, men også i tekstens analytiske form og beskrivelse set fra en kunsthistorisk vinkel, hvor benævnelsen essay af de 17 afsnit er mest korrekt.

Daguerreotypiets fødsel og processens første udøvere på dansk jord beskrives kyndigt med udgangspunkt i billedafdelingens samling af 722 stk. sølvspejlende daguerreotypier, hvoraf kun et fåtal vises i en ringe reproduktion. Teksten henviser ofte til Ida Haugsted's forskningsresultater i 'Lysets Spor', objektiv's temanummer nr.45/ 1989, samt Marie Louise Berners efterfølgende afhandling med titlen: 'Lysavlede fuldtegninger. Fotografi, kunst og naturvidenskab i Danmark', objektiv's temanummer nr.87/1999.

Mads Alstrup, F. Petersen (daguerreotypisten) m.fl. beskrives og analyseres grundigt.

Fox Talbot og den romantiske periode placeres i skøn forening med datidens kunstneriske livs- og malersyn. Originalbillederne fra 'The Pencil of Nature' er simpelt hen for ringe til at gengive i det viste format. De mange rejseleksjoner med indklæbte fotografier bl.a. Maxime du Camp's billeder fra Ægypten er stivnede fortidsminder, men teknisk fremragende.

Ingrid Fischer Jonge's baggrund som kunsthistoriker giver fotografernes indstilling til deres metié en sammensmeltning i ord som virker forfriskende ny og anderledes.

Englænderen Roger Fenton og franskmændene Felix Nadar, to modpoler, som anskues på hver sin måde. Den første afslører krigens forfærdelige menneskelige om-

kostninger, samtidig med at han skal takkes dronning Victoria's og hermed nationens helterolle.

Den anden fører sig frem som en fremragende portrætfotograf, revolutionsskikkelse og ballonskipper, men ikke mindst som selvpromoverende eventyrer. Her er teksten også sublim, fulgt op af overraskende meninger som frisker i ellers fastlåste tanker.

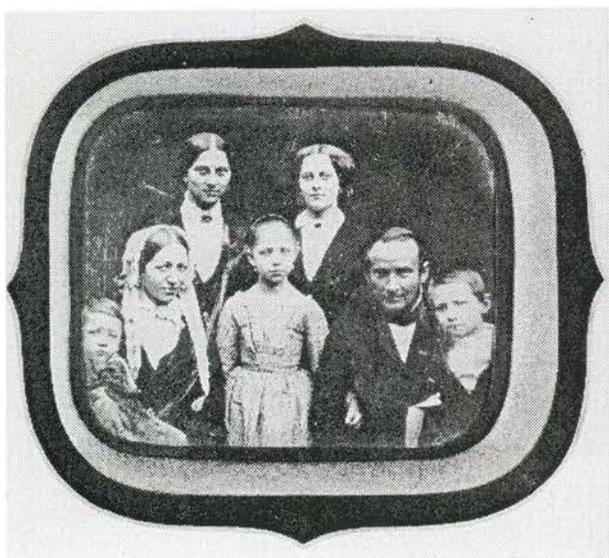
Med sikker hånd fører forfatteren os gennem fotografiens lange periode med skiftende billedsyn og moralbegreber, men ikke mindst fotokunsternes fortolkninger. Alfred Stieglitz's iscenesatte fotografi inspireret af japanske træsnit og de utallige andre fotografier har været en lækkerbisken for Fischer Jonge, som afsluttede sin universitetsuddannelse med ynglingsemnet: iscenesatte fotografier. At anskue opgaven på denne måde er ikke blot klogt og velvalgt, for alt andet er jo allerede skrevet i den mangfoldighed at fotohistoriske billedværker, som står i reolerne hos det publikum der med stor glæde går i gang med at læse fortolkningen af de mange billeder.

Selv om man 'glemte' at fejre Viggo Rivad's 80-års dag er det glædeligt at han, ene ud af mange andre er kommet med i det 'gode selskab' – dog uden ét centralt billede af hans sociale produktion. For mig slutter cirklen med Kirsten Klein, en af vor tids bedste naturfotografier i sort/hvid, men billedgengivelsen er ikke i top.

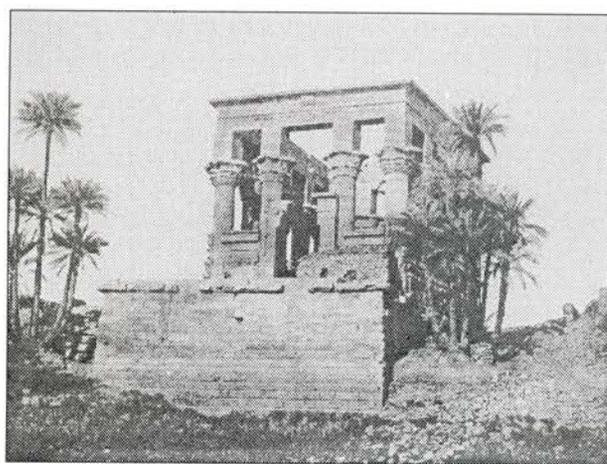
Bogens 231 sider, hvoraf 76 blanke halvsider kunne have været brugt til adskillige 'ukendte' billeder som værket burde præsentere – f.eks gamle danske folklore-portræt og dokumentarbilleder.

Man kan ikke beskylde teksten for at være læsevenlig, 10pkt og svagt tryk er kun for helt 'friske' øjne!

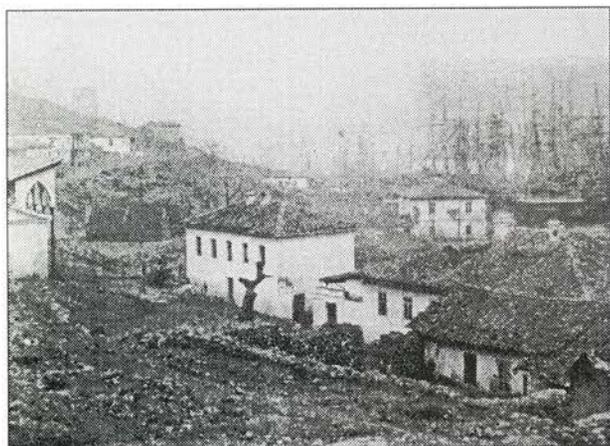
Antallet af billeder udgør 91 fotografier, hvoraf de ca. 15 burde enten være gengivet i et mindre format eller udskiftet med andre fotografier af bedre kvalitet. Der har helt tydeligt været computersvigt mellem atelieret på Diamanten og Narayana Press, som teknisk set, anses for at være helt i top, og har stået for trykningen af de beskudne 800 eksemplarer. Men undlade at købe bogen, når man tager alt i betragtning, ikke mindst prisen, vil være at snyde sig selv for en læseværdig billedhistorie. ●



*Skibsfører Georg C. Weberg med familie, ca. 1854.
Daguerreotypi ca. 1854. Fotograf ukendt.*



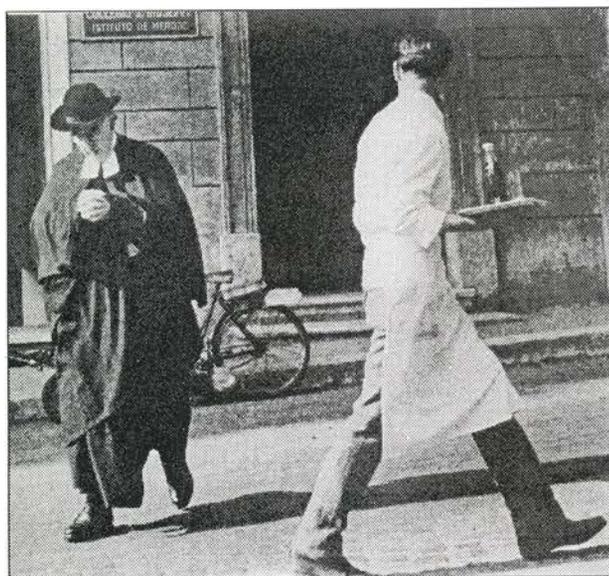
*Philæ Temple Hypètre i Nubien 1849-51.
Kalotypi Maxime Du Camp.*



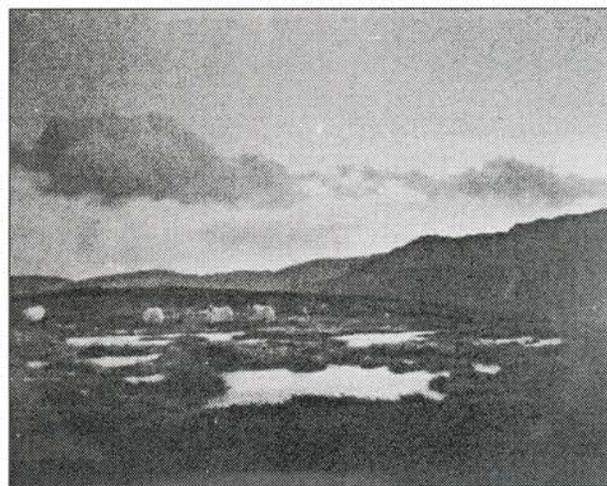
*Balaklava, 1855.
Saltpapir, Roger Fenton.*



*Tempel, ca. 1868.
Albumin. John Thomson.*



*Piazza di Spagna, Rom, 1957.
Barytpapir, Jesper Høm.*



*Novemberaften på Loghros Point, 1984.
Barytpapir. Kirsten Klein.*

Erik Petersens besættelse. Fotografier 1940-1945.
 Redaktion: Bo Maltesen, Lars Hansen og Per Folkver.
 Format: 35,5x25 cm indbundet, 136 sider s/h illustreret,
 Kr. 249,- ISBN 87-85090-15-8. Politikens forlag 2005.



Pressefotograf Erik Petersen

Mange af DFS medlemmer har oplevet 'de fem forbandede' år, enten som deltager i frihedskampen eller, som de fleste, som dagligt måtte passe deres arbejde og leve med restriktioner, afsavn og besværligheder i alle afskygninger.

Alle vil de med begejstring fryde sig over, hvor præcist Erik Petersen som pressefotograf kunne trykke på eksponeringsknappen og indfange det rette splitsekund for optagelsen. De 117 udvalgte billeder ud af ca. 700 ruller film har sovet tornerosesøvn blandt familiens gemmer. Billederne er optaget i perioden 1940-45.

Den store flotte bog indleder med en gennemgang af Erik P's fantastiske karriere i Politikens Hus, hvor han blev ansat i 1939. Som pressefotograf var E.P. udstyret med den 6 sans, hvilket vil sige fornemmelse for en situation brøkdeler af et sekund før hændelsen finder sted, men ikke nok med det, også evnen til på en humoristisk, poetisk og fortællende måde, at fastholde en begivenhed - udløst præcist så man opfatter hvad sagen drejer sig om.

Man siger, at et billede gengiver mere end 1000 ord: I dagens perspektiv, hvor historikerne bestræber sig på at forklare, hvad der skete og hvad der ikke skete under besættelsen lader de 117 billeder, som kun er et udpluk, ingen tvivl tilbage om fotografiets dokumentariske værdi - når kameraet er i hænderne på en pressefotograf af Erik Petersens kaliber.



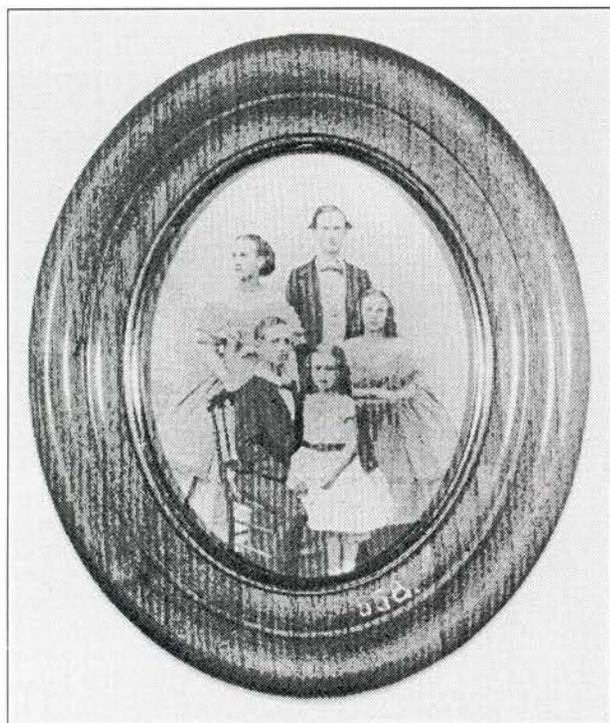
En stribe af utrolig dygtige pressefotografer, Holger Damgaard, Tage Christiansen, Lars Hansen, Mogens von Haven m.fl. har beriget os med fotografiske perler i skyggen af E.P.

Samtlige billeder i s/h er gengivet nøjagtig som et pressebillede forventes - i hård kontrast, således at fotografiet springer frem og udløser en maksimal effekt på beskueren, en tradition som netop Politiken er kendt for helt tilbage fra Henrik Cavlings tid i 1905.

Hvis man er i tvivl om årets rette julegave til ikke blot billedgruppens medlemmer, men, hele Dansk Fotohistorisk Selskabs brogede samlerskare - så er muligheden der nu!

Gå til boghandleren og køb en øjenoplever! •

Fotografiet i kongehuset



Koloreret fotografi af Christian IX's fem ældste børn. Bagerst Prinsesse Alexanda og Prins Frederik (VIII). Forrest Prins Vilhelm, Prinsesse Thyra og Dagmar. Foto: E.C. Hansen, ca. 1858. Fra Christian IX og Dronning Louises hjem.

Fra den 22. marts til udgangen af september måned 2005 har Amalienborgmuseet en særudstilling: Fotografiet i Kongehuset. Udstillingen fortæller om fotografiet, det nye medie i 1800-tallet, og om hvorledes det blev populært i kongehuset. Her var man først til at stå for og bag kameraet og til at omgive sig med talrige store og små fotografier.

Storm P. som fotograf

- i al fortrolighed

Særudstilling fra 1. september 21. december 2005

Frederiksberg Runddel.

Åbent fra kl. 10:16:00, undtagen mandag.

Udstillinger viser Storm P's private fotoalbum, billeder som aldrig har været vist før. Fotografierne er fra perioden 1916-1920, hvor kameraet var hans tro følgesvend på badesteder og provinsbyer, hvor han om sommeren optrådte som hurtigtegner og kabareartist sammen med pianisten Valdemar Willumsen og skiftende sangerinder.

I 1919 gik turen til Sverige og Norge – man rejste endog til USA for at prøve lykken. Fotografierne viser stemningsmættede sommerbilleder med konen Lydia Clementina Angelica Sørensen, bedre kendt som 'Mads', som hans absolut foretrukne motiv. På billedet viser den dansende 'fe'. Udstillingen er et kig ind i Storm P's private verden. ●

De kongelige blev hurtigt 'dus' med fotografens kamera, de var tillige yndede motiver, hvilket for første gang gav offentligheden mulighed for at følge deres familieliv og boligindretning.

Udstillingen følger fotografiet fra de første år til ind i 1900-tallet. Desuden vises Elfelts kongelige stumfilm fra omkring 1900.

Den flot tilrettelagte udstilling giver den særligt interesserede samler et indblik ikke blot i de historiske aspekter i det enkelte billede, men også en mulighed for at studere den enkelte fotografs personlige teknik, opstilling og lyslægning, men også hvor svært det har måttet være at forene 'et naturligt' billede med hensyntagen til værdighed og den offentlige status og præsentation.

I et 46-siders lille hefte har Gerda Petri og Peter Wessel Hansen kortfattet beskrevet dels fotografiets historiske udvikling, men ikke mindst motivets udvikling i det 19. århundrede, påklædning og rekvisitter.

Mange detaljrige oplysninger om massefremstillede visitkortbilleder, seriebilleder, postkort, kongelige amatør-fotografier og kongefamiliens første 'bekendtskab' med de levende billeder, hvor man endog var afslappede og pjattede foran Peter Elfelts snurrende optager.

Objektivs to temanumre: 'Amatørfotografen 1839-1979' og 'Kinematografiens udviklingshistorie – og filmens fødsel' er citeret flittigt. Kort sagt: En guldgrube for medlemmer, som specielt samler på royale fotografier. Har man endnu ikke set udstillingen, kan det nås inden udgangen af september måned. ●

Amalienborgmuseet. Christian VIII's Palæ, Amalienborg.



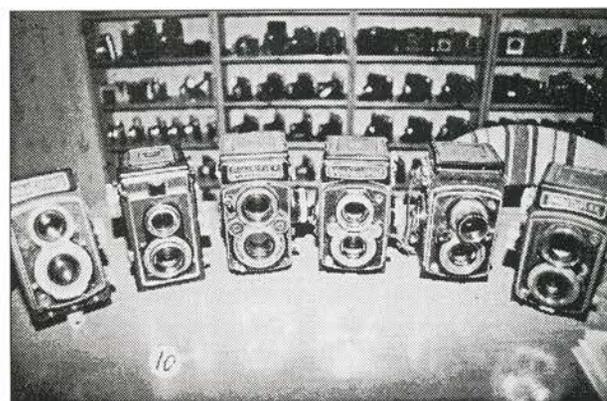
'SAMLERDILLEN'

Hvorfor samler man?

Niels Peter Krogh Nielsen fra Gredstedbro begyndte, som så mange andre at fotografere i årene umiddelbart efter Den anden Verdenskrig, for hans vedkommende i 1949. Den unge mand på 18 somre erhvervede sig et Brownie Hawken - keye plastik-box, købt til brug uden tanker på at blive kamasamler. Sidst i 1950'erne blev budgettet sprængt – så næste indkøb blev endnu en Brownie-starlet med blitz, se nu kunne alle der stod i de mørke kroge komme med på billedet! Det første blev stillet hen på hylden.

Fotograferingen tog mere og mere i den unge mands sind, men næste gang blev der indkøbt et brugt apparat. Valget faldt på det gode gedigne bakelit-kamera Neo-Fot, et kamera man også kunne bruge til farvefotografering. Nu begyndte Niels Peter for alvor at få blod på tanden – det næste indkøb blev intet mindre end et Agfa Selecta. Efterhånden som de økonomiske muligheder blev det til mere atråværdige kameraer han stræbte efter. Året 1978 blev alle rammer sprængt og Niels Peter erhvervede sig et Olympus OM/1, som faktisk stadig er i brug – hvorfor ikke?

På dette tidspunkt i et menneskes livsforløb opstår spørgsmålet – skulle jeg blive en samler? J hvorfor ikke? På denne simple måde endte det med en samling på over 700 stk. Hvorledes dette er sket adskiller sig næppe fra mange andre samleres skæbne. Man får et her og man får et der. Lidt rundgang på loppemarkeder og lignende har tillige været indbringende. Hvis man spørger Niels Peter hvilket apparat han holder mest af – lyder det prompe – det sidst erhvervede – se sådan opstår den virkelig passionerede kamasamler. De viste fotografier giver et ganske godt billede af en 'almindelig' samlers store glæde ved de små tekniske vidundere. Apparater som mennesker har siddet og skruet, samlet og gjort brugelige ved håndens hjælp. Har man lyst til at kikke indenfor hos Niels Peter er man altid velkommen (tlf.: 7543-5700). Kaffen bliver sat over og snakken kan vare mange timer. ●



RETTELSER:

Faglærer Rudi Hass fra Medieskolerne har fremsendt nogle rettelser til temanummeret om 'Norka-Hansen':

Side 27-28:

Den afbildede patent-lukker er en klaplukker UDEN indstillelige lukkertider, kun bold. Lukkeren bygger IKKE på det såkaldte malteserkorsprincip. Det gør derimod spindeldrevet bag på Norka-Multi-Kameraet, som forklaret i hans tegning nederst på side 34.

Side 31: (8)

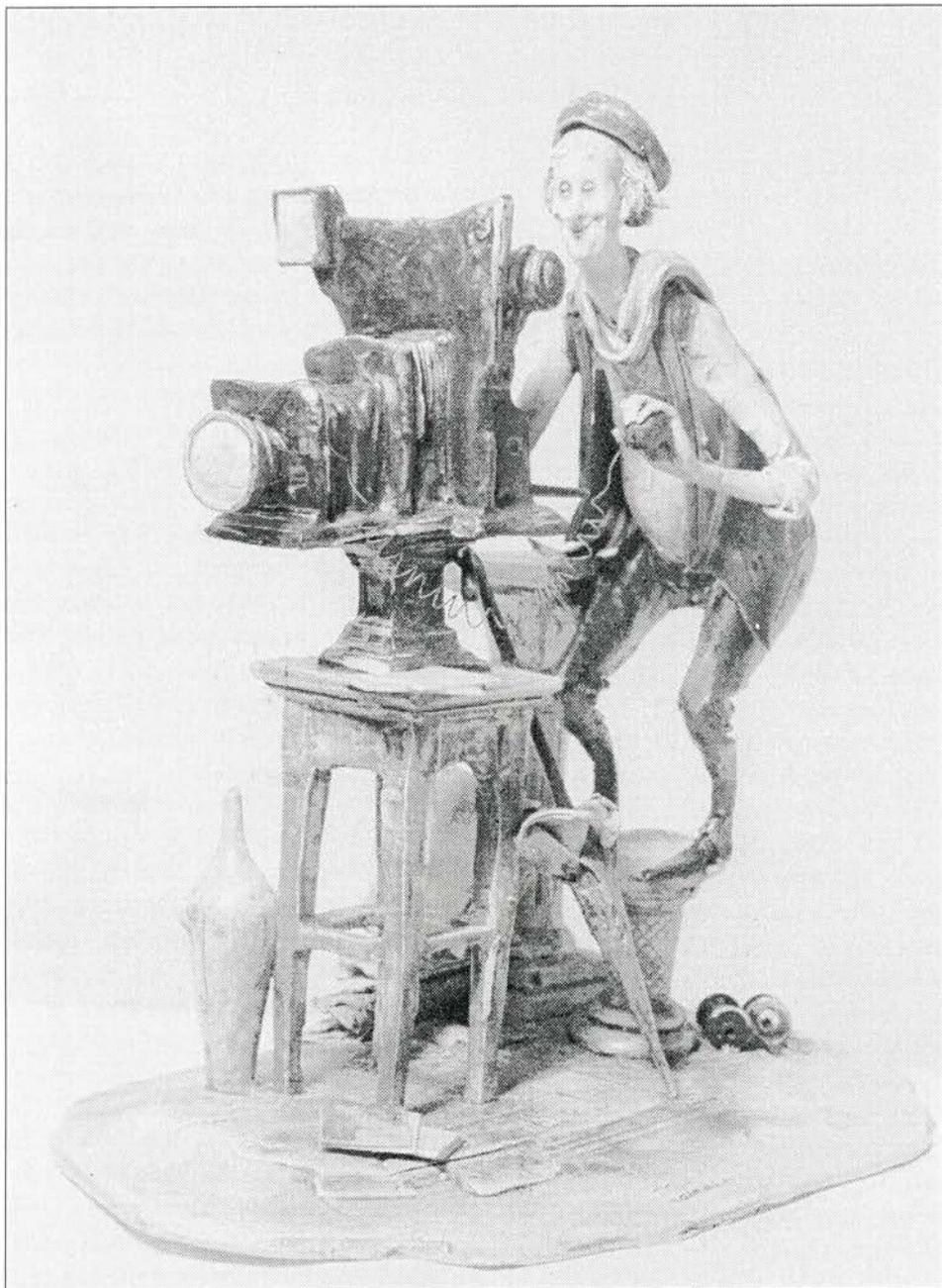
Nærbillede af okular for skarphedsindstilling på matskiven. Forker billede? I det viste billede mangler okularet/matskiveluppen, som var aftagelig. Ses tydeligt på illustrationerne på side 39.

Side 37-38: De to konstruktionstegninger forestiller IKKE 'kassen' til et Multi-Kamera, men derimod det forstørrelsesapparat, som er afbildet på side 48.

Red:.

Side 57: Anne og Peter er fotograferet med deres barnebarn Peter Lange. ●

**GÅ IKKE GLIP AF WALTHER DINTEMAN´ FOTOGRAFISKE
STATUETTER PÅ DANMARKS FOTOMUSEUM I HERNING**



**MUSEET HAR ÅBENT TIRSDAG – SØNDAG 12–16.30
I JULI MÅNED ALLE DAGE 11–16.30
MUSEUMSGADE 28, HERNING**

'DIT & DAT'

Foreningsmeddelelser, anvisnings- og orienteringsnyt

Generalforsamling & Landsmøde 16. april 2005

Referent: *Allan Bunton*

Valg af dirigent og referent.

Dirigent blev Svend Frederiksen og referent Allan Bunton.

Dirigenten konstaterede, at generalforsamlingen var indvarslet lovligt i Objektiv.

Formandens beretning.

Så er der igen gået ét år siden vi sad her sidst.

Vi er nu 311 betalende medlemmer, hvilket er en lille tilbagegang siden sidste år.

Desværre skyldes noget af tilbagegangen, at nogle af vore medlemmer er gået bort.

Vi har måttet sige farvel til Gunnar Graham, Per Ask Nielsen, Cote Cuculiza og Kaj Carlsen, men ikke mindst vores kasserer Kjeld Jacobsen, som blev dræbt ved en trafikulykke i Tyskland få dage efter sidste års landsmøde.

Det gav umiddelbart nogle problemer for bestyrelsen. Hans computer var brudt sammen, men han havde en kopi på sin bærbare computer, som imidlertid blev stjålet i forbindelse med ulykken, og vi stod dermed pludselig uden medlemskartotek og regnskab. I den forbindelse vil jeg gerne sige tak til Børge og Svend Erik, som begge har hjulpet mig med at fremskaffe, hvad der var af papirer i dødsboet, samt en tak til Niels Ove Rolighed, som skaffede de mig et gammelt medlemskartotek, der kunne ajourføres.

Vi har fået tre almindelige numre af Objektiv, samt et temanummer om Norka-Hansen. En stor tak til Flemming Berendt, som utrættelig skriver side efter side for at glæde den store skare af medlemmer, der læser vort tidsskrift. Også en tak til alle de, som leverer artikler til bladet – det er en stor fornøjelse at læse, hvor mange der har en historie at fortælle, som er med til at gøre bladet levende.

Derudover har der gennem året været de sædvanlige medlemsmøder.

I september holdt Klaus Eckard Riess et foredrag om Exakta. I oktober fortalte Mette Kia Krabbe Meyer om fotografen Svend Türk og hans ånder.

I oktober fik vi briller på til en stereoskopisk historie om København Før & Nu fortalt af Peter Randløv. I november fortalte Svend Frederiksen om sin fo-

tokarriere i Afrika. I februar var det Roman Sokuler der fortalte om sine eksperimenter med de gamle fotoprocesser. I marts var det konservator Karen Brynjolf Pedersen, der fortalte om bevaring af daguerreotypier og om billedforfalskninger.

I december og februar afholdtes juleanvisningssalg i København og loppemarked i Århus. Derudover har billedgruppen holdt 4 møder i Østerbrohuset. Jeg skal hilse og sige, at der stadig er plads til flere deltagere ved disse møder.

Endelig har der været 2 ekskursioner. Den første gik til SP3 Digital Fotografi, hvor Jørn Jørs viste os rundt og forklarede, hvordan man arbejder med den moderne teknik for at opnå de samme resultater som i de gode gamle dage. Den anden gik til Arbejdermuseets Billedarkiv, hvor de meget engagerede medarbejdere fortalte om og viste billedsamlingen frem.

Til sidst vil jeg gerne takke vores annoncører og de, som giver sponsorstøtte til Objektiv. Tak til Webmaster Flemming Lamberth, som har fået en flot hjemmeside til at fungere, men ikke mindst tak til bestyrelsen, som har en opgave, de løser på bedste måde.

Jeg ved at formidlingssalgslederen Leif Germann Jensen og Allan Bunton har haft meget travlt i år, hvor netop deres indsats har givet et pænt bidrag til vores kasse. Tak til jer alle!

Herefter kom der nogle spørgsmål fra de fremmødte medlemmer, bl.a. om valg af ny kasserer og ny medlemsliste. Formanden orienterede om, at han ville fortsætte midlertidigt indtil en ny kasserer var fundet. Samtidig opfordrede han medlemsskaren om hjælp til at finde en person, der kunne påtage sig kassererarbejdet. En ny medlemsliste var under udarbejdelse.

Kassererens beretning

Fungerende kasserer Svenn Hugo gik derefter over til en gennemgang af regnskabet. Årsregnskabet blev uddelt. Det blev oplyst, at regnskabet var forenklet i en mere læsevenlig udgave, men fyldestgørende. Grundet en kontoændring i en bankforbindelse vil renteindtægterne udvise et fald i forhold til tidligere. Samtidig kunne det konstateres, at annonceindtægterne er reelt højere.

Fra medlemmerne var der derefter både spørgsmål og kommentarer til regnskabet. Et spørgsmål gik på, om der vil blive ændret i regnskabsformen, hvortil Hugo kunne fortælle at det var der ingen planer om. Af kommentarer generelt fra tilhørerne var der en bred enighed om, at det var et flot regnskab, selskabet kunne fremvise. Næste års budget blev herefter gennemgået, hvortil der kun var positive ytringer. Både regnskab for 2004, og budget for 2005 blev godkendt og vedtaget af forsamlingen.

Redaktørens beretning

Redaktøren orienterede om, at han for tiden 'barslede' med en 'lille sag', nemlig Fotografiens Historie. Publikationen skal, om alt går vel, være klar om ca. 22 måneder. Meningen med værket er, at det skal kunne bruges som en håndbog – et opslagsværk byggende på de hidtil udsendte temanumre samt hovedartiklerne i samtlige numre af Objektiv. Et spændende projekt, som blev mødt med stor interesse på generalforsamlingen. FB takkede for hjælpende hænder og ikke mindst for økonomisk hjælp til årets publikationer.

Indkomne forslag

Til punktet var der intet fremkommet.

Valg til bestyrelsen

Valg til bestyrelsen kunne derefter begynde. Samtlige opstillede:
Svenn Hugo, Leif G. Jensen og Flemming Berendt blev genvalgt.

Valg af revisorer

Valg af revisorer: Lars Schönberg-Hemme og Willy Thomsen – begge blev genvalgt.

Fastsættelse af kontingent

Bestyrelsen foreslår uændret kontingent, hvilket blev vedtaget.
Danmark og Norden kr.350,00, det øvrige udland kr.375,00.

Eventuelt

Der blev på opfordring fra medlemmerne givet en applaus til bestyrelsen og Flemming Berendt for temanummeret om Norka-Hansen, og tak for en positiv generalforsamling med en god dialog og stemning alle imellem.
Dirigenten Svend Frederiksen kunne herefter afslutte dette års generalforsamling kl. 13:40 i god ro og orden.

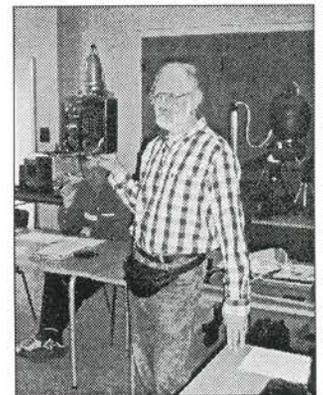
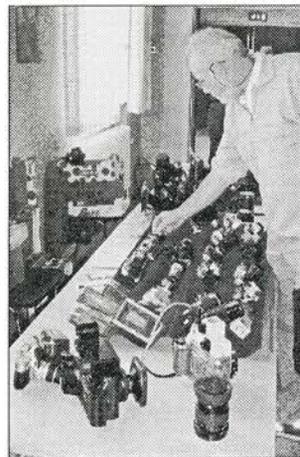
Til årets generalforsamling i Middelfart var der fremmødt 54 medlemmer.



Leif Germann Jensen i gang med det store registreringsarbejde.

Anvisningssalg

Nu ver tiden inde til forårets anvisningssalg som løb af stablen, samme procedure som sidste år!
Som det ses af anvisningssalglisten var priserne stabile, humøret højt – tak til alle som deltog, specielt Andreas Trier Mørch og Svenne Hugo – omsætning kr. 24.960,- På gensyn næste år!



De mange spændende effekter studeres, medens formanden fremviser et flot eksemplar! ●

Nye medlemmer:

Kai Tang
Dalslandsgade 8.G.3. – 406,
2300 København S.

Roman Sokoler
Skodsborgvej 412. st.th.,
2942 Skodsborg.

Per Skaft Hansen
Gl. Hareskovvej 305, st.
3500 Værløse.

Lauge Poulsen
Krohaven 5,
Brenderup St.
5464 Brenderup Fyn.

Bruun Rasmussens Kunstauktioner
Bredgade 33,
Att: Henrik Wichmann.

Eric Kirchner
Parkgade 4,
6440 Augustenborg.

Michael de Waal
Pildamsvej 34,
2610 Rødovre.

Jannie Uhre Mogensen
Ladegaardsbakken 10, I.
8660 Skanderborg.

Velkommen!

Anvisningssalgslisten til lørdag, d. 16.04.05 kl. 10.30-17 i Middelfart

Anvisningssalgslisterne sælges som besat, og Dansk Fotohistorisk Selskab påtager sig intet ansvar for eventuelle fejl og mangler og den anførte tilstandsbetegnelse. Køber og sælger erklærer hver 12,5% til D.F.S. Der afregnes kontant på stedet med såvel køber som sælger. Kredit gives kun til medlemmer, der ikke er til stede ved anvisningssalgslisten. Ved kommissionskab vil efterlønning blive anført på postopkrævning. Den, der afgiver bud for fremadgående bud. Medlemmer kan indbringe bud pr. telefon, e-mail eller brev til anvisningssalgslisten: Lail Gørmann Jensen, GI Kongevej 172 C, 2. sal, 1850 Frederiksberg C.
 tlf. 33 21 43 67 - e-mail: lail.gj@webspeed.dk

Nr.	Beskrivelse	Stand	Limit	H.slag
1	Rolleiflex 3,5 MX-EVS (type2), m. Tessar 3,5/75 og filter		700	700
2	Voigtlander V.toret F, m. Color Lanthar 2,8/50			50
3	Chinon CE-3 Memotron, m. Vivitar 80-200mm og Power Winder			120
4	Zeiss Ikon Contessa, m. Tessar 2,8/50			60
5	Kowa Kalliflex (TLR), m. Prominar 3,5/75			220
6	Ciro-Flex (amerikansk TLR), m. Wollensak 3,5/85			80
7	Yashica-A (TLR), m. Yashinar 3,5/80			80
8	Seagull (TLR), m. Haiou 3,5/75			100
9	Rolleiflex 2,8D, m. Planar 2,8/80 + filter		750	1000
10	Rolleiflex SL35, m. Rolleinar-MC 1,4/55		300	400
11	Voigtlander Prominent I, m. Ultron 2/50	B	500	500
12	Nikon EM, m. Nikon Seris E 1,8/50		300	300
13	Pentagon Six TL, m. Biometar 2,8/80			350
14	Biometar 2,8/12 (til Pentagon Six)			100
15	Sekonic X-1 Digipro Model L (flashed og lysmåler)			220
16	Minox 110S, m. læderetui og præsentationsæske			220
17	Pentax auto 110 super, (komplet sæt i æske)			550
18	Zeiss Ikon Contessa 35 (533/24), m. Tessar 2,8/45			360
19	Goerz Tenax (9x12) pladekamera, m. Dogmar 4,5/15cm. + taske m.m			220
20	Contarex Super (krom), m. Planar 2,0/50			1250
21	Zeiss Ikon Bob (510/2), m. Nettar Anastigmat 7,7/10,5 + æske m.m.			160
22	Ica Maximar (107/1), (6x9), m. Tessar 4,5/105 og taske			150
23	No. 3 Folding Brownie Model D			360
24	Contina (524/24), m. Opton Tessar 2,8/45			220
25	Cocarette (II/0), m. Trinastigmat 6,8/13cm.			50
26	Certo Dollina II (krom), m. Xenon 2/45			300
27	Lordomat, m. Lordonar 2,8/50 og Prontor SVS			340
28	Zeiss Ikon Nettar (516/2), m. Tessar 4,5/10,5cm.			60
29	Kodak No.1 Pocket, Senes II, m. 7,7/108 og griffel			50
30	Baldina, m. Baldanar 2,8/50 og Prontor			40
31	Kodak Vest Pocket, m. Rapid Rectilinear og griffel			110
32	The Perlescope (sterfeskop), m. 11 stereobilleder			220
33	Stereoskop af træ og aluminium			130
34	Gammel postkortbetrager af træ			160
35	Pathe Baby fremviser			50
36	No.1A Folding Hawk-Eye, Model I, m. rød bælg			400
37	Blair Stereo Hawk-Eye, Model No.1			1000
38	Zeiss Ikon Super Ikonta (533/11), m. Tessar 2,8/8cm.			420
39	Zeiss Ikon Ikonflex Ila, m. Opton Tessar 3,5/75 og Synchro Compur			300
40	Minox 35MB, m. Color Monotar 2,8/35			150
41	Kodak No.3 Folding Pocket, Model G, m. Krauss Unar Zeiss 6,3/127			300
42	Kodak No.2-C Folding autogr. Brownie (square-ended), m. griffel			160
43	Div. Kodak bøger og brugsanvisninger			100
44	Pentli (guld), m. Trioplan 3,5/30			70
45	Pentli II (guld), m. Domiplan V - 3,5/30			140
46	Ica Trix 365, (13 x 18), m. Tessar 6,3/21cm.			440
47	Zeiss Ikon Ikonet 225, (9x12), m. Tessar 4,5/15cm.			220
48	Universal-Objektiv-Satz, Model II* (- messingobjektiv i æske)			400

Nr.	Beskrivelse	Stand	Limit	H.slag
49	5 stereoskopbetrægere, træ, delvis adskilt			400
50	2 hjemmelavede stereoskopbetrægere, træ			110
51	Kasse med flere hundrede stereobilleder			220
52	Album med tidlige visittkortfotografier			800
53	12 bind "US Camera" + div. fotobøger			150
54	Zeiss Movinette 8B			120
55	Gevaert Zoomex, m. Angenieux Zoom			40
56	Fotax Mini (dansk bagekål kamera)			170
57	Agfa Karat 12, m. Xenar 2,8			170
58	Petri Color 35 (kvalitetets mini 24x36)			300
59	Stereobetræger (træ)			150
60	Zeiss Contaflex 126, m. Tessar 2,8			220
61	Mamiya DSX 1000, m. 28mm + 55mm + 135mm objektiver			190
62	Minolta 7000 AF, sort, m. 2,8/28			110
63	Voigtlander Perkeo II, m. Color Scoop 3,5			150
64	Goerz-Anschütz 9x13, m. Goerz Dopp.-Anast. 4,6/120, taske og kass.	1400		Udgik
65	Carl Zeiss Jena Flektogon 4/50 (til Pentagon Six TL)			180
66	Voigtlander VSL1, m. Color-Ultron 1,8/50			220
67	Voigtlander Prominent I, m. Ultron 2/50			750
68	Zeiss Pro-Tessar 85mm. (Som ny)	A	350	+
69	Zeiss Pro-Tessar 115mm. (Som ny)	A	300	300
70	Kodak Retina Tele-Xenar 4,8/200, m. etui (til Retina3S m.m., sjælden)	B	600	600
71	Leitz lang afstandsmåler, sort (Helt i orden, pæn)	B	300	400
72	Leitz universalsøger (spejl-) (Helt i orden, flot)	A/B	350	550
73	Leitz Visoflexhus III (Helt i orden, som nyt)	A	300	340
74	Leicameter MC (Helt i orden)	B		110
75	Linhof kæmpe-kuglehoved (til storformat) (I orden)	B	200	260
76	Stor, blød Leica-taske (sort)			30
77	Leica-taske (brunt læder)			130
78	Diverse Leica-kataloger m.m.			80
79	Diverse Leica-kataloger m.m.			70
80	Diverse Leica-kataloger m.m.			90
81	Zett projektor 6x6, med kuffert			150
82	Contessa Nettel Picclette			100
83	ICA Maximar 207 (9x12), m. Hekla 6,8/13,5cm. og kassetter	A	160	
84	Unoskop (manuelt 5x5 diaprojektor), "Made in Sweden"			10
85	Kindermann forst.app. 9x12 prof., m. Schn. 4,5/135 + Rodenst. 5,6/90	A	500	
86	Filleræske m. 15 forsk. filter i str. 27-30-32-35,5			110
87	Auto Graflex 4x5, m. Tessar 4,5, ca. 1923, lukker OK, matglas mangl.			1000
88	Picclette sparebøsse (kamerateacon)			300
89	Contessa Nettel 4x5, m. Tessar 4,5, lukkergardin defekt			320
90	Dobbeltalohalenlampe "Kobold", (OK), m. taske			50
91	"OBJEKTIV", komplet sæt fra nr. 27 - 104 (benefice)			150
92	5 diverse mahogni-kassetter + defekt mahogni-kamera ("AMATEUR")			400
93	Carl Zeiss Jena Flektogon 4/25			380
94	Sigma High Power Zoom 4,5/70 - 230mm, i etui			30
95	Tamrom Zoom 4,5/70 - 350mm, adaptall til Pentax			140
96	Voigtlander Telomar 5,6-6,7 / 100-300mm.			320
	3 stk. benefice-lots: 220 + 30 + 110 kr.			360

MØDEREFERAT 2005

Torsdag 17. februar

En af vore nye medlemmer, Roman Sokoler, imødekom en invitation til at komme og fortælle om sin interesse for og arbejde med de såkaldte gamle fotokemiske processer. De fremmødte medlemmer kunne næppe ønske sig en bedre fortolker af dette emne end Roman Sokoler. Det blev samtidig en grundig gennemgang af fotografiens historie med baggrund i de gennem tiderne præsenterede teknikker.

De til tider udviklede processers sammensætning og arbejdsgang blev beskrevet så alle havde en mulighed for forstå sammenhængen. En stor tak til Roman Sokoler for en lærerig aften. Vi afsluttede med 'skrotsalg' som alle morede sig gevaldigt over.

Torsdag 10. marts

Endelig lykkedes det at etablere en ekskursion til Arbejderbevægelses Arkiv i Rømersgade, hvor museumsleder Karen Kræmer med assistent åbnede dørene til det enestående billedarkiv, grundlagt i 1909. Arkivet rummer over tre millioner billeder med hovedvægt på de to hedengangne dagblade Land & Folk og Aktuelt. Billedarkiver. Efter en grundig orientering var der mulighed for at 'snuse' rundt i de spændende gemmer. Hidti ukendte billeder af Th. Stauning og andre kendte koryfæer fra arbejderbevægelsens lange bevægende historie tonede frem. Tak for en faglig gennemgang.

Vort besøg blev desværre det sidste indenfor en overskuelig fremtid: Danmarkshistorien er gået i stå! Den 1. juni var pengekassen tom og arkivet har drejet nøglen om. Hvorledes skaffer man billeder til Gyldendals danmarkshistorie bind 15? Billedredaktøren har fået grå hår. Det er muligt at Danmark bliver rigere, men sandelig ikke på de personer som skal varetage landets åndelige kulturarv.

Torsdag 17. marts

Konservator Karen Brynjolf ved Nationalmuseet i Brede fortalte om, hvorledes det var muligt at forbedre 'halvsyge' daguerreotypier, hvilket der som bekendt er mange meninger om - derfor er det altid gavnligt at høre fagfolk til tider også fornemmer 'tvivlen' om hvorledes det bedst mulige resultat opnås. Billedforfalskning, manipulation, og ikke mindst hvor grænsen går. Her må man nok sige at grænsen for længst er overskredet, særlig når man betænker hvad 'gud bedste børn' kan finde på i en eller anden tjenestes sag.

Mange spørgsmål blev stillet fra medlemmernes side, hvor uenigheden var større end forventet. På denne måde blev det en succesfuld aften, hvortil der kun at sige sig tak til Karen Brynjolf for denne interessante aften.

Vanen tro blev alt 'skrot' solgt til vanvittige priser!

Anvisningssalgslisten til søndag d. 18.09.05 kl.10.30-16.00 i Aarhus

Anvisningssalgseffekterne sælges som beset, og Dansk Fotohistorisk Selskab påtager sig intet ansvar for eventuelle fejl og mangler og den anførte tilstandsbetegnelse. Køber og sælger erlægges hver 12,5% til D.F.S. Der afregnes kontant på stedet med såvel køber som sælger. Kredit gives kun til medlemmer, der ikke er til stede ved anvisningssalget. Ved kommissionskøb vil effekterne blive sendt pr. postoprævning. Den, der afgiver bud for trediemand hæfter for budet. Medlemmer kan indsende bud pr. telefon, e-mail eller brev til anvisningssalgslederen: **Leif Germann Jensen, Gl. Kongevej 172 C, 2. sal, 1850 Frederiksberg C.**

tlf. 33 21 43 67 - e-mail: leif.gj@webspeed.dk

Nr.	Beskrivelse	Stand	Limit	H.slag
1	MINOX HP24 diaprojektor, m. Minogon 2,7/35, fjernbetj., kasse m.m.			
2	Olympus AF zoom lens 3,5-4,5/70-210mm, m. dæksler og skindpose			
3	Nikkor Q.C. 3,5/13,5cm, (no.256630), (M39 gevind) + div. filtre m.m.			
4	Div. brochurer og blade (Leica, Nikon og Hasselblad), (i alt 18kg)			
5	Retina Ilc, m. Schneider-Kreutznach Xenon 2,8/50 og BT			
6	Retina sportssøger i etui			
7	Kodak EK8 Instant (topmodellen)			
8	Krauss Rollette, m. 6,3/9cm.			
9	2 stk. Pentax autofocus: "PC 35 AF-M DATE" + "Mini sport 35 AF"			
10	Kodak Retina Ia, m. Xenar 3,5/50			
11	Kodak Retina Mehrfachsucher samt nærindstillingssæt i etuier			
12	Zeiss Ikon Baby Box, m. Frontar og taske			
13	Nagel Vollenda, m. Anastigmat 6,3/10,5			
14	Voigtländer VITO BL, m. Color-Skopar 2,8/50 samt BT m.m.			
15	Contessa Nettel Cocarette, m. Anastigmat 6,8/13cm. og Compur			
16	Kodak Vestpocket (defekt bælg) + griffel			
17	Ica Lloyd 575, m. Dagor 6,8/150			
18	Ica Teddy146, m. Novar 6,8/13,5			
19	C. Permutt: "Collecting old Cameras" + Clarke: "Space Sightseeing"			
20	Rodekasse			
21	Topcon B, m. Auto Topcor 1,8/5,8cm.	B		
22	3 stk. fotobøger			
23	Zeiss Ikon Contaflex Super, m. Tessar 2,8/50 og Synchro-Compur			
24	Zeiss Ikon Contaflex I, m. Tessar 2,8/45 og Synchro-Compur			
25	Zeiss Ikon Ikonta 521, m. Nettar 4,5/7,5cm og Klio			
26	Voigtländer Vito II, m. Color Skopar 3,5/50 og Prontor-S			
27	Certo Dolly, m. Corygon-Anastigmat 3,5/7,5cm	C		
28	Zeiss Ikon Ikonflex Ia, m. Opton Tessar 3,5/75			
29	Zeiss Ikon Contina II, m. Novar 3,5/45 og Prontor-SV			
30	Retina Ila, m. Heligon 2/50, BT og sportssøger			
31	Kodak Vestpocket , m. griffel og taske			
32	Kodak Retina Ilc, m. Heligon 2,8/50			
33	Kodak Retina 2S, m. Reomar 2,8/45			
34	Kodak 620, m. Kodak Anastigmat Angenieux 6,3/105			
35	Pentax 9x20 (minikikkert)			
36	Pentax 8x42 DCF (stor, gummiarmeret kikkert)			
37	Croy: "Das Retina Buch"			
38	Russel & Lockton: "Price Guide to Collectable Cameras"			
39	2 Pentaxbøger: "Pentax Pentastisch" & "The Asahi Pentax Way"			
40	Minox ME1 elektronblitz			
41	Minox magnifier/cutter			
42	Minox negative-viewer			
43	Div. Minox-tilbehør: Filtersatz + AG1-flash + cube-flash			
44	Morris Moses: "Spy Camera, The Minox Story"			
45	Minox fremkaldertank			
46	Ernemann Heag 0, (9x12), m. Detektiv Aplanat 6,8/13,5cm			
47	6 stk. diverse fotobøger			
48	Minox 35AF i æske			

Anvisningssalgslisten til søndag, d. 18.09.05 kl. 10.30-16.00 i Aarhus

Anvisningssalgseffekterne sælges søm beset, og Dansk Fotohistorisk Selskab påtager sig intet ansvar for eventuelle fejl og mangler og den anførte tilstandsbetegnelse. Køber og sælger erlægger hver 12,5% til D.F.S. Der afregnes kontant på stedet med såvel køber som sælger. Kredit gives kun til medlemmer, der ikke er til stede ved anvisningssalget. Ved kommissionskøb vil effekterne blive sendt pr. postoprævning. Den, der afgiver bud for tredjemand hæfter for budet. Medlemmer kan indsende bud pr. telefon eller skriftligt til til anvisningssalgslederen: **Leif Germann Jensen, Gl. Kongevej 172 C, 1850 Frederiksberg C.**

tlf. 33 21 43 67 - e-mail: leif.gj@webspeed.dk

Nr.	Beskrivelse	Stand	Limit	H.slag
49	Voigtländer Vitomatic I, m. Color Skopar 2,8/50			
50	Nikon AF F401X, m. AF Nikkor 3,3-4,5/35-70			
51	Polaroid Portrait Land Camera "Big Shot"			
52	Sekonic Handy Lumi, Model 246, (lysmåler i æske)			
53	Tamron AF 4,5-5,6/80-210 (til Nikon AF)			
54	Kodak Instamatic 500			
55	Kodak Mini-Instamatic S40			
56	Kodak Retina bordstativ til næroptagelser 1:1			
57	Mahogni-kamera 18x24 cm., defekt, uden optik			
58	Minox 35 EL I original æske, inkl. Minox FC 35 blitz			
59	Zeiss Ikon Nettar, m. Novar-Anastigmat 4,5/75mm.			
60	Zeiss Ikon Ikonta 520/2, m. Novar-Anastigmat 6,3/10,5cm.			
61	Kodak Retina Ia, m. Xenar 3,5/50mm.			
62	No. 2C Kodak Junior			
63	Ica Volta 105 (6x9) pladekamera, m. Novar-Anastigmat 6,8/10,5cm.			
64	Projektionsbord med 2 hylde			
65	Minolta Hi-Matic 9, m. 1,7/45			
66	Nikon EM, m. Nikon E 1,8/50			
67	Ferrania Duplex Box, grå			
68	Kodak Retina Automatic I			
69	2 stk. gamle lysmålere			
70	Mamiya Sekor 500 DTL, m. 2/50			
71	Altix Altissa, m. Trioplan 2,9/50			
72	Yashica TL-Electro, m. 2,8/28 og Avonar 2,8/135			
73	Minolta XG2, m. Tamron Macro 4,5/85-210			
74	Rolleiflexbogen			
75	1-bens Bolexstativ m. trækugle som håndtag			
76	Fotobog: "Special effects in the camera"			
77	Leica mini zoom, i orig. æske med brugsanv. og skindetui			
78	Leitz Elmar 4/135 til M3			
79	"Lenses" af Clyde Reynolds			
80	Rolleinar 1-2-3 til bajonet 1 og Rolleikin			
81	"Rolleiflexfamily" 75 års jubilæumsbog			
82	Stor samling Leitz brochurer og brugsanvisninger			
83	Fotobøger: "U.S.Camera 1941" (I + II) samt "FOTO" 1933 - 1935			
84	En samling dansk fotolitteratur, (12 stk. bøger/hefter)			
85	2 bøger om Zeiss			
86	Stor samling "OBJEKTIV"			
87	Contaflex I, m. Teleskop 1,7x og standard		350	
88	Leitz Prado 250, m. Colorplan (lampe OK)			
89	Leitz næroptagelsesudstyr (grå), 1:1 til 1:3, for Leica M		400	
90	Foitzik 6x6 kamera, m. Foicar 4,5/75			
91				
92				
93				
94				
95				
96				

Anvisningssalgslisten til lørdag d. 29.10.05 kl.13-17 i København

Anvisningssalgseffekterne sælges som beset, og Dansk Fotohistorisk Selskab påtager sig intet ansvar for eventuelle fejl og mangler og den anførte tilstandsbetegnelse. Køber og sælger erlægger hver 12,5% til D.F.S. Der afregnes kontant på stedet med såvel køber som sælger. Kredit gives kun til medlemmer, der ikke er til stede ved anvisningssalget. Ved kommissionskøb vil effekterne blive sendt pr. postopkrævning. Den, der afgiver bud for tredjemand hæfter for budet. Medlemmer kan indsende bud pr. telefon, e-mail eller brev til anvisningssalgslederen: **Leif Germann Jensen, Gl. Kongevej 172 C, 2. sal, 1850 Frederiksberg C.**

tlf. 33 21 43 67 - e-mail: leif.gj@webspeed.dk

Nr.	Beskrivelse	Stand	Limit	H.slag
1	Retina IIC, m. Heligon 2,8/50			
2	Six-20 Kodak B, m. Kodak Anastigmat 6,5/10,5			
3	Cine Kodak K100, m. Cine Ektar II - 1,9/25mm.			
4	Hasselblad Svenska Express, (faldpladekamera), m. taske			
5	Lille Zeiss Ikon retoucheringspult			
6	Ernemann Heag I, m. Detektiv Aplanat 6,8/13,5			
7	No. I Kodak Jr., m. Rapid Rectilinear, (mangler griffel)			
8	Pentax ME F, m. Pentax 28-80/3,5-4,7 zoom			
9	Kodak Retina I, type 117 (mangler søger og tilbagespolingsomskifter)			
10	Zeiss Ikon 524/16, m. Novar 3,5/75			
11	Zeiss Ikon Baby Box + Zeiss Ikon Ikonta 520/18 (2 kameraer)			
12	Zeiss Ikon Nettar 515 + Erabox (4,5x6) (2 kameraer)			
13	No. 3A Folding Autographic Brownie (mangler griffel)			
14	Zeiss Ikon Ikonflex Ia, m. Novar 3,5/75			
15	Abring I+II ("Von Daguerre bis Heute")			
16	Leica-bøger: "The first fifty years" + "Illustrated guide II"			
17	Hasselblad-bøger: "Hasselblad Praktikum" + "Hasselblad"			
18	3 Zeiss-bøger: "Contaflex", "Contina", "Zeiss Ikon Cameras 1926-39"			
19	3 bøger: "Schneider-Objektive", "Zonesystemet", "Bluebook" (2000)			
20	"New York Fotografi 1890 & 1990"			
21	Argus C2, med BT			
22	Sekonic Marine Meter II (lysmåler til undervandsfotografering)			
23	2 Zeiss objektiver i gamle lukkere (den ene defekt)			
24	Gammel, sort Zeiss Ikon afstandsmåler i etui			
25	Schneider-Kreuznach Symmar 5,6/120 (i Sinar frontplade)			
26	Carl Zeiss Tele-Tessar 4/135 (til Contaflex 126), inkl. æske			
27	Schneider-Kreuznach Xenon 0,95/25 (til video?)			
28	Brevkort Album, m. mange fotos fra Genforeningen 1920			
29	Balda Super Matic, m. Color Baldanar 2,8/45			
30	5 æsker m. eksponerede 9x12 glasplader			
31	Pentax 7x20 minikikkert			
32	Vestpocket Kodak, model B, m. taske			
33	Kodak Retina Ia, m. Retina-Xenar 2,8/50			
34	Kodak Retina I, m. Kodak Ektar 3,5/50			
35	McKeown's: "Cameras 1990-91"			
36	Heering: "Das Rolleiflex Buch"			
37	Ica Cupido, m. Hekla 6,8/9cm.			
38	Ica Halloh 506, m. Helios 8/13cm.			
39	Minox filmlup			
40	Minox 35 PE			
41	5 stk. Minox 35 kamera: 35GT – 35PL – 35EL – 35ML – 35GL	?		
42	3 stk. Minox flash: FC35 – TC35 – FA35	?		
43	Pentax 8x24 UFC WR (kikkert i taske)			
44	Voigtlander Bessa, m. Voigtar 6,3/10,5cm			
45	Velbon SEB-3 stativ			
46	3 stk. Zeiss Ikon boxkameraer			
47	4 stk. Kodak foldekameraer			
48	Topcon UNI, m. 2/53 og 4/28			

Anvisningssalgslisten til lørdag, d. 29.10.05 kl. 13-17 i København

Anvisningssalgseffekterne sælges som beset, og Dansk Fotohistorisk Selskab påtager sig intet ansvar for eventuelle fejl og mangler og den anførte tilstandsbetegnelse. Køber og sælger erlægger hver 12,5% til D.F.S. Der afregnes kontant på stedet med såvel køber som sælger. Kredit gives kun til medlemmer, der ikke er til stede ved anvisningssalget. Ved kommissionskøb vil effekterne blive sendt pr. postoprævning. Den, der afgiver bud for trediemand hæfter for budet. Medlemmer kan indsende bud pr. telefon eller skriftligt til anvisningssalgslederen: **Leif Germann Jensen, Gl. Kongevej 172 C, 1850 Frederiksberg C.**

tlf. 33 21 43 67 - e-mail: leif.gj@webspeed.dk

Nr.	Beskrivelse	Stand	Limit	H.slag
49	"Leica Fotografie" 1976-83 komplet + løse nr. op til 1987, i mapper			
50	Leica Meter (M) + div. Leica tilbehør (bl.a. flash)			
51	Leica reklameting: Slips, 3 polo shirts, 2 pins, kataloger, bøger + div.			
52	2 laterna magica med tilhørende billeder			
53	Fotoalbum med mange gl. fotos og div. fotos			
54	Leica Motor Winder R med Leica R fjernudløser			
55	3 bøger, bl.a. Pariserinder samt Uwe Ommer			
56	3 bøger, bl.a. "Techniques of the worlds great photographers" og Elliot			
57	Linhof reprostander			
58	Kodak Instamatic Reflex, m. Xenar 2,8/45 samt BT			
59	Filmlader Computrol, inkl. tomme kassetter			
60	Forst.apparat Focomat I C, m. Focotar 4,5/5cm. (1952)		200	
61	Forst.apparat Krokus 6x9, m. el-motor, 2 optik m.v.			
62	Mahogni-rejsekamera 9x12, m. Xenar 4,5/150		600	
63	Leica M2 (1966), m. Summicron 2/50	B/C	1500	
64	Retina Ib, m. Xenar 2,8/50			
65	Rodekasse			
66	Diverse boxkameraer	A/B		
67	Diverse Konica m.fl.	A/B		
68	Diverse Konica m.fl.	A/B		
69	Diverse fotobøger			
70	Diverse fotobøger			
71	Kodak No.1A Folding Pocket	B		
72	Kodak Autographic, m. griffel og Ball Bearing Shutter	A		
73	Miranda DX-3, m. 50mm objektiv og modlysblænde	A		
74	Adox foldekamera, m. brugsanvisning	A		
75	Zenit-E, m. 2 objektiver og brugsanvisning	A		
76	ORION 6x9 foldekamera, m. Anastigmat RIAR 4,5/105			
77	Condoretta, m. Officine Gallileo TEROG 4/4cm. og BT			
78	Retinette IIB, (Type 031), (topmodellen), m. Reomar 2,8/45 og BT			
79	HOMER NO.1 (subminiature), m. BT			
80	2 stk. Broncolor C70 studieblitz			
81	Minolta SRT101, m. Rokkor PF 1,7/55 + Minolta bælg og diakopi-sæt			
82	Universal Rollfilm-Kassette "ROLLEX", 4,5 x 6 cm., m. brugsanvisn.			
83	Stor samling gamle glasplade-negativer og dias			
84	3 mapper med Leitz brochurer			
85	Panoramafoto, 13,5 x 40 cm., Nyhavn 1986, (fot. Niels Resdahl)			
86	Bj. Ochsner: "Fotografer i og fra Danmark indtil år 1900", (I + II)			
87	3 bøger: "Sølv og salte", "Herregårdsliv" og "Fotografiens historie"			
88	"Leica Manual. The Complete Book of 35mm Photography"			
89	9 div. bøger, (Erotik-fotografi)			
90	Retinette IIA, (Type 036) m. Reomar 2,8/45			
91				
92				
93				
94				
95				
96				

MØDERÆKKEN:

15/9 – 18/9 (Århus) - 20/10 – 29/10 - 17/11 – 8/12

BILLEDGRUPPEN: 25/8 – 24/9

Østerbrohuset - Århusgade 103, København Ø.

Mødetid kl. 19:30

Torsdag 15. september

NIKON'S HISTORIE

&

NIKON F3 – 25-ÅRS JUBILÆUM

I forbindelse med Klaus E. Riess artikel i Objektiv om Nikon F3's jubilæum får vi firmaets historie fortalt mrd ledsagende lysbilleder. Medlemmer som har spørgsmål vedrørende deres egne Nikon-kameraer er velkomne.

Alt 'skrot' bliver til salg efter foredraget!

Torsdag 20. oktober

HVORFOR SAMLER VI?

Hvis der er nogen som kan besvare dette spørgsmål, så er det Jens Mathiesen. Vi gør det jo alle, men hver enkelt – gør det på sin måde. Midler, hensigt og mål beror på en mangfoldighed at viden, initiativ og økonomisk formåen.

Oraklet i Delphi blev engang rådspurgt – og svarede: *Der er intet så godt, som at eje mere end sin næste!*

Mon Jens Mathiesen har svaret?

Der afsluttes med hvad Vi samler på – isenkram.

Jyllandsmøde

Søndag

den 18. september

Beboerhuset

Langelandsgade 52a, Århus

LOPPEMARKED

&

ANVISNINGSSALG

Kl. 10:30 Vi stiller op til loppemarked
11:00 Kjeld Jensen byder velkommen
12:30 Middagspause & eftersyn
13:00 Anvisningssalget begynder
15:30 Oprydning

Foreningen byder på kaffe/the og småkager.
Der er mulighed for at købe mad og drikke.

Kjeld Jensen Højbrovej 19,
6950 Ringkøbing
Tlf.: 9733 5816. Vel mødt!

KØBENHAVN

Lørdag den 29. oktober

Østerbrohuset – Århusgade 103,
Kbh. Ø

LOPPEMARKED

&

ANVISNINGSSALG

Kl. 13:00 Formanden Svann Hugo byder
Velkommen og loppemarkedet
begynder
Kl. 15:00 ANVISNINGSSALGET
STARTER

Det opstillede fotografika skal være
nummereret

Kl. 16:00 Der afsluttes med oprydning, hvor
ALLE bedes deltage.
Vel mødt!

**Tag med Danmarks Fotomuseums Venner
til fotoloppemarked i Hamborg !**

Søndag den 13. november 2005
arrangerer Venneforeningen
bustur til fotoloppemarked.

Vi besøger 68. Europæiske Kamerabørs
(www.kameraboersen.de)

Her får du mulighed for at se og købe alverdens fotografiske
effekter - nye og gamle.

Vi starter fra fotomuseet i Herning kl. 6.00,
opsamling i Koldingkl. 7.10, opsamling i Rødekro kl. 7.50.
Forventet ankomst til Hamborg ca. kl. 10.30.
Hjemturen starter kl. 13.00.

Prisen for deltagelse er ca. 300,- kr. (minimum 20 deltagere)
Prisen er excl. forplejning og entré til loppemarkedet.

Hvis du er interesseret så ring til:
Bjarne Meldgård, Danmarks Fotomuseum,
tlf. 97 22 53 22 eller mail: mail@fotomuseum.dk

Bindende tilmelding senest 1. oktober 2005.

**Torsdag 17. november
'OH - RÆDSEL'**

Takket være filmhistorikeren Jan Nielsen er
vi i dag bekendt med en højst usædvanlig bog
om SRH/Filmfabriken Danmark - som det tog
historikeren 9 år at afdække. Det blev til en
mamutbog på næsten 1.000 sider.

En filmhistorie af usædvanlig karakter endte
lykkeligt - hvorledes det kunne ske får vi
forhåbentlig et svar på af aftenens gæst!

Hør om hvorledes nogle af Danmarks mest
horrible, bloddryppende og rædselsvækkende
film fik lov til at blive skabt og fremvist.

Efter 'gysets' afslutning sælger vi skrot!

**Torsdag 8. december
Bemærk: 2 torsdag i måneden!
JULEANVISNINGSSALGET
BEGYNDER**

Kl. 19:00 - bemærk tidspunktet.

Dette års usædvanlige flotte anvisningssalg
ledes af Andreas Trier Mørch med Svenn
Hugo som fremviser.

**DET OPSTILLEDE
FOTOGRAFIKA SKAL VÆRE
NUMMERERET OG OPSTILLET I
RÆKKEFØLGE.**

**LOPPEMARKED I OLOFSTRÖM
Søndag den 11. September**

i
Folkets Hus, Östra Storgatan 24.

Opstilling fra kl: 08:00

Åbent fra 10:00 - 15:00

KØB, SALG OG BYTTEMARKED

Entré sv.kr. 20,--

Kultur & Fritid Olofströms Kommun
& Nils-Harald Ottoson.

KONTAKT: NHO,

Telf: (0046) 0454-41256

e-post: nilsharald@swipnet.se

Hjemmeside:

<http://home.swipnet.se/fotograficamarknad>

Velkommen!

KØBES

3 Kindermann ståltanke til to 60 mm
spiraler (to 120 film).

Jørgen Jensen. Thujavej 139, Dyrup,
5250 Odense SV.

Tlf.: 4089 6566.

E-Post: jjfoto@dsa-net.dk

KØBES

Imposant atelier/salon-kamera i
mahogni med messingobjektiv &
stativ (ikke Multi-kamera).

Kjeld Jensen

Tlf.: 9733 5816

E-Post: popteknik@hotmail.com

'SPALTELUKKEREN'

Objektiv har modtaget kroner 7.061,36 - med denne entydige begrundelse: *Hovedindholdet i bladet falder indenfor den tilskudsberettigede kategori Kulturformidling og -bevaring og opfylder lovgivningens øvrige betingelser for at opnå tilskud.*

Det ser sort ud for vort trykkeri i Varde: Desværre blev Objektiv nr.107 i den grad 'sværtet til'. P.E. Offset har imødekommet vor klage ved at kompensere med farvetryk i de kommende to numre af Objektiv (108 & 109) – og lovet bod og bedring.

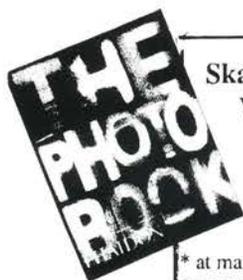
En hymne til det analoge fotografi. Kortspillet 32 klassiske kameraer, udvalgt som usædvanlige for deres tid. Das Fotoquartett ønsker at redde lidt af denne fortryllelse med over i vor tidsalder, der domineres af emotionsløse chips. Læs mere om dette tyske kortspil på www.fotoquartet.de

Den engelske TV station TWI i London har afsluttet en produktion med titlen 2. Verdenskrig 'In Colour'. Filmen indeholder ca. 30% hidtil ukendte optagelser bl.a. af Adolf Hitler og Co. DFS har modtaget en takkeskrivelse for informationer til brug for produktionen.

Stifteren af Norsk Fotohistorisk Selskab Robert Meyer har solgt sin fotohistoriske samling til Det norske Nationalmuseum for et symbolsk beløb, samlingen er vurderet til 20 millioner norske kroner. Den 12. November kan et udvalg af samlingen ses i Kunsthallen på Tullinløkka i Norge. Kurator: Tlf.: +47 21 98 21 12.
eva.gange@nasjonalmuseet.no

Den tyske fotohistoriker Hartmut Thiele har skrevet den ultimative bog om firmaet Voigtländers kameraer og objektiver: *Fabrikationsbuch Photooptik Voigtländer*. Bogen er på 300 sider og omfatter perioden fra 1884-1929 samt 1960-1972. Thiele har også udgivet bogen: *Markennamen der Deutschen Photoindustrie 1894-1976*.

Kodak har indstillet produktionen af den legendariske Kodak-Carousel diaprojektor Carousel blev introduceret i 1961. Der er fremstillet 15 millioner stk – sidste eksemplar kan ses på Kodak museet i Rochester.



**Skaf et medlem til Danmarks Fotomuseums
Venner og få The Photography Book !**

Et medlemskab af
Danmarks Fotomuseums Venner
betyder:

- * at man får **fri adgang** til alle museets udstillinger
- * at man får medlemsbladet **ORIENTERING** tilsendt 3 gange årligt med information om museets aktiviteter og tilbud
- * at man støtter **en god sag** for fotografien
- * at man er med til at **sikre** museets bevarelse og fortsatte udvikling

Du kan tilmelde det nye medlem på:

www.fotomuseum.dk

Skriv dit navn og adresse under kommentarer - så vil du få tilsendt The Photography Book (paperback), når det nye medlem er registreret.

Du er også velkommen til at kontakte Danmarks Fotomuseum for yderligere oplysninger på tlf. 97 22 53 22 / mail@fotomuseum.dk



Kodak A/S
Lautruphøj 1,
2750 Ballerup



FABRIKSVEJ 7,
DK-6270 TØNDER
Telefon 7372-3211



Hejrevej 37
2400 København NV
www.goecker.dk
tlf. 35 82 11 00

Christianshavns Foto
Torvegade 55
v/ Preben Holst,
1400 København K. 32 57 78 71

Brugt fotoudstyr købes

Vurdering • køb • salg • bytte

Sælg Deres
frimærkesamling her

CHRISTIANSHAVNS
Foto & Frimærkehandel

32 57 78 71

NIVÅ FOTO

Nivå Center 88 • 2990 Nivå
49 14 18 04

NJAL FOTO

NJALSGADE 22 - 2300 KØB. S. 3254 5590



Fax: 3254 3858

NORTHERN LIGHT GALLERY

Køb & Salg: Fotografier 1839-2003

Salg af: Opbevaringsmaterialer, fotobøger

www.nlg.dk • tlf: 38605942 • adaneman@nlg.dk

Platan Foto

VESTERBROGADE 179

Telefon 3321 4476

Åbent: ma.-to. 9-17.30, fr. 9-19, lø. 9-13
50% RABAT PÅ FOTOARBEJDE - POSTORDRE

Fax: 3131 1416

BESTYRELSEN – REDAKTION & ANVISNINGSSALG

Formand:

Svenn Hugo
Orebyvej 27,
4990 Sakskøbing.
Tlf: 5470-5595
vildmanden@email.dk

Næstformand & anvisningssalgsleder:

Leif Germann Jensen
Gl. Kongevej 172c.II,
1850 Frederiksberg C.
Tlf: 3321-4367 (helst 10-11)
leif.gj@webspeed.dk

Redaktør:

Flemming Berendt
Postboks 49
3050 Humlebæk.
Tlf: 4919-2299
dfs@post.tele.dk
www.objektiv.dk

Objektiv udsendes i april,
september og december +
temanummer.

Konstitueret kasserer:

Svenn Hugo
Tlf.: 5470-5595
vildmanden@email.dk
Giro konto nr. 1 50 64 47
SE nr. 17807676.
SWIFT-BIC: DABADKKK
IBAN: DK35 3000 0001 5064 47

Bestyrelsesmedlem:

Allan Bunton
Vanløse Allé 70, II, tv.
2720 Vanløse.
Telf: 3871-0091

Jyllands/afdeling:

Kjeld Jensen
Højbrovej 19, Hvingel
6950 Ringkøbing.
Tlf: 9733-5816
popteknik@hotmail.com
Møder: Jylland
Oktober/januar/februar

Webmaster:

Flemming Lamberth
Tlf.: 3250-6367
flberth@hotmail.com

*

DFS hjemmeside:
www.objektiv.dk

Indholdsfortegnelse for
Objektiv:
www.objektiv.dk/berendt/index

Danmarks Fotomuseum
hjemmeside:
www.fotomuseum.dk

*

Møder: København:
3. torsdag i måneden kl. 19:30
I perioden september-april.
Østerbrohuset. Århusgade 103.
Tlf.: 3538-1294

Æresmedlemmer:

John Philipp
Kurt Petersen
Flemming Berendt

Økonomi & adresseændring:

Konstitueret kasserer: Kontingent: Danmark kr. 350,-. Norden og det øvrige Europa kr.375,-
(Medlemsperiode: 1. januar til 31. december. Girokort uds. i december)

Indmeldelse pr. 1/10 eller efter kr. 85,-

Anvisningssalg & loppemarked:

Henvendelse: Leif Germann Jensen.

Tilmelding af fotografika pr. post eller e-mail senest 1. marts, 10. august og 1. november.
Gl. Kongevej 172C.II, 1850 Frederiksberg C. Tlf: 3321 4367 (helst 10-11). leif.gj@webspeed.dk
Medlemmer kan fremsende BUD pr. tlf, brev eller E-Post.

Medlemskab af DFS er obligatorisk for deltagelse i anvisningssalg. Sælger og køber betaler hver 12,5% i salær til DFS. Skriftligt bud fremsendes til anvisningssalgslederen. Anvisningssalg afholdes ved generalforsamlingen i Middelfart i april, og september i Jylland. Desuden i oktober og december i København. Derudover afholdes loppemarked i januar/februar, april, september og oktober.

Følgende har bidraget med materiale og andet:

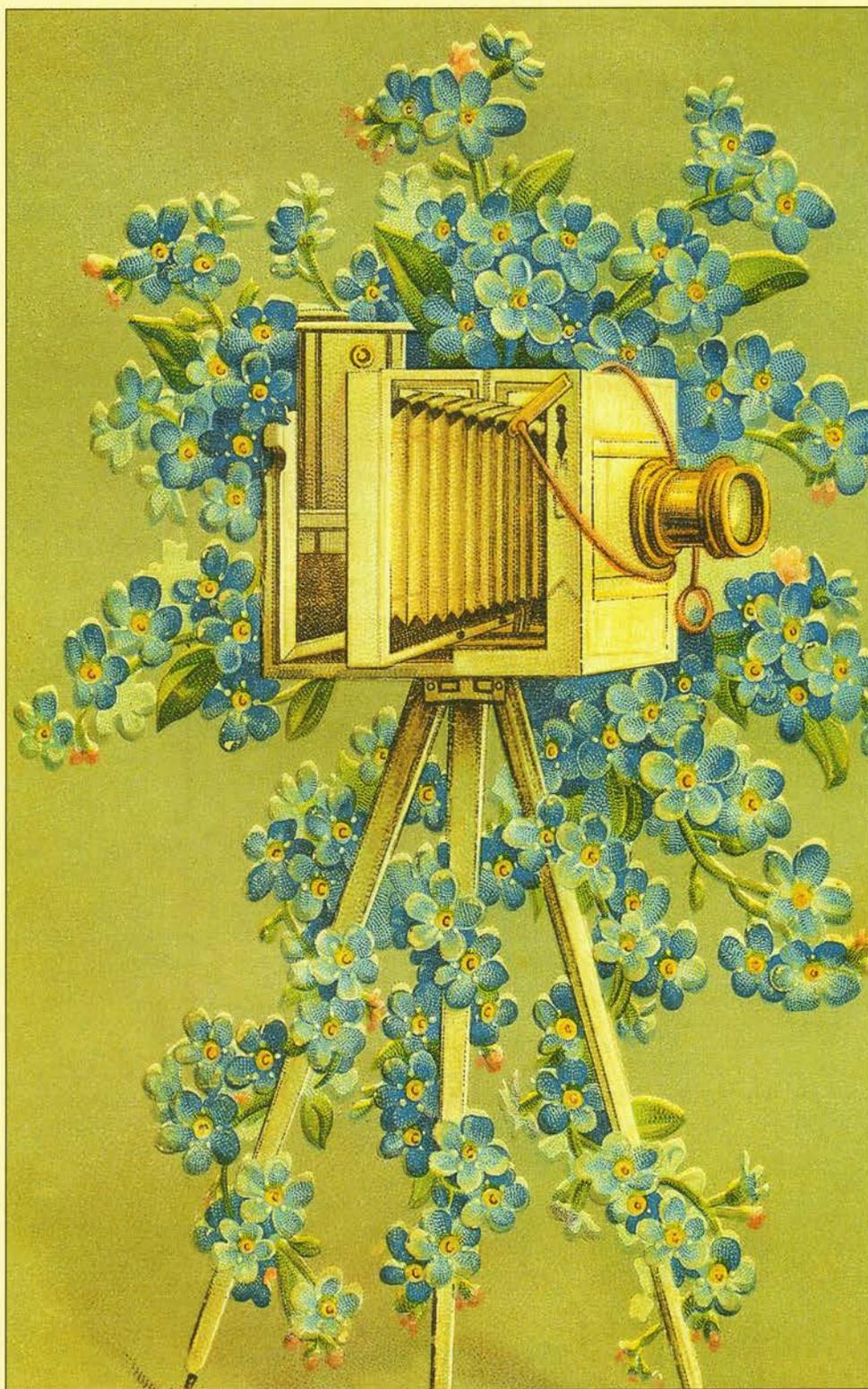
Danmarks Fotomuseum – Arbejdermuseet - Det kgl. Bibliotek – Amalienborg Museet - John Philipp – Dorit Norden – Leon Nielsen.

Indsendt materiale er underlagt bladets almindelige layout.

Alle rettigheder forbeholdes. Mekanisk, fotografisk eller anden gengivelse af skriftet samt dele deraf er KUN tilladt efter skriftlig tilladelse fra Dansk Fotohistorisk Selskab. ISBN 0107-6329 Denmark

No part of this publication may be reproduced in any form without permission in writing from DFS. ©. 2005.

Tryk: PE Offset, Tømrervej 9, 6800 Varde.



PHOTOGRAFICA

SKINDERGÅDE 41 • 1159 KØBENHAVN K • TEL 33 14 12 15 • WWW.PHOTOGRAFICA.COM

